

"ŞUUR"

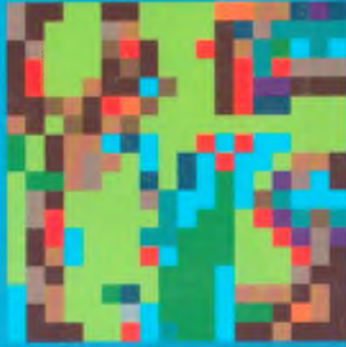
Gerçeğin Araştırılması

P. D. OUSPENSKY

"SUUR" Gerçeğin Araştırılması

P. D. OUSPENSKY

Kendini tanımaya sürekli zaman ayırmak insanın değişmek zorunda oluşunun doğal bir uzantısıdır. Şuurlanmak, uyanmak, içsel bir mücadeleye dalmak hayatımızın en önemli işleridir. Üstün çaba göstermeden uyanmanın ve şuurlanmanın imkânı pek yoktur. Çok ıstırap bile çekilse, hususî bir çabaya mutlaka gerek vardır.

P.D. OUSPENSKY

"ŞUUR"
Gerçeğin Araştırılması

Çeviren
Nurgün KARAÇAYLAK

(RM)
Ruh ve Madde Yayınları

Kitabın Orijinal adı

CONSCIENCE - THE SEARCH FOR TRUTH (1979)

Bu Kitabın Her Türlü Hakkı

İnsanlığı Birleştiren Bilgiyi Yayma Vakfı (BİLYAY)'nm
bir kuruluşu olan

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.'ne aittir

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nden

Yazılı İzin Alınmadan Hiçbir Alıntı Yapılamaz ©

İstanbul, 1995

● **Kapak Düzeni / Baskısı**

Meta Basım Yayım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

{0 212} 249 10 01 - 252 61 25

● **Yayın**

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.

Hasnun Galip Sok. Pembe Çıkmazı No: 4, D: 6

80060 Beyoğlu / İSTANBUL

Tel: {0 212} 243 18 14 Fax: {0 212} 252 07 18

● **Basım**

Optimal Matbaacılık San. Ltd. Şti.

Cemal Nadir Sok. No:18

Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: {0 212} 522 32 35

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
GİRİŞ	9
BELLEK	20
Önsöz	21
İçindekilerin Özeti	22
Bellek	23
Uykudan Kalkmak	24
Bellek Nedir?	26
Kaydedilmiş İzlenimler	28
Kendini Hatırlama	30
Yineleme ve Çocuk Zihniyeti	33
Farklı Bellek Türleri	47
YÜZEYSEL KİŞİLİK	56
Önsöz	57
İçindekilerin Özeti	58
Tamponlar ve Vicdan	59
Varlığın Bölümleri	62
Öz ve Kişilik	67
Yanlış Kişilik	72
Statik Üçlü	85
Değer Verme	92

BENLİKÇİLİK	93
Önsöz	94
İçindekilerin Özeti	95
NEGATİF HEYECANLAR	121
Önsöz	122
İçindekilerin Özeti	123
Negatif Heyecanlara Yönelik Yaklaşımlar	124
Şuurluluk ve Fonksiyonları	126
Öfkenin Nedenleri Kendimizdedir	129
Doğru Yaklaşımın Önemi	133
Negatif Heyecan Türleri	134
Doğru Düşünmenin Önemi	136
Şuurluluk Kısılcımları	138
Gerekirse Hem Pozitif	
Hem de Negatif Yaklaşımlar	139
ÇALIŞMA ÜZERİNE NOTLAR	142
İçindekilerin Özeti	143
Çalışma Kararı Üzerine Notlar	144
Kendi Üzerimizde Çalışmayla	
İlgili Notlar	147
Okul Nedir?	157

SUNUŞ

"İnsanın Gerçeği, Kendini Bilmek" eseriyle sizlere sunduğumuz Ouspensky'nin bütün eserleri çok önemlidir. Elinizdeki eser de bunlardan biridir. M.E. Taylor'un giriş bölümünde açıkladığı bilgiler yeterince aydınlatıcı.

Kendini tanımaya sürekli zaman ayırmak insanın değişmek zorunda oluşunun doğal bir uzantısıdır. Şuur'lanmak, uyanmak, içsel bir mücadeleye dalmak hayatımızın en önemli işleridir. Üstün çaba göstermeden uyanmak ve şuur'lanmanın imkânı pek yoktur. Çok ıstırap bile çekilse, hususi bir çabaya mutlak gerek vardır.

Bu eserinde Ouspensky, yukarıda ismini verdiğimiz yapıtındaki temel konuları daha öznel bir şekilde ele almakta "kendi üzerinde çalışma" tekniğini açıklamaktadır.

Bu zor yapıtı akıcı ve anlaşılır bir dille Türkçeye aktaran Sayın Nurgün KARAÇAYLAK'a çok teşekkür ederiz.

Ergün ARIKDAL

BİLYAY Vakfı
Ruh ve Madde Yayınları

GİRİŞ

P.D. Ouspensky'nin *Tertium Organum* (ilk kez 1912'de Rusya'da basıldı, daha sonra 1920'de İngilizceye çevrilerek İngiltere'de basıldı, o tarihten sonra da defalarca yeni basımları yapıldı) adlı eseri ile başlayıp, kısa çalışmalarını biraraya getirdiği bu yeni kitabına gelinceye dek basımı yapılan herhangi bir yazılı eserini yorumlayabilmek için; bizzat kendisinin de, Gerçeğe ulaşmanın ana metodu olarak yazılı anlatıma fazlaca bir inancı olmadığını hatırlamak yerinde olacaktır. Ancak (kendi çevresindeki grup üyelerinin, kendi aralarında Ouspensky'ye hitap ettikleri gibi) "O", bilgelik yolunu ya da bilgiye ulaşma arzusunu küçümseyen bir tutuma da sahip değildi. Doymak bilmeyen ve hem de en ince nüansları fark edebilen bir okuyucu olarak, Turgenev'i ilk kez okuduğunda altı yaşındaydı. Böyle genç bir yaş için olağan dışı sayılabilecek bir yeteneğin açık bir göstergesidir bu. On iki yaşına kadar doğal bilimler ve psikoloji üzerine eline geçen tüm yayınları büyük bir açlıkla okuyup bitirmişti bile. On altı yaşına geldiğinde ise kendi ifadesiyle, artık yasal kariyer sıfatları edinmeme, ama geleneksel çalışma sahalarının dışında ve ötesindeki bilgi alanları üzerinde yoğunlaşma kararı almıştı. "Papazların dini öldürdüğü gibi, profesörlerin de bilimi öldürdüğünü" söylemişti bir kez. Yerleşik bilimlerin hiç birinin kesinlikle var olan diğer boyutları keşfedecek kadar ileri gidemediklerini, kendi deyimiyle "boş bir duvara" takılıp kaldıklarını hissediyordu.

Ouspensky'nin bilgiyi iletmenin bir yolu olarak yazıya bağımlı olmadaki bu sonradan oluşan isteksizliğı, her ikisi de öğrettiğı sisteme aykırı düşmeyen iki ana nedene bağlanmıştır. Birincisi, bir okul ya da grup çevresi ile ve bu ortamların içinde temellenen bir öğreti yoluyla kişinin kendi öz gelişimi üzerinde çalışmasının önemidir. Ouspensky'nin felsefesi; insanın, âdeta bir rüyadaymışçasına, mekanik bir biçimde kendi varlığını hareket ettiren bir makine olduğu ve tüm potansiyel kaynağının musluklarını açabilmek ve herhangi bir zamanda varlığının tam anlamıyla farkında olabilmek için disipline edilmiş bir çaba sayesinde, "kendini hatırlama" hamlesi gerçekleştirerek uyanmak zorunda olduğu görüşüne dayanıyordu. Kendini hatırlama, bir okulun da yardımıyla, belli bir sırada birbirini izleyen bir seri aşamayı gerektiren zor bir süreçti; bu süreci başarıyla tamamlamanın ödülü ise, kendi üzerinde çalışma, kendi kendini kontrol ve negatif heyecanların dönüşümü yoluyla hedeflenen bir "tam şuurluluk hâli"ydi. Bu hâl; derin "uykusundan uyanma" çabasından kurtulan insanın, varlığının sıradan ve gelişmemiş seviyelerinin asla farkında olamayacağı daha yüksek bir realiteyi (ezoterik bilgi) görebildiğı tam bir uyanıklık hâliydi. Tüm bunların anahtarı, elbette ki, bilginin ve varlığın tekâmülünün, ancak doğru bir anlamayla birlikte ilerleme kaydedebileceğı prensibine dayanan bir okul çalışmasıydı. Diğer pek çok sistemin aksine, Ouspensky'nin öğretisi, birey için salt tefekkür (contemplation) yoluyla başarılı olamıyor, ya da salt entelektüel yeteneğın egzersiz edilmesi yoluyla anlaşılamıyordu. İşte bu yüzden ki Ouspensky, tüm yaşamı boyunca "sisteminin herhangi bir kitaptan öğrenilemeyeceğini" vurguladı.

Mucizenin Araştırılması adlı kitabının **Bilinmeyen Bir Öğretinin Parçaları** (In Search of the Miraculous: Fragments

of an Unknown Teaching) (*) adlı bölümleri Ouspensky'nin Londra gruplarının daha eski üyelerine zaman zaman sesli olarak okunuyordu; ancak yine de bu yazılar orada hem bir tartışma ortamı yaratabilme açısından hem de özgün Rus grubunun düzeyini ve çalışmalarının yoğunluğunu gösterme amacıyla kullanılıyorlardı. Bu yüzden Ouspensky'nin tüm kitapları, sisteminin nasıl çalıştığının bir sunuşu olarak algılanmalı, bu çalışmayı üstlenen "rehber kitaplar" olarak görülmemelidirler.

Ouspensky'nin, bir öğretim aracı olarak kitabın değerinden kuşku duymasının ikinci temel nedeni ise, kendisinin, sözün gücüne fazlasıyla saygı duymasıdır. Devrim öncesi Rusya'sında sivrilmiş bir gazeteci olarak Ouspensky, yaşamını sözleriyle kazanıyordu, ama yine de sözlerin hem etki güçlerinin hem de kolayca kontrolden çıkabilme özelliklerinin farkındaydı. Bir kâğıt üzerinde güzel bir biçimde dizilmiş sözcükler sıradan bir konuşmanın başaramayacağı bir biçimde düşünceyi iletebilirlerdi; ama öte yandan kusurlu yazılmış bir cümle, kendi içindeki belirsizlik yüzünden mesajını iletmekten çok, çarpıtılabiliyordu. Ouspensky, doğru şartlarda doğru sözcük kullanımının önemini öylesine farkındaydı ki, herhangi bir metni ilk yazıldığı yıldan itibaren tekrar ele alıp defalarca gözden geçirirdi. Bunun tipik bir örneği 1905'de yazılan, ama 1915'e kadar yayımlanmayan romanı **Ivan Osokin'in Garip Yaşamı**'dır. Kendisi, en çok bilinen eserlerinden **Mucizenin Araştırılması** isimli kitabının **Bilinmeyen Bir Öğretinin Parçaları** adlı bölümleri de dahil olmak üzere birkaç kitabını asla yayıma uygun bulmamıştı.

1925'te müsveddesi hazır olan **Mucizenin Araştırılması**, Ouspensky'nin Londra gruplarına sesli olarak 1930'larda okunmuş, pek çok revizyondan geçmiş ve ölüm yılı olan 1947'de hâlâ yayımlanmamıştı.

(*) Bu kitabın genişletilmiş Türkçesi, "**İnsanın Gerçeği-Kendini Bilmek**" adıyla **Ruh ve Madde Yayınları** tarafından yayımlanmıştır.

Ouspensky'yi iyi tanıyan ve toplantılarına pek çok kez katılan insanlar; onun, belirli bir durumu tanımlamak için doğru sözcüklerin seçimini ne kadar önemseydiğini, dinî ya da felsefi dile girmeyi reddettiğini ve içinde bulunduğu şartlardan çıkarılan hiçbir ifadenin anlamlı olamayacağını farkında olduğunu bilir ve hatırlarlardı. Eski öğrencilerinden birinin şöyle bir yorumu olmuştu: "Eğer biri 'Bay Ouspensky geçen hafta demişti ki... ' diye cümlesine başlarsa soruyu sonuna kadar dinler ve sonra 'Fakat bunu neyle ilişkili olarak söylemişim? diye sorardı." Ayrıca bu öğrenciler, onun, yayımlanan sözlerin müthiş etkisine olan saygısını da hatırlarlardı -yani, bir kitaba hapsedilen bir felsefenin, devamlı tetkik edilmesi ve tek rehber addedilmesi sebebiyle Medler'in ve İranlıların kanunları kadar ölü bir şekil olarak oraya âdeta bir mezar gibi gömülmesi ihtimali... Ouspensky'nin bir kitap yayımlama riskini fark etmesi ve kendi eserini iki karton kapak arasında görmeye karar vermekte çekinceli davranması, buradan ileri gelir.

Ouspensky, yazılı anlatımın olduğu kadar sözlü anlatımın da bir ustasıydı. Kendisi her şeyden önce bir öğretmendi ve bu küçük kitapta beş ana başlıkta toplanan çahşma; çahşma odasında yapayalnız yazan bir adamın değil, yavaş yavaş kavranabilen ve dinleyicilerinin yerinde soruları ve yürekte gelen öğrenme istekleri sayesinde doğru olarak anlaşılabilen bir görüşler sistemini anlatan bir öğretmenin ürünüdür. Ouspensky tam yirmi altı yıl (1921-1947) sisteminin bünyesinde çalışmak isteyen ve önce konuya temel oluşturan bir konferans dinleyip, daha sonra da dikkatli ve yerinde sorular sorarak, konunun anlamını netleştirip açıklığa kavuşturan kişilerin katıldığı toplantılara başkanlık etti (Ouspensky tarafından talep edilen öz disiplinin çok önemli bir şartı, doğru sorular hazırlayabilmektir). Gruptan bir üyenin de dediği gibi:

"Dersler, 3 aylık bir süre içinde 60-70 kişilik bir grup oluşturan kişilere haftada bir kez Ouspensky adına okunuyordu. Toplantılar iki saat sürüyordu; her toplantıda bir dersin yarısı okunuyor, daha sonra Ouspensky'nin kendisinin cevaplayacağı sorular sorulması isteniyordu..."

Ouspensky'nin stenoyla yazılmış toplantı metinleri muhafaza edilerek bunların özü ölümünden sonra uzun bir derleme hâline getirilmiş ve 1957'de *Dördüncü Yol* adıyla yayımlanmıştı. Bu kitapta çalışılacak fazlasıyla materyal vardı... ancak bunlardaki esas cevheri bulup çıkarmak çok zordu."

Elinizdeki bu eser, Ouspensky'nin ölümünden sonra ve *Dördüncü Yol*'un metinlerinin biraraya getirilmesinden önce; 1952'den 1955'e kadar aslında kitap olarak basılan beş kısa makaleden oluşmaktadır. Kitaplar özel dağıtım amacıyla basılmış, hiçbir durumda 300 kopyadan fazlası yapılmamış ve bu ana kadar da halka ulaşmaları mümkün olmamıştı.

Tıpkı *Dördüncü Yol* gibi; bu eserdeki beş kitap da Ouspensky'nin toplantılarında söylediklerinden oluşturulmuştur. *Dördüncü Yol*'un etkinlik alanından farklı olarak, buradaki her makale; sistemin önemli bir ilkesi üzerinde yoğunlaşmakta, böylece sistemin özünü bu yazıların arasından ayıklamak daha kolay hâle gelmektedir. Kavramları tanımlama ve birleştirme (sentez) eyleminin değeri şudur: Makaleler hepsi bir bütün olarak ele alınırlarsa, sistemin Ouspensky tarafından dile getirilen psikolojik yanını ortaya koyarlar; tek tek ele alındıklarında ise her biri tek bir oturuşta kavranabilirler ve böylece Ouspensky'nin daha uzun kitaplarında bulunan materyalin zenginliğini algılayabilmemiz için bir anahtar görevi üstlenebilirler. Ouspensky'nin toplantı konuşmalarının kopyalarından pasajlar seçilirken ve bunlar son hâline kavuşmuş bir metin olarak basıma hazırlanırken, görüşlerin çarpıtılma ya da süslenme kaygısından dolayı son

derece titiz çalışıldı. Hemen hemen her durumda Ouspensky'nin yorumları "harfi harfine" yazılıp yayımlandılar. Elimizdeki kitapların bu toplantı metinlerinden üretilmesi işinin yaklaşık otuz yıldan fazla bir süreyi kapsadığını ve tüm bu yıllar boyunca Ouspensky'nin biraz daha zenginleşip derinleştiğini, düşüncelerini daha da berrak hâle getirdiğini akıldan çıkarmamak gerekir elbette. Dahası, bu makalelerde kullanılan bazı terimlerin tam anlamıyla kavranabilmesi için "Ouspensky'nin öğrettiği Dördüncü Yol sistemi ile bağlantılı olan özel anlamlarının" bilinmesi gerekmektedir. Ouspensky'nin felsefesini daha yakından incelemek isteyenlerin ya da bu kitapta kullanılan bazı terimlerin anlamları üzerinde daha titiz bir çalışma yapmayı düşünenlerin bu "örnekle" birlikte Evrenin Yeni Bir Modeli, Mucizenin Araştırılması ve İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi (Ouspensky'nin ölümünden sonra yayımlanan bu küçük kitap dört-altı aylık tanıtım süreçleri boyunca toplantılarına katılan "yeni kişilere" okunan dersleri içermektedir. Ouspensky'nin fikirleri üzerinde ciddî bir araştırma yapmak isteyenlerin bu kitabı okumasının "şart" olduğu söylenmiştir) gibi daha uzun eserlerini de okumaları gerekmektedir. Önceden uyarılsa bile, yetkin olmayan bir okuyucunun da bu kitapta bulunan beş çalışmayı kavramaya çalışırken duraksamasına gerek yoktur, çünkü herkes belirsiz bir şekilde de olsa hissedecektir ki, bu eserde günlük hayatın yavan kalıpları tarafından açığa çıkarılan, görünürdeki gerçekten çok daha fazla bir şeyler ifade edilmektedir. Bellek adh bölümünün ilk sayfalarından birinde şu akıldan çıkmayan sözleri kabul etmekten başka ne yapabilir insan?

"İnsanın kendi kendinin şuurunda olduğu bazı anlar vardır; ancak bu anları kontrolü altına alabilmesi mümkün değildir. Onlar, dış koşullar ve rastlantısal çağrışımlar veya heyecanlar tarafından kontrol edilir, kendi kendilerine gelir

ve giderler. Burada sorulacak soru şudur: Tam şuurlu olma hâlinin bu uçucu anları üzerinde gerçek bir kontrole sahip olmak, onları daha da uyandırmak ve daha uzun tutmak, hatta kalıcı kılmak olası mıdır?"

İkinci Dünya Savaşı'ndan beri "şuur" konusundaki çalışmalara duyulan genel ilgide sürekli bir artış gözlenmiş, "tam şuurluluk" hâlinin tıbbî bilimlerin tanımladığından daha öte bir şey olduğu, sıradan deneyimlerimizin üstünde ve ötesinde bir dünyanın farkında olmak ve onu algılamak anlamına geldiği kabul edilmeye başlanmıştır. Özellikle son yirmi yılda, uyuşturucu kullanımından tutun da, ya tamamıyla ya da kısmen eski Doğu dinlerine dayalı tekniklere kadar pek çok çeşit tekniğin, şuurluluk ya da "varlık" düzeyini arttırmak amacıyla ortaya çıktığını görüyoruz. Üstelik, "yasal" diye adlandırılan bilimlerin gelişme süreçleri içinde, bir zamanlar Okültizmin bir parçası olarak damgalanan alanlarda yeni ve ciddi çalışmalar yapılagelmektedir. Bir zamanlar falcıların ve şarlatanların çalışma alanları olarak kabul edilen duyular dışı algılama, psişik fenomenler, ilâve boyutlar, biyogeribesleme, telepati vb. gibi konularda çalışmalar yapılmıştır. Denilebilir ki günümüz dünyası; Hamlet'te dört yüz yıl önce yapılmış bir gözlemin doğruluk payını takdir edecek bir noktaya varmıştır: "Yerde ve gökte senin felsefenin hayal edebileceğinden daha fazla bir şeyler var, Horatio."

İşte bu nedenlerden dolayı bir zamanların genel felsefesinin çok dışında bir dünya görüşünden, -tüm sıradan bilgilerin çok ötesinde ve onların ulaşamayacağı, ama bir şeylerde hep var olmaya ve birilerine ait olmaya devam eden bir bildi-günümüzden epeyce zaman önce bahseden P.D. Ouspensky ve diğer filozoflara karşı yeniden bir ilgi uyanışının olduğu şu günlerde bu beş kitabı yeniden yayınlamak çok uygundur. Ouspensky'nin şimdi Yale Üniversitesi Kütüphanesi'nde (P.D. Ouspensky anısına açılan koleksiyon Ekim

1978'de büyük bir sergiyle araştırmacıların hizmetine sunuldu.) el yazması metin ve arşivler koleksiyonunda korunan yazıları, P.D. Ouspensky ve onunla fikir birliği eden "insanların" günümüzdeki gibi moda olmadan, hatta kabul edilebilir olmadan çok daha önceleri, daha yüksek bir bilgiye ulaşma çabasında olduklarını açıkça kanıtlamaktadırlar.

Daha sonra basılan Dördüncü Yol 'da anlatılan görüş de; parasal katkı, ilaç kullanımı veya Ouspensky'nin bizzat kendisi tarafından ifade edilen düşüncelerin kölece bir yaklaşımla kabullenilmesini de gerektirmiyordu. Gerçekten de Ouspensky, grubundaki kişilerden birinin de dediği gibi; "Pratikte doğruluğu kanıtlanmayan hiçbir görüşün kabul edilmemesini" söylerdi. Gerekli olan tek şey; kişinin kendi mekanikliğini ve birleştirici şuurulluktan yoksun oluşunu kabul etmeye istekli olması ve bir şeyleri alt etmek, diğerlerini kazanmak için kendini hatırlama arzusunu duymasıdır. Günümüzdeki diğer pek çok inanç ve felsefenin insanı çelişkiye düşüren hedefleri ve metotları yüzünden şaşkına dönen okuyucu Ouspensky'nin Yüzeysel Kişilik adlı kitabında açıklanan hedeflerin sıcak davetiyle karşılaşacaktır: "Bu sistemin amacı insanı şuurulu hâle getirmektir."

Okuyucu bu beş kısa makaleden en büyük yararı; onların "dışını" okuyarak değil, onların kendilerini okuyarak edinecektir. Yine de birkaç kısa açıklama yapalım:

*Bellek: P. D. Ouspensky'nin Bellek hakkında
Söyledikleri ve Yazdıklarından Alıntılar,
Kendini Hatırlama ve Yineleme*

Bu kitaptaki diğer çalışmalar gibi Bellek de Güney Afrika'da, Cape Town'da Stourton Yayımevi'nde özel olarak basıldı. Tarih 1953. Kitabın ilk dört bölümü, İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi adlı kitaptan biçim olarak biraz farklı bulunabilir. Beşinci bölüm, Mucizenin Araştırılması adlı kitaptan alıntıdır, altı ve yedinci bölümler ise Ouspensky'nin

Londra ve New York toplantılarının kayıtlarından oluşturulmuşlardır.

Belleğin ana teması şudur: Bizler gerçekte kendi yaşamlarımızla ilgili çok az şey hatırlıyoruz. Bunun nedeni, sadece şuurlu anlarımızı hatırlamamızdır. Ouspensky'nin şuurlu olma hâline kasti, salt uykunun ya da şuur yokluğunun karşıtı bir durum değildir; bu, insanın benliğinin farkında oluşu, bir kendini hatırlama hâlidir. Ouspensky, daha sonra gerçek benlik şuuruna nasıl kavuşacağımızı ve bununla birlikte dopdolu bir belleğe ve yaşıyor olmanın coşku ve sevincine nasıl sahip olacağımızı anlatır.

Yüzeysel Kişilik: İmajinatif Bir İnsan Üzerine Çalışma

1954'de basılan bu kitap, tamamıyla P.D.Ouspensky'nin 1930-1944 yılları arasındaki toplantılarında söylediği sözlerin metinlerinden oluşturulmuştur. Kitabın ana teması Ouspensky'nin şu sözüdür: "Varlığımızın esas özelliği, bir değil, birçok oluşumuzdur. İnsan kendi varlığının tamamıyla farkında olmadığı için, onu bir dakikadan bir sonrakine sürükleyen pek çok aykırı arzunun inanç, his ve önyargısının da farkında değildir; bir "çekim merkezine" sahip değildir. Bu yoksunluğu onun herhangi bir zaman diliminde sabit bir hedefi besleyip sürdürebilmesine engel olur. Kendi yaşamına yön verdiğini zannetse de, aslında çeşitli türden dış etkiler onu bir arzudan diğerine koşturur durur. İnsan bu hâliinden ancak çoğul benlerinin farkında olmakla ve negatif heyecanlarını ifade etmekten, özdeşleşmeden, yalandan ve "yanlış kişiliğin" diğer öğelerinden vazgeçmekle kurtulabilir."

Benlikçilik: İradenin gelişmesi için bir hazırlık olarak Benlikçiliğin aşılması ihtiyacı ile ilgili olmak üzere P.D. Ouspensky'nin dile getirdiği düşüncelerin bir derlemesidir

Bu kitabın iki yüz kopyası 1955'de Cape Town'da ba-

sıldı. Kitabın metni P.D. Ouspensky'nin, 1935-1944 yılları arasında Londra ve New York toplantılarında kendisine sorulan sorulara verdiği cevaplardan oluşturuldu. Burada insanın irade (kendi yolumuzu kendi kendimize yapma isteğı) sahibi olmadığını, ama benlikçi (bir işi sırf yapmamamız gerektiğı için yapma isteğı; inadına, kasten yapma arzusu) olduğunu anlatır. Her ikisi de insanı oluşturan çoğul "ben"lerin isteklerinin anlık gelip geçişleri yüzünden beslenip gelişirler. Gerçek irade, yalnızca şuurlu insanda bulunur ve ancak sistemin çalıştırılması yoluyla elde edilebilecek olan bir hedeftir; iradeyi, sistemin içinde, bir okul atmosferinde çalışarak kazanırız. Benlikçilik ve inatçılığı yok etmek güçtür, çünkü bunlar zaten şuurlu olduğumuz ve "yapmaya" muktedir olduğumuz (yani dış etkilere karşı mekanik olarak ve refleks türü bir cevap verdiğimizizi idrak etmekten ziyade, o işi kendi özgün niyetimizle başardığımızızı sanırız) illüzyonunun birer parçasıdır.

P.D.Ouspensky'nin Negatif Heyecanlar

konusunda Bazı Söz ve Yazılarının bir Sentezi

Bu çalışma, P.D.O.'nin yayımlanmamış söz ve yazılarından oluşturulup, ilk kez 1953'de basıldı. Ancak Ouspensky'nin özel olarak basılan (1934-1940) Psikolojik Dersler adlı kitabındaki bazı terimlerin tanımlamaları bu kitaba alınmadı. "Negatif heyecanlar"ın tümü şiddet ve depresyon heyecanlarıdır. Ouspensky, bu kitapta bu tür heyecanların yararsız ve yıkıcı olduklarını ve biz her ne kadar tersini iddia etsek de dış tahrikler yüzünden değil, bizim kendi içimizden kaynaklandıklarını anlatır. Özdeşleşme (kendimizi çevremizdeki nesne, insan veya heyecanlardan ayrı tutabilme konusundaki başarısızlığımız ve yetersizliğimiz) yüzünden ortaya çıkan negatif heyecanlar yapay olduklarına göre, bir kez bunların farkına varırsak ve kendimizi hatırla-

ma yoluyla onları bastırmaya çalışırsak yenilip yok edilebilirler. Negatif heyecanları aşmanın birinci adımı, bunların tezahürüne sınır koymaktır. Bunu birkez başardık mı, negatif heyecanların kendilerine yukarıdan bakabilmek mümkün olacaktır.

Çalışma Üzerine Notlar

Çalışma Üzerine Notlar, ilk kez 1952'de basılmış, "Çalışma Kararı Üzerine Notlar", "Kendi Üzerimizde Çalışmayla İlgili Notlar" ve "Okul Nedir?" başlıklı üç kısa makaleden oluşturulmuştur. Her üçü de, sistem içinde çalışmaya başlamak isteyen kişiden beklenen bireysel özverinin derecesinden bahseder. **Çalışma Üzerine Notlar**'ın ana mesajı Ouspensky'nin açılış paragrafından anlaşılabilir:

"Kendinizi değiştirme düşüncesi ile kendi üzerinizde çalışmaya başlama kararı almadan önce ciddî ciddî düşününüz... bu çalışma hiçbir uzlaşma sözü vermez ve fazlasıyla öz disiplin ve tüm kurallara uymaya her an hazır olmanızı gerektirir."

Bu beş çalışma önceleri çok sınırlı sayıda basılıp, Ouspensky'nin felsefesi üzerinde çalışmaya kendilerini yıllarca adanmış küçük bir grup insanın hizmetine sunuldu. Bellek, Yüzeysel Kişilik, Benlikçilik, Negatif Heyecanlar ve Çalışma Üzerine Notlar'ı daha geniş bir okuyucu kitlesinin hizmetine sunmak amacıyla tekrar basma kararı, yeni bir coşkuyla alındı. Kitapların içeriğini; Yale Üniversitesi Kütüphanesi'nde P.D.Ouspensky anısına açılan koleksiyon üzerinde yapılan araştırmalar oluşturdu. Dikkate değer bir çalışma olan bu yeni kolleksiyonun; hem pek çok araştırmacı ve bilim adamına hem de onun açtığı bu yolla diğer başka filozofları ve başka dünya görüşlerini öğrenmek isteyen amatörlere, P.D.Ouspensky'yi -ve kendilerini- anlamada daha ileri ufuklar kazandıracığını umuyoruz.

Merrily E. Taylor

Bellek

**P.D. Ouspensky'nin
Bellek, Kendini Hatırlama ve Yineleme
Hakkında Söz ve Yazılarından Alıntılar**

ÖNSÖZ

Bellek adlı bu bölümün amacı, Ouspensky'nin bellek, kendini hatırlama ve yineleme üzerine söylediği sözleri biraraya getirmektir. **Belleğin içeriği Ouspensky'nin Tertium Organum ve Evrenin Yeni Bir Modeli** adlı eserlerinde bu konuda söylediklerini tayin edici değil, onları destekleyici bir özellik taşır. **Bellek**, bu kitaplara başvurulmadan ve Ouspensky'nin Dördüncü Yol'unu inceleyerek öğrenilen sisteminin bilgisine vakıf olmadan anlaşılabilir.

Bu kitabın ilk dört bölümünün, **İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi** adlı eserden biraz farklı bir biçimde yayınlandığı fark edilebilir. Beşinci bölüm **Mucizenin Araştırılması**'ndan alıntıdır. Altıncı ve Yedinci Bölümler Ouspensky'nin bazı Londra ve NewYork toplantılarının kayıtlarından oluşturulmuştur. Bu iki bölümde Ouspensky'nin sözleri biraz değiştirilerek kullanılmıştır, çünkü soru-cevapların harfi harfine kaydının, ayrıntı bolluğu nedeniyle karışıklığa yol açacağı düşünülmüştür, ancak Ouspensky'nin sözlerinin anlamını herhangi bir şekilde değiştirmemek veya süslememek için büyük özen gösterilmiştir.

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

"Şuurluluk"tan ne anlıyoruz? 23 Gerçekte neyi hatırlıyoruz? 24
Şuurluluğun dereceleri 24. Şuurluluk ve irade 25. Şuurluluğa ilk engel 25. Bir di-
zi gramofon plâğı olarak bellek 27. Çağrışımla bağlantılı kayıtlar 27. Şuurluluk
hakkındaki düşüncelerimize yön vermek 28. Kendini hatırlama 29. İradî şuurlan-
ma 30. Simya 30. Kendini hatırlama ile ilgili bazı kavramlar 31. Bir kendini hatır-
lama tecrübesi 32. Değişik tür bellekler 34. Belleği artırmak 34. Özdeşleşme 35.
Geçmiş hatırlama 35. Kavşaklar 35. Yineleme teorisinin kullanımı 35. Sonsuz-
lukta yineleme 36. Çocuklarda yineleme üzerine çalışmalar 36. Çocuklarda bek-
lenmeyen eğilimler 36. Kalıtım 36. Bebeklerde tam oluşmuş zihniyet 37. Çok eski
bir düşünün anısı 38. Eğilimler ve yineleme 39. Bu çalışma daha evvel var olmadı 39.
Aklımızın alabileceğinin ötesinde anın sonsuzluğu 40. Sadece 5 no'lu insan böyle
tekrar eder 41. Eğilim ve alışkanlık 41. Zamanın problemleri matematik düşünme-
yi gerektirir 41. Yinelemenin belleği altı boyuta gereksinim duyar 42. Açıklanan
boyutlar 42. Zaman ve sonsuzluk 43. Bellek sahibi olmak için kendini hatırlama
gereksinimi 43. Rastlantısal kendini hatırlama 44. Yineleme fikri yararlıdır ama
bu sistemde gerekli değildir 44. Kendini hatırlamada ilk çabalar 45. Kişinin vazife-
sinin şuurluluğu 45. Yineleme ile ilişkili olarak kavşakların kullanımı 46. Anın
olasılıkları 46. Şuurluluk ve bellek 47. Çabanın devamı 47. Gare du Nord 40'da
kendini hatırlama 48. Bilgi ve varlık 48. Yerçekiminin sürekli merkezi 49. Ölüm-
süzlük ve bellek 49. Yineleme ve bellek 50. Değişik tür bellekler 50. Belleği yok etme
51. Yinelemeye hazırlık 53. Üçlüler ve yineleme 53. Yineleme ve zaman 54. Anla-
ma için malzeme 54. Kapasiteler tarafından değişikliğe uğrayan yineleme etkisi
55.

BELLEK

Günlük dilde şuur sözcüğü pek çok durumda zekâ (bir zihin faaliyeti olarak) sözcüğü ile aynı anlamda ya da onun bir alternatifi olarak kullanılır. Gerçekte ise, şuurlu olma hâli insandaki özel bir tür "farkında oluş" hâlidir, kim olduğunun, ne hissettiği ya da düşündüğünün veya şu anda nerede olduğunun farkında olma durumudur bu.

Çalışacağımız sisteme göre, insanın şuurlu olma durumunun dört aşaması olduğu söylenebilir. Bunlar; uyku, uyanıklık, benlik şuur ve nesnel şuurdur. Ancak, insanın şuurlu olma hâlinin bu dört aşamasına da sahip olması olasıyken, o gerçekte sadece iki aşamada yaşamaktadır. Yaşamının bir kısmı uykuda geçmektedir, diğer kısmı ise, gerçekliği olsa da uyku hâlinden pek de farklı olmayan "uyanıklık durumu"nda harcanmaktadır.

Sıradan belleğimiz ya da hatırlama anları ile ilgili olarak, aslında sadece şuurlu olma durumunun uçucu anlarını hatırlarız ama böyle olduğunu düşünmeyiz.

Belleğin, teknik olarak ne anlama geldiğini daha sonra açıklayacağım. Şu an sizden dikkatinizi sadece kendi belleğinizle ilgili kendi gözlemlerinize çevirmenizi isteyeceğim. Olayları ve şeyleri değişik şekillerde hatırladığınızı fark etmişsinizdir: Bazı şeyleri çok canlı, diğerlerini çok belirsiz hatırlarsınız, diğer bazılarını ise hiç hatırlamazsınız. Bunların sadece gerçekleştiğini bilirsiniz.

Bu demektir ki, örneğin bir süre önce, biriyle görüşmek

üzere, belli bir yere gittiniz, o kişiyle yaptığınız konuşma ile ilgili olarak iki üç şey hatırlayabilirsiniz; ama oraya nasıl gittiğinizi ve nasıl geri döndüğünüzü hatırlayıp hatırlamadığınızı sorulacak olsa, kesinlikle hatırladığınızı söylersiniz, oysa gerçekte bunu sadece bilirsiniz, nereye gittiğinizi bilirsiniz ama zihninizde yanıp sönen iki üç kıvılcım hariç, hatırlamazsınız.

Aslında ne kadar az hatırladığımızı anlayabilerseniz çok şaşırırdınız. Böyle olmasının nedeni, sadece şuurlu olduğunuz anları hatırlamanızdır. Eğer zihninizi erken çocukluk günlerinize ya da herhangi bir şekilde çok önceleri olmuş bir şeylere çevirmeye gayret ederseniz, ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız. O zaman aslında ne kadar az hatırladığınızı ve sadece o olayların olduğunu bildiğiniz veya birilerinden duyduğunuz gerçeğini kavrayacaksınız.

Bu yüzden şuurlu olma hâlinin üçüncü aşaması ile ilişkili olarak denilebilir ki: İnsanın, şuurunun tam anlamıyla farkında olduğu anlar vardır, ancak bu anları kontrolü altına alması mümkün değildir. Onlar; dış koşullar, rastlantısal çağrışımlar veya heyecanlar tarafından kontrol edilir, kendi kendilerine gelir ve giderler.

Burada sorulacak soru şudur: Tam şuurlu olma hâlinin bu uçucu anları üzerinde gerçek bir kontrole sahip olmak, onları daha da uyandırmak ve daha uzun tutmak, hatta kalıcı kılmak olası mıdır?

UYKUDAN KALKMAK

Şuurlu olma hâlinin ilk ve en düşük seviyesi uykudur... İnsan düşlerle çevrilidir.

... Katıksız öznellikte (sübjektif) resimler- uyuyan adama ulaşan sesler, bedenden gelen duyular, hafif ağrılar, duy-

gusal gerilimler gibi anlık algılamaların belirsiz yansımaları, ya da geçmiş deneyimlerin yansımaları- zihinden uçup giderler, belleğimizde sadece küçücük bir iz bırakır, bazen de hiçbir iz bırakmadan silinip yok olurlar.

Suurluluğun ikinci aşaması insan uyanınca gerçekleşir. Bu ikinci durum, şu an içinde bulunduğumuz, çalıştığımız, konuştuğumuz, kendimizi şuurlu vs. zannettiğimiz- basitçe uyanıklık şuurluluğu veya "açık şuurluluk" diye adlandırdığımız, ama aslında "uyanıklık uykusu" ya da "goreceli şuurluluk" diye adlandırılması gereken durumdur.

Uyku hâlindeyken göreceli şuurluluğun bir anlık küçücük görüntülerini yakalayabiliriz. Göreceli şuurluluk hâlindeyken benlik şuuruна sahip olduğumuz yine uçucu küçük anlar yakalayabiliriz. Sadece böyle küçücük kıvılcıklar hâlinde değil, daha uzun süreli benlik şuuru aşamasını yaşamak istersek, bu kısacık anların kendi kendilerine gelmediklerini anlamalıyız. Gereksinim duyduğumuz şey, bir irade eylemidir. Bu demektir ki, benlik şuuru anlarının sıklık ve sürekliliği kişinin kendi kendini kontrol kapasitesine bağlıdır. Böylece demek oluyor ki, şuurluluk ve irade aşağı yukarı tek ve aynı şey ya da herhangi bir şekilde aynı şeyin görüntüleridirler.

İşte bu noktada şunu açıkça anlamalıyız ki; insandaki benlik şuurunun gelişme yolunu tıkayan ilk engel, onun zaten benlik şuuruна sahip olduğunu, ya da istediği herhangi bir zamanda, her nasıl olursa olsun, bu şuuru elde edebileceğini zannetmesidir. İnsanı, irade yönünden şuurlu olmadığına ve şuurlu olamayacağına inandırmak çok güçtür. Çünkü burada doğa gülünç bir oyun oynamaktadır. Eğer bir kişiye şuurlu olup olmadığını sorarsanız ya da kendisine şuursuz olduğunu söylerseniz, size şuurlu olduğunu ve ona aksini söylemenin çok saçma olacağını, çünkü sizi iştebildiğini ve anlayabildiğini söyleyecektir. Bir anlamda haklıdır, ama ay-

nı zamanda haksızdır da. Bu, doğanın bir oyunudur. Haklıdır, çünkü sorunuz ya da görüşünüz onun bir an için belli belirsiz de olsa şuurlu olmasını sağlamıştır. Hemen bir sonraki anda ise bu şuurluluk yok olacaktır. Ama sizin ne söylediğınızı ve kendisinin ne cevap verdiğini hatırlayacak ve tabii ki kendisini şuurlu bulacaktır.

Oysa gerçekte, benlik şuuruna sahip olmak uzun ve zor bir çabayı gerektirir. Uzun ve zahmetli bir çalışma sonucunda kendisine vaat edilen bir şeye zaten sahip olduğunu sanan birine bu çalışma nasıl kabul ettirilebilir ki? Doğaldır ki kişi, ne benlik şuuruna ne de onunla ilişkili herhangi bir şeye, yani bütünlüğe, bireyselliğe, sabit "ben"e ve iradeye sahip olmadığına kanaat getirmediğçe bu çalışmaya başlamayacak, ya da böyle bir uğraşı gerekli görmeyecektir.

BELLEK NEDİR?

(Bu paragrafı anlayabilmek için, insanın sadece bir tek zihni (entelektüel zihin) olduğu şeklindeki genel kanının yanlış olduğu kavranmalıdır. Gerçekte, sinir sistemi bedenın işlevlerine göre bölümlere ayrılmıştır ve her bölümün kendi özel zihni vardır. Ouspensky'nin "merkez" sözcüğünü kullanımı, bugün revaçta olan bilimsel anlamından farklıdır, çünkü bu sözcük, hem o an kontrolümüzde olan ilgili zihni hem de onu bedenın diğer parçalarına bağlayan bir grup yardımcı sinir hücrelerini kapsamına alan bir anlam taşımaktadır.)

Uzun süreli bir okul çalışması olmaksızın neden daha çabuk gelişemeyeceğimizi anlamak zorundayız. Bir şey öğrendiğimizde belleğimizde yeni malzemeler biriktirdiğimizi biliriz. Ama belleğimiz nedir? Peki, ya yeni malzemeler nedir?

Bunu anlamak için her merkeze, duyarlı bir maddeden

yapılmış ayrı ve bağımsız bir makine olarak bakmayı öğrenmeliyiz. Makineyi oluşturan bu duyarlı madde, fonksiyon olarak, gramofon plâklarının yapıldığı maddeye benzer. Tüm başımıza gelenler, tüm gördüklerimiz, tüm duyduklarımız, tüm hissettiklerimiz, tüm öğrendiklerimiz bu plâğa kaydedilirler. Bu demektir ki, tüm içsel ve dışsal olaylar bu plâklar üzerinde belli bazı izlenimler bırakırlar. "İzlenim" çok güzel bir sözcüktür, çünkü bunlar gerçekten de bırakılan izlenim ya da damgalardan başka bir şey değildirler. İzlenimler küçük, derin ya da çabucak yok olan ve hiçbir iz bırakmayan uçucu tipte olabilirler. Ama ister küçük ister derin olsunlar, onlar izlenimdirler. Ve bu kayıtlı izlenimler bizim tüm varlığımız, sahip olduğumuz her şeyimizdir. Bildiğimiz her şey, öğrendiğimiz her şey ve her deneyimimiz bu plâklarımızda kayıtlıdır.

Yine aynı şekilde düşünme süreçlerimiz, hesaplamalarımız ve spekülasyonlarımız, sadece ve sadece bu plâkları birbirleriyle karşılaştırıp, tekrar tekrar dinleyerek, biraraya getirip anlamaya çalışarak, vs. oluşturulurlar. Yeni bir şeyi, kayıtlarımızda olmayan bir şeyi asla düşünemeyiz. Plâklarımızda kayıtlı bir karşılığı olmayan bir şeyi ne söyleyebilir, ne de yapabiliriz.

Tıpkı yeni bir hayvan icat edemeyeceğimiz gibi, yeni bir düşünce de icat edemeyiz. Çünkü hayvanlar hakkındaki tüm fikirlerimiz, var olan hayvanlar üzerindeki gözlemlerimize dayalıdır.

Plâklarımızdaki izlenimler çağrışımlarla bağlantılıdır. Çağrışımlar; simultane (eşzamanlı) olarak alınan, ya da bir şekilde birbirlerine benzeyen izlenimler arasında bağlantı kurarlar.

Bellek, şuurluluk düzeyine bağlı olduğu için ve bizler ancak küçük kıvılcımlar gibi geçici şuurluluk anlarını hatırladığımız için, birbirlerine bağlı değişik eşzamanlı izlenimle-

rin, bağlantısız olanlardan daha uzun bir süre belleğimizde kalacakları açıktır. Benlik şuurunun küçük kıvılcım anlarını, hatta onlara yakın olanlarını yaşarken, anın tüm izlenimleri birbirleriyle bağlantıya girer ve bellekte birbirleriyle bağlantılı olarak kalırlar. Aynı şey içsel benzerlikleri yüzünden bağlantılı olan izlenimler için de geçerlidir. Bir izlenim alma anında daha şuurulu olabilirsek, yeni izlenimin eski benzer izlenimlerle bağlantısını daha kesin bir şekilde kurarız ve bunlar bellekte birbirleriyle bağlantılı olarak kalırlar. Öte yandan, izlenimler uyku anında alınırlarsa fark edilmezler ve izleri değerlendirilmeden, ya da bağlantıları kurulmadan silinip giderler.

(Toplantılarından birinde Ouspensky'ye plâklarımızdaki tüm kayıtların bu yaşamda mı yapıldığı, yoksa bunların bazılarıyla birlikte mi doğduğumuz soruldu. Cevabı şöyleydi:)

İçgüdüsel merkezdeki damgalar bizimle birlikte doğmuşlardır; onlar zaten orada hep var olagelmışlerdir, bu yüzden heyecansal merkezdeki birkaç şey için de durum aynıdır. Geri kalan kısmı ise bu yaşamda oluşurlar; hareket ve entellektüel merkezlerdeki her şey öğrenilmek zorundadır.

KAYDEDİLMİŞ İZLENİMLER

Söyleyeceklerimi daha iyi anlayabilmek için şuurulluk seviyemiz üzerinde kontrol sahibi olmadığımızı hatırlamaya çalışmâlısınız. Kişiyeye sırf şuurulu olup olmadığını sormak suretiyle onu daha şuurulu hâle getirebileceğimizi ya da bir an için de olsa şuurulu yapabileceğimizi söylediğimizde, "şuurlu" ve "şuurulluk" sözcüklerini göreceli bir anlamda kullanmâlım. Şuurulluğun pek çok derecesi vardır ve her yüksek derece daha düşüğüne oranla daha fazla şuurulu olma anlamına

gelir. Fakat şuurluluğun kendisi üzerinde kontrol sahibi olmadığımız hâlde, şuurluluk hakkındaki düşüncelerimiz üzerinde belli bir kontrole sahip olabiliriz ve düşüncemizi şuurluluğa ulaştıracak şekilde yapılandırabiliriz.

Söylemek istediğim şu ki, düşüncelerimize şuurluluk anında izleyecekleri bir yön vererek, bu şekilde şuurluluğa ulaşmanın zeminini hazırlamış oluruz.

Kendinizi gözlemlemeye çabaladığınız zamanlarda neler fark ettiğinizi formüle etmeye çalışın şimdi. Üç şeyi fark etmiş olmalısınız. Birincisi, kendinizi hatırlamadığınızdır. Yani kendinizi gözlemlemeye çalıştığınız anlarda kendinizin farkında değilsinizdir. İkincisi, zihninizden ardı arkası ksilmeden akıp geçen ve çoğunlukla dikkatinizi dağıtan düşüncelerin, görüntülerin, bazı tartışmaların yankılarının kendinizi gözlemlemenize engel olduğunu fark etmişsinizdir. Ve üçüncü olarak da, kendinizi gözlemlemeye başlar başlamaz içinizdeki bir şeyin hayal kurmaya (imajinasyon) başladığını ve kendinizi gözleme çabalarınızın - ki gerçekten denemişseniz- hayallerinizle sürekli bir savaş hâlinde olduğunu fark etmişsinizdir.

İşte insanın kendi üzerinde çalışmasının püf noktası budur. Kişi bu çalışmadaki tüm güçlüklerin insanın kendisini hatırlayamadığı gerçeğinden kaynaklandığını bilirse, ne yapılması gerektiğini de zaten biliyor demektir. İnsan kendini hatırlamaya çalışmak zorundadır.

Bunu başarmak için insan mekanik düşünceleriyle ve hayalleriyle savaşmayı öğrenmelidir. İnsan bunu dikkatle ve sürekli olarak yaparsa oldukça kısa bir sürede sonuçlarını da görecektir. Ama yine de bunun kolay olduğu ve hemen bu pratiğin ustası olunabileceği sanılmamalıdır. Kendini hatırlama, adından da anlaşılacağı gibi, pratiğinin öğrenilmesi son derece güç olan bir şeydir. Hemen sonuç alınabileceği beklentisiyle hareket edilmemelidir. Aksi takdirde insanın

sırf olaya yoğunlaşabilmek için sarf ettiği çaba üzerinde odaklanan düşünceleri, içinden çıkılmaz bir hâl alabilir. Bu pratik, kendimizi hatırlamadığımız; ama aynı zamanda da yeterince yoğun ve doğru bir şekilde uğraşı verirsek, kendimizi hatırlayabileceğimiz gerçeği üzerine inşa edilmelidir.

Canımızın istediği herhangi bir anda irademizde şuurlu hâle gelemeyiz, çünkü şuurluluk aşamalarımız üzerinde bir kontrole sahip değiliz. Ama kısacık bir an için irademizle kendimizi hatırlayabiliriz. Çünkü düşüncelerimiz üzerinde belli bir kontrol sahibiyiz. Düşüncelerimizi özel bir biçimde şekillendirerek, yani kendimizi hatırlamadığımızı, hiç kimsenin kendini hatırlayamadığını ve bunun ne anlama geldiğini idrak ederek şuurluluğa ulaşabiliriz.

Mekaniklik duvarımızın zayıf noktasını bulduğumuzu anlamalısınız. Bu nokta, kendimizi hatırlamadığımızı bilmek ve kendimizi hatırlamak için çaba gösterebileceğimizi idrak etmektir. Kendi üzerimizde gerçek bir değişimin gereğini anlamakla, çalışmaya başlama olasılığı da yaratılmış olur.

Daha sonra kendini gözlemlene ve hayallerle mücadele ile bağlantılı olan kendini hatırlama pratiğinin, sadece psikolojik bir anlamı olmadığını, aynı zamanda metabolizmamızın en ince parçalarını bile değiştirebildiğini ve bedenimizde belli kimyasal ya da daha iyi bir ifadeyle simyasal etkiler yaratabildiğini öğreneceğiz. Böylece, psikolojiden simyaya; kaba (işlenmemiş) öğelerin daha rafine olan öğelere dönüşümü görüşüne geleceğiz.

KENDİNİ HATIRLAMA

(Mucizenin Araştırılması adlı kitabın "Bilinmeyen Bir Öğretinin Parçaları" bölümünde (alıntı paragraflar aşağıda-

dır) kendini hatırlama ve onun bellek üzerindeki etkisi bir önceki bölümde anlatılandan daha kişisel bir biçimde ele alınmıştır.)

...Tüm kendini hatırlama çabalarımın bana gösterdiği ve çok kısa sürede beni ikna ettiği gerçek; bilim ve felsefenin **şu ana dek henüz karşılaşmadığı, tamamıyla yepyeni bir problemle karşı karşıya olduğumdur...**

Sorunun, başka bir şeye yönelen dikkati, azalmasına ya da dağılmasına izin vermeden, kendi üzerinde yoğunlaştırabilmek olduğunu anladım. Üstelik bu "başka bir şey" benim dışımdan olduğu kadar içimden de kaynaklanabilirdi.

İlk girişimler.. bana bu işin mümkün olabileceğini gösterdi. Aynı zamanda iki şeyi çok net olarak gördüm.

Öncelikle, bu metotla ulaşılan kendini hatırlamanın; "kendini hissetme" veya "kendini gözleme" ile ortak hiçbir yanı yoktu.

Ve ikincisi, kendini hatırlama anları, seyrek olsa bile yaşamda da ortaya çıkıyorlardı. Ancak bu anların kasıtlı olarak üretilmesi bir yenilik duygusu yaratıyordu. Aslında ilk çocukluk günlerimden beri bu duyguyla tanışıyordum. Bu durumlar, ya yeni ve umulmadık çevrelerde, ilk kez gidilen bir yerde, yeni insanlar arasında seyahat ederken, -örneğin birisi birdenbire, "Ne garip! Ben ve bu yer" dediğinde- ya da çok heyecansal anlarda, tehlike anlarında, insanın düşüncesini kontrol altına alma gereği duyduğu anlarda, kişi kendi sesini işittiğinde ve kendisini dışarıdan görüp incelediğinde ortaya çıkıyordu.

Yaşamımın ilk anılarının **kendini hatırlama anları** olduğunu tüm açıklığıyla anlamış bulunuyorum. Bu anlayışım çok daha başka şeyleri de kavramama neden oldu. Yani, hatırladığım şeyin sadece ve sadece geçmişin **kendimi hatırladığım anları** olduğunu gördüm. Diğerlerinin ise sadece **olduklarını biliyorum**. Onları tümüyle yeniden canlandırma-

mam, yeniden yaşayamam. Ama kendimi hatırladığım anlar canlıydı ve bugünden pek de farklı değillerdi. Hâlâ sonuçlar çıkarmaya korkuyordum. Fakat çok büyük bir keşfin eşiginde durduğumun farkına varmıştım. Belleğimizin zayıflığı ve yetersizliği beni hep şaşırtmıştır. Pek çok şey yok olur. Yaşamın temel anlamsızlığı bir şekilde işte bu noktadaydı benim için. Madem sonradan unutulacaklar, o hâlde neden bu kadar çok deneyime sahip oluyorduk? Üstelik bunun aşağılayıcı bir yanı da vardı. İnsan kendisine çok yüce gelen bir şeyi hissediyor, onu hiç unutmayacağını sanıyor, sonra bir de bakıyor ki bir iki yıl geçmiş ve ondan geriye hiçbir şey kalmamış. Bunun niye böyle olduğu ve neden aksinin olamayacağı bana şimdi açıkça görünüyor. Eğer belleğimiz, salt kendini hatırlama anlarında canlı ise, neden bu kadar yoksul olduğu da ortada...

Kendimi hatırlamam bazen başarılı olmuyordu; diğer bazı zamanlarda ise meraklı birtakım gözlemlerim olaya karışıyordu.

Bir seferinde Liteiny yolundan Nevsky'ye doğru yürüyordum ve tüm gayretlerime rağmen dikkatimi kendini hatırlama üzerinde yoğunlaştıramıyordum. Gürültü, hareket ve her şey dikkatimi dağıtıyordu. Sanki her an dikkat yumağımın ucunu kaçırıyor, yine buluyor sonra yine kaybediyordum. Sonunda kendime karşı gülünç bir kızgınlık hissettim ve soldaki sokağa döndüğümde bir sonraki sokağa ulaşana dek her ne koşulda olursa olsun en azından bir süre için kendimi hatırlayacağım gerçeği üzerinde dikkatimi yoğunlaştıracığıma söz verdim. Nadejdinskaya'ya, belki kısa anlar hariç, dikkatimi kaybetmeden vardım. Sonra, sessiz sokaklarda düşünce çizgisini koruyabilmenin benim için daha kolay olduğunu gördüm ve bu yüzden de kendimi daha gürültülü sokaklarda smamak için tekrar Nevsky'ye doğru yürümeye başladım. Nevsky'ye vardığımda hâlâ kendimi hatırlıyor-

dum ve bu tür büyük çabalardan sonra gelen içsel huzur ve güvenin tuhaf heyecansal hâlini yaşamaya başlamıştım. Nevsky'de tam köşede sigaralarımı hazırlayan bir tütüncü dükkânı vardı. Hâlâ kendimi hatırlamaya devam ederek oraya uğrayıp sigara alabileceğimi düşündüm.

İki saat sonra Tavricheskaya'da (ki çok uzak bir yer) uyandım. Fayton ile matbaaya doğru gidiyordum. Uyanma duygusu inanılmayacak derecede canlıydı. Tam anlamıyla, kendime geldim diyebilirim. Her şeyi bir anda hatırladım. Nadejdinskaya yolunda nasıl yürüdüğümü, kendimi nasıl hatırladığımı, nasıl sigaraları düşündüğümü ve bu düşünceyle nasıl derin bir uykuya dalıp kaybolduğumu...

Aynı zamanda, bu derin uykuya dalmışken, tutarlı ve uygun davranışlar ortaya koymaya devam etmişim. Tütüncü dükkânından ayrıldıktan sonra, Liteiny'deki evime uğramış, matbaaya telefon etmişim. İki tane de mektup yazmıştım. Sonra tekrar evden çıkıp Nevsky boyunca sol taraftan Gostinoy Dvor'a doğru yürüyerek Offitzerskaya'ya gitmeyi plânlamıştım. Sonra vakit geç olmaya başladığı için fikrimi değiştirmiştim. Bir fayton kiralamış, Kavalergardskaya'daki matbaama doğru sürüyordum. Ve Tavricheskaya yolunda giderken, sanki bir şey unutmuşum gibi tuhaf bir rahatsızlık duymuştum.

Ve birdenbire kendimi hatırlamayı unutmuş olduğumu hatırladım.

YİNELEME ve ÇOCUK ZİHNİYETİ

(1935-1941 yılları arasındaki Londra toplantılarında ve 1944-1945 New York toplantılarında Ouspensky'ye bellek ve yineleme hakkında pek çok soru soruldu. Okuyacağınız bölüm, bu sorulardan bazılarını Londra toplantılarında verilen

cevaplardan oluşmuştur. Aynı şekilde, 7. bölüm New York toplantılarında verilen bazı cevapları toparlamayı amaçlamaktadır. Süreklilik açısından ve tekrardan kaçınmak için soruların bazıları ya sorulduğu farz edilmiş ya da Ouspensky'nin cevaplarıyla birleştirilmişlerdir. Bunun haricindeki sorular, tırnak işaretleri arasında; Ouspensky'nin sözleri, -ki metnin esas hacmini oluştururlar- diğerlerinden ayırmak için tırnak işaretleri arasında yazılmamışlardır. Soruların sırası yeniden düzenlenmiş ve sadece bellek ve yineleme ile ilgili olanlar bu bölüme alınmışlardır.)

Bellek garip bir şeydir. Herkesin değişik bellek bileşimleri (kombinasyon) vardır. Bir kişi bazı şeyleri daha fazla hatırlarken, diğeri başka şeyleri daha iyi hatırlar. Hangisinin daha iyi olduğunu söyleyemezsiniz. Bellek yok olabilir, bunun değişik dereceleri vardır. Bir şey unutulabilir, sonra özel birtakım metotlarla yeniden hatırlanabilir veya tamamıyla yok olabilir.

"Neden bazı insanlar top oyunlarında diğerklerine göre daha fazla yetenek gösterirler?"

Değişik türden belleklerin değişik türden hareket merkezleri vardır. Hiçbir insan bir diğerkine benzemez. Biri bir şeyi iyi başarabilir, diğeri başka bir şeyi. Binlerce izlenim olduğu için de bileşimler daima farklıdır. Birkaç kez 1,2,3 no'lular ve diğerkleri gibi değişik insan türleri hakkında konuştum. Biri bir tür izlenimi daha iyi hatırlar, diğeri bir başka türü.

"Yaşam bir andan diğerkine değişen anılardan mı oluşmuştur?"

Hayır, bu çok karmaşık bir şey. Değişik tür bellekler olduğunu biliyorsunuz ve bellek pasiftir, onu kullanmazsınız. Yaşamın ise bir süreç olduğu söylenebilir.

"İnsan belleğini güçlendirmek için ne yapabilir?"

Kendinizi daha fazla hatırlarsanız, belleğiniz daha güçlü olur.

"Bu sistemde çalışmaya başlamadan evvel, bir süre önce olmuş bir şeyi çok net bir şekilde hatırlıyordum. Eğer, şimdi hatırlarsam, o sadece bir anının anısı oluyor. Bu biraz daha uyanık olma ile mi ilgilidir?"

Büyük bir olasılıkla güçlü bir özdeşleşme ile ilişkilidir. Ona özdeşleşmeden bakarsanız zayıflayıp kaybolacaktır.

"Tam bir özdeşleşmeme benlik şuuru mudur?"

Özdeşleşme ve benlik şuuru aynı şeyin iki değişik yüzüdür.

"Kendini hatırlama çabası gösterilirken geçmişi düşünmenin pratik bir yararı var mıdır? Yani bunları gelecekteki herhangi bir yineleme ile bağdaştırmayı kastediyorum."

Hayır, bu pratik değildir. Öncelikle gelecekte yinelemenin var olduğundan emin olmanız gerektiğini bilmelisiniz. İkincisi, kendinizi hatırlamanın gerekli olduğunu bilmelisiniz. Eğer olayı sorunuzda belirttiğiniz gibi ortaya koyuyorsanız, bu imajinasyondan öte gitmez. Fakat, öncelikle ilâve hiçbir şey katmadan, kendinizi hatırlamaya ve sonra -yapabildiğiniz zaman- geçmişte yaşadıklarınızı da hatırlamaya ve dönüm noktalarını bulmaya gayret ederseniz, bunlar bir bileşim hâlinde yararlı olurlar. Bunu yapabileceğinizi pek sanmayın; henüz başaramazsınız.

"Dönüm noktaları nelerdir?"

Dönüm noktaları "başarabildiğimiz" anlardır. Kişinin bu çalışmada başarabileceği ya da başaramayacağı bir an vardır. Eğer bir fırsat doğar ve kişi onu kaçırsa, bir diğeri bir yıl ya da daha uzun bir süre çıkamayabilir. Sıradan koşullarda hiçbir şeyin olmadığı periyotlar vardır ve sonra dönüm noktaları gelir. Tüm yaşam caddeler ve dönüm noktalarından oluşmuştur.

Yineleme; kişi hatırlamaya ve değişmeye başlarsa ve her seferinde aynı çerçevede gitmezse, ama istediğini ve daha iyi olduğunu düşündüğü şeyi yaparsa yararlı olabilir. Ama eğer

kişi yineleme hakkında bir şey bilmiyorsa veya biliyor ama hiçbir şey yapmıyorsa, bunun hiçbir yararı yoktur. Bu durumda genellikle aynı şeyler durmadan yinelenirler.

"Yineleyen şeyin insanın özü olduğunu düşünmekte haklı mıyım?"

Oldukça haklısınız. Yineleme hakkında çok az şey biliyoruz. Bir gün bu konu hakkında söylenen, güvenilir bulduğumuz her şeyi toplamaya çalışabilir ve düşüncelerimize yön verebiliriz. Bu sadece bir teoridir.

Yineleme sonsuzluktadır; aynı yaşam değildir. Bu yaşam biter ve zaman biter. Bir teori vardır ve bu sistem zamanın uzatılabileceği teorisini kabul eder. Delilim yok. Spiritüalistler ve diğer insanların, zamanı kavrayabilmek için ne kadar çok çaba harcadığını düşünün bir kez. Ama hiçbir kanıt yok elimizde.

Yineleme konusunda çalışmanın en kolay yolu çocukları incelemektir. Yeteri kadar malzememiz olursa pek çok soruya cevap bulabiliriz. Örneğin, çevrelerindeki koşullara ters düşmesine ve etraflarındaki insanlara oldukça yeni ve alışılmadık görünmesine rağmen; çocuklarda neden garip eğilimler gözlemleniyor? Bu bazen, pek çok değişik şekilde olabilir. Bunlar kalıtımla ilgili hiçbir şey bulunmadığı zaman, yaşamı değiştiren ve beklenmeyen yönlere gidebilen çok güçlü eğilimler olabiliyorlar.

Sık sık söylediğim gibi, insanda kahtım fikri işlemez. Bu fantastik bir görüştür. Köpeklerde ve atlarda söz konusu olabilir, fakat insanda değil.

"Burada tipler sorusu mu gündeme geliyor?"

Evet, ama tipler hakkında hiçbir şey bilmiyoruz henüz. Bu pek çok durumda anne babaların neden çocuklarını anlamadıklarını ve çocukların da neden anne babalarını anlamadıklarını açıklar. Birbirlerini asla yeterince ve doğru olarak anlayamazlar, çünkü onlar belli bir istasyonda tesadü-

fen karşılaşan ve sonra tekrar değişik yönlere giden oldukça farklı insanlar, yabancılarıdır.

Yineleme çalışmasına, çocukların zihinleri üzerinde çalışma yapılarak başlanmalıdır; özellikle de çocuklar konuşmaya başlamadan önce. Çocuklar bu zamanı hatırlayabilseler, çok ilginç şeyler hatırlarlardı. Ancak, maalesef konuşmaya başladıklarında gerçek çocuklar olurlar ve altı ay ya da bir yıl sonra her şeyi unuturlar. İnsanların çok erken çocuklukta neler düşündüklerini hatırladıkları durumlar çok enderdir. Eğer bunu yapabilselerdi, kendilerini tıpkı yetişkin olduklarında olduğu gibi hatırlarlardı. Onlar hiç çocuk olmamışlardı; sonra, daha sonra çocuk oldular. İnsanlar, erken ruh hâllerini (mantalitelere) hatırlayabilselerdi, bu, yetişkinle-
rinkinin aynısı olan bir mantalite olurdu. İşte ilginç olan bu-
dur.

"Çocuğun neden önceki çocuk zihnini değil de, gelişmekte olan yetişkin zihnini hatırlamak zorunda olduğunu biliyor musunuz?"

Bir yargıya varacak kadar malzeme yok elimizde. Ben sadece bu konunun hangi yoldan çalışılabileceği hakkında konuşuyorum. İmajinasyonların girmesine izin vermemeye çalışarak, çok erken yaşlarda zihinlerimizin nasıl şeyler olduklarını hatırlamaya çalıştığımızı farz edelim. Belli bir türe ya da diğerine rastlamayı umduğumuzu düşünelim. Bulduğumuz herhangi bir şey malzeme olacaktır. Literatürde çok az şeye rastlarsınız, çünkü insanlar yineleme üzerinde nasıl çalışacaklarını bilmezler, fakat ben, kendi deneyimlerimde çok ilginç şeylerle karşılaştım. Tanıdığım bazı insanların yaşamlarının ilk yıllarına ait anıları canlıydı ve hepsi de kendi mantalitelere birçoğunki ile aynı olmadığı görüşünde birleşmişlerdi. İnsanları nasıl algıladıkları, nasıl tanıdıkları, hiç de çocuk psikolojisi düzeyinde değildi. Şuursuz bir yaşamın altı ayda oluşturacağını hayal bile edemeyeceğimiz do-

lulukta zihinleriyle oldukça yetişkin reaksiyonlar veriyorlardı bu insanlar. Anıları gerçekten doğruysa, bu zihinler çok daha önceden var olmuş olmalıydılar. Fakat, söylediğim gibi, malzeme bulmak güçtür ve çoğu insan hiç hatırlamaz.

"Çocuk konuşmayı öğrendiğinde bu erken bellek neden yok olmak zorundadır?"

Çocuk, diğer çocukları taklit eder ve tüm büyüklerin ondan beklediği davranışları gösterir. Onun aptal bir çocuk olmasını beklerler ve o da aptal bir çocuk olur.

"Bebeğın neyi hatırladığını bilmek nasıl mümkün olur? Ben, insanın tamamen boş merkezlerle doğduğunu ve merkezlerle hatırladığını düşünüyorum."

Bu garip bir şeydir. Ancak, biraz evvel kendilerinden bahsettiğim insanlar -ki diğer insanlardan pek de farkları yoktu- ilk aylarıyla ilgili oldukça net anılara sahiptiler, hatta insanları -çocukların değil- yetişkinlerin gördüğü gibi gördüklerini düşünüyorlardı. Dağınık ve parçalanmış anılardan ayrıntılarla işlenmiş titiz resimler inşa etmeye uğraşmıyorlardı; evler, insanlar ve diğer şeyler hakkında oldukça net izlenimleri vardı. Yetişkin zihniyetine sahip görünüyorlardı.

"İki yaşımdayken gerçekte hiç olmamış şeyleri şimdi hatırlayabiliyorum. İnsan konuşmaya başlamamış bir bebeğın neler hatırladığını nasıl doğrulayabilir?"

Bunların hiç olmadığını nereden biliyorsunuz? Bir rüya da olabilirdi bunlar. Benim böyle bir deneyimim olmuştu. Epeyce küçük bir çocukken Moskova yakınlarında bir yere gittiğimi ve o yerin resminin belleğimde kaldığını hatırlıyorum. Aslında bu olaydan yaklaşık dört yıl sonrasına kadar orada hiç bulunmamıştım. Sonra, oraya gittiğimde o yerin belleğindeki resme benzemediğini gördüm ve bunun bir rüya olduğunu anladım.

Önceki yaşamlar hakkındaki soruya gelince: Bazı insan-

ların bir şeyler hatırladıklarını düşünüyorum, ancak bu çok enderdir, çünkü hatırlamak belli bir gelişme düzeyi gerektiren bir şeydir. Sıradan insanın -1,2 ve 3 no'lu insanın- böyle bir bellek için yeterli donanımı yoktur. Öz mekaniktir, kendi kendine yaşayamaz; özel bir düşünme aygıtı yoktur, ama kişiliği vasıtasıyla düşünmek zorundadır ve kişiliğin deneyimi yoktur.

"Çocukları inceleyin demekle ne kastettiniz?"

İşte zor olan budur. Eğilimleri geniş kapsamlı incelerseniz, oldukça beklenmedik eğilimlerle karşılaşabilirsiniz. Bunların belli bir nedenin veya belli çevrelerin sonucu olduklarını söyleyemezsiniz, çünkü beklenmeyen eğilimler ortaya çıkabilir veya yok olabilirler. Daha sonra da yaşam boyu devam edebilirler. Böyle bir durumda, yineleme teorisine göre, önceki yaşamda daha ileri yaşlarda ortaya çıkan bir eğilim, bu yaşamda çok daha erken yaşlarda görülebilir.

"O hâlde, yineleme açısından, şu andan ölüm tarihimize kadar geçen zaman içinde yaptığımız bazı önemli eylemler şimdiki eğilimlerimizden gerçekten de sorumlu olabilirler mi?"

Önceki yaşamlarda demek istiyorsunuz... Belki. Yalnız, bir şeyi unutmayın, bu çalışma daha önceleri mevcut değildi. Diğer bir başkası (pek çok çeşit vardır) olabilirdi, ama bu değil. Bu, daha önce hiç var olmadı, bundan eminim...

"Benim söylemek istediğim şu: Bugünle ölümümüze kadar geçen süre içinde bir sonraki yaşamımızın eğilimlerini, kaderimizi belirleyecek eylemler yapabileceğimiz düşüncesi bence müthiş bir fikir."

Elbette, yaşamımızın her anında belki on yaşam boyu kurtulamayacağımız eğilimler yaratabiliriz. Hint edebiyatında bu nokta çok sık vurgulanır. Bunlar masallar biçiminde olabilir, ama prensip hep aynıdır.

"Çocukluk anılarına bakarak öz hakkında bir şeyler öğrenmek mümkün müdür?"

İyi bir belleğiniz varsa evet. Ve kendinizdeki değişen ve değişmemiş olan şeyleri keşfedebilirsiniz.

"Bu evde daha önce bulunmadığımıza dair bize söyleyebileceğiniz bir işaret var mı?"

Bunu kimse bilemez. Ben sadece bu evde daha önce bulunmadığımı biliyorum.

"Öyleyse biz de bulunmadık."

Bilmiyorum. Ama ilk kez olarak bununla başlarsanız, gerçeğe biraz daha yaklaşabilirsiniz. Eğer bir şeyi daha önce yapmışsak, bu anı olası kılan da çoğunlukla o olmalı.

"Paralel zaman fikri tüm anların sürekli olarak var olduğu anlamına mı geliyor?"

Evet, bunu düşünmek çok zordur. Doğaldır ki, anın sonsuzluğu anlamına geliyor bu, ama bizim zihinlerimiz bu şekilde düşünemezler. Zihnimiz çok sınırlı bir makinedir. En basit biçimde düşünüp, buna izin vermeliyiz. Anın sonsuz varlığından ziyade tekrarı düşünmek daha kolaydır. Zihinlerimizin şeyleri tam oldukları gibi, doğru olarak formüle edemeyeceğini anlamalısınız. Bizler sadece, sıradan düşünme biçimimize oranla gerçeğe biraz daha yakın yaklaşık formülasyonlar yapabiliriz. Tüm yapabileceğimiz budur. Zihinlerimiz ve dillerimiz çok işlenmemiş araçlardır ve biz çok ince maddelerle ve çok ince problemlerle uğraşmak durumundayız.

"Bir yineleme olayında sistemle karşılaşan biri bir sonrakinde de aynı sistemle karşılaşacak mı?"

Bu kişinin sistemle ne yaptığına bağlıdır. Biri sistemle karşılaştığında, "Bu insanlar neler saçmalıyor böyle" diyebilir. Yani kişinin ne kadar çaba harcadığına bağlıdır bu.

Kişi çaba sarf ederse bir şeyler kazanabilir ve bunlar Yüzeysel Kişilik'teki gibi değillerse; sadece biçimsel değillerse

kalıcı olabilirler.

"4 no'lu insan olarak ölen biri 4 no'lu insan olarak mı yinelenir, yoksa negatif heyecanları vs. taklit ederek bu olasılığı yitirir mi?"

Hayır, sadece 5 no'lu insan yeniden 5 no'lu insan olarak gelir. Kendisi bunu bilmeyebilir ama her şey onun için daha kolaylaşacaktır. 4 no'lu insan sadece kendisi için daha kolay ve çabuk olacağı için tekrar gelmek durumundadır.

"Bir yinelenmede eğilim olan şey bir sonrakinde alışkanlığa dönüşebilir mi?"

Bu eğilimine bağlıdır. Mekanikse, alışkanlık hâline gelebilir; ama şuurlu bir eğilimse alışkanlığa dönüşmez, çünkü bunlar iki farklı şeydir.

Tüm kazanılmış eğilimler kendilerini tekrarlarlar. Bir kişi bazı şeyler üzerinde çalışmak ve onlarla ilgilenmek için bir eğilim kazanır. Sonra tekrar ilgilenir. Bir diğeri bazı şeylerden kaçmak için bir eğilim edinir. Sonra tekrar kaçar. Bu eğilimler güçlenebilir ya da değişik bir yönde gelişebilirler. Kişide belli bir özgüven olasılığı olduğunda, bir tür şuurlu eyleme kavuşana dek hiçbir garanti yoktur.

"Aynı anda iki zamanlı yerlerde eşzamanlı bir biçimde ikili bir yaşam sürdürmenin insan için nasıl mümkün olduğunu açıklar mısınız?"

İmkânsız gözüken pek çok şey vardır, ama bunun nedeni düşünme aygıtımızın bu tür şeyler düşünebilecek yeterlikte olmamasıdır. Her şeyi çok basite indirgeriz. Bu tür problemler matematiksel düşünmeyi gerektirir. Örneğin, zamanı eğri bir çizgi olarak düşünemeyiz, düz bir çizgi olarak görürüz. Zamanı bir eğri çizgi olarak düşünebilseydik ve ima ettiği her şeyi anlayabilseydik, bu soruyu sormazdınız. Bu durumda bizler; üç boyutlu bir dünyayı hayalimizde canlandırmaya çalışan iki boyutlu varlıklarla aynı konumdayız. Aslında bu tür bir problem yok. Problem bizim zihinle-

rimizin yapısındağır. Tüm alışmalarımızın gayesi; daha yüksek merkezlerle düşünmek anlamına gelen, şuuruluğun üçüncü ve dördüncü aşamalarına ulaşmaktır. Bunu yapabilirsek, gelecek yaşam problemleri, deminki soruya benzer soruların saçmalığı vs. gibi problemler ortaya çıkmayacaktır. Her şeyde olduğu gibi sadece teoriler kurabiliriz. Bu problemlere nasıl yaklaşacağımızı aşağı yukarı biliriz, fakat kesin bir şey bilemeyiz.

"İnsan bir yaşamda 5 numaralıyken bir diğerinde eşzamanlı olarak 3 no'lu kişi olabilir mi?"

Gerçekten bilmiyorum. Kişi bir anda 5 no'lu insan olamaz; yavaş yavaş ilerlemelidir ve 5 no'lu insan seviyesine geçiş okul dışında olursa, bu çok yavaş bir süreç olur, bu yüzden bir yaşamdan diğerine çok büyük bir fark olacağını sanmıyorum. Bu konu hakkmda ancak tek şey söyleyebilirim. Kişi yinelenme hakkında şuurulu ve yeterli bilgiye sahip olursa ve bu konuda konuşabilir ve yinelenmeyi kabul ederse, gelecek seferde (yaşamda) her şeyi tamamıyla unutamaz. Böylece bir yaşamda bunu kabullenir ve bilerseniz, diğer sefere çok daha fazlasını hatırlama şansınız büyük olur. Deneyimiz yok, ama edebiyatta, tarihte ve felsefede insanların bu yinelenme fikrine tekrar tekrar döndüklerini fark etmişsinizdir. Asla tümüyle unutamazlar, ama onu üç boyutlu bir dünyaya uydurmak çok zordur. Beş boyutlu bir dünyaya gereksinim vardır ve hatırlama sorunu zaten aslında altı boyuta hitap etmektedir. Beşinci boyutta insan hiç bilmeden döner durur. Hatırlamak altıncı boyutta belli bir gelişme demektir.

Boyutlar basitçe bu şekilde anlaşılabilirler. Dördüncü boyut; zaman diye adlandırdığımız her anın bir tek olasılığını kavramaktır. Beşinci boyutsa bunun tekrarıdır. Altıncı boyut **değişik** olasılıkların kavranmasıdır. Fakat, zamanı düz bir çizgi olarak algılamaya devam ettikçe, boyutlar hakkında yukarıdaki gibi düşünemeyiz. Sorun gerçek değildir; sadece

bizim zayıflığımızdır, başka bir şey değil.

"Dördüncü boyut bir olasılığın kavranmasıdır demekle ne kastettiğinizi anlayamadım."

Yaşam; dördüncü boyuttur, bir dairedir, bir tek olasılığın kavranmasıdır. Sona geldiğinde kendi başlangıcı ile karşılaşır. Ölüm anı doğum anını karşılar ve sonra yaşam yeniden başlar; belki hafif sapmalarla, ama bunların hiçbir anlamı yoktur. Hep aynı çizgiye döner. Bir temel eğilimi yok etmek, bu yaşamı oldukça değişik bir biçimde başlatmak altıncı boyut olacaktır.

Bizler eşzamanlı (simultane) anları düşünemeyiz. Halbuki bu anlar bir başka düzeyde eşzamanlı olarak sürmektedir. Ancak biz yine de bunu "her an bir diğerini izler" şeklinde lineer algılamak zorundayız. Örneğin, bizim kendi deneyimimizin elektronlar gibi küçük zerreciklerle ilişkisi şu ki onların sonsuzluğu bizim zamanımızdadır. Öyleyse bizim tekrarımız neden yeryüzü zamanında olmasın?

"Bellek hakkındaki bilgilerim çerçevesinde bir evvelki yinelemeyi hatırlamanın nasıl mümkün olduğunu anlayamadım. Belleğin kişilikte bulunan merkezlerin içeriklerine bağımlı olduğunu düşündüm. Kişilik, yinelemeyi nasıl hatırlayabilir?"

Kendinizi burada, bu yinelemede hatırlamazsanız, hatırlayamazsınız. Daha önce de yaşadık. Bunu pek çok gerçek doğruluyor. Hatırlayamamızın nedeni kendimizi hatırlamadığımız gerçeğinden kaynaklanır. Aynı şey bu yaşamda da doğrudur. Mekanik olarak yaptığımız şeyleri hatırlamayız, sadece onların olduğunu biliriz. Sadece kendimizi hatırlayarak ayrıntıları hatırlayabiliriz.

Kişilik daima özle karıştırılır. Bellek kişilikte değil, özdedir, ama bellek yeterince güçlüyse, kişilik onu (özü) oldukça doğru bir biçimde sunabilir.

"Sistemle karşılaşmak için daha önceden hazırlanmayı

düşünmek çok zor."

Hiçbir şey için hazırlanamazsınız. Sadece kendinizi hatırlayın, her şeyi daha iyi hatırlayacaksınız o zaman. Tüm gerçek, negatif heyecanlarda yatmaktadır: Onları o denli severiz ki başka hiçbir şeye ilgimiz yoktur. Kendinizi şu an hatırlarsanız, bir sonraki sefer de hatırlarsınız.

"Bu 'Ben daha önce burada bulunmuştum.' duygusunun nedeni midir? Kişinin muhtemelen daha önceden duymadığı bir bilgiye zaten sahip olduğu hissiniin yani?"

Ben gerçekleri istiyorum. Bu, değişik görüşlerin bir birleşik resmi olabilir sadece. Eğer gerçekten bu türden bir şey hatırlayabiliyorsanız, kendinizi de hatırlayabilirsiniz demektir bu. Eğer kendinizi hatırlayamıyorsanız, o bir imajınasyondur.

"Rastlantısal kendini hatırlama bu amaç için yararlı olabilir mi?"

Rastlantısal kendini hatırlama bir saniyelik flaştır. İnsan ona güvenemez.

Tek değişme olasılığı; kendinizi şu an hatırlamaya başlamak olasılığı ile başlar. Sistemde yineleme gerekli değildir. İlginç ya da değerli olabilir; hatta onunla başlayabilirsiniz, fakat kendi üzerinizde gerçek bir çalışma yapmak için yineleme fikri şart değildir. İşte bu yüzden yineleme bu sisteme ait değildir. Bu görüş dışarıdan geldi; edebiyattan ve benden çıktı. Sonra sizler onun her şeye uyduğunu, ters düşmediğini gördünüz. Bu gerekli değildir, çünkü yapabileceğimiz her şeyi bu yaşamda yapabiliriz. Eğer bu yaşamda bir şey yapamazsak gelecek seferki küçük değişikliklerle bunun aynısı olacak, ancak hiçbir olumlu değişme olmayacaktır.

"Kendini hatırlama çabaları aşırıya kaçarsa neden yorucu olurlar, açıklar mısınız?"

Yorucu olmak zorunda değiller. Olası bir açıklama şu olabilir: Ruhsal çaba sarf ederken, şuursuz bir biçimde fizik-

sel çaba da harcamış olabilirsiniz. Bence, eğer bir şeyler yanlış bir biçimde olaya katıldıysa, kendini hatırlama çabaları yorucu olabilir. İlk başta çok uzun bir süre hatırlayamayız ve mümkün olduğunca sık kendinize hatırlatmanız ya da hatırlatma metotları bulmanız daha iyidir. Zihninizi salt buna yoğunlaştırmaya çalışmanız yorucu olabilir. Bu, gerçekte kendini hatırlama değil, kendini hatırlamayı hatırlamadır. Çalışmaya başladığınızda bu da yararlıdır, ama daha sonra başka metotlar bulmalısınız.

"Şimdiye dek harcadığım kendini hatırlama çabaları ne daha derin ne de daha yüksek düzeylere ulaşmış gibi görünmediler. Bunu yapmak hep bir efor gerektiriyor galiba?"

İşte benim söylemek istediğim de bu. Yapabileceğinizi yapmalısınız. Önce kendinizi en basit şekliyle hatırlamaya çalışın, sonra da zor anlarda, kendinizi en kolay unuttuğunuz o zor anlarda hatırlamaya çalışın. Pek çok tekrardan sonra birdenbire daha yüksek bir seviyeye geçtiğinizi göreceksiniz. Ama bu sizin kendi direkt çabanız olmaksızın gerçekleşecek.

"İnsan şuurluluğun daha yüksek bir düzeyine -benlik şuurluluğu gibi - ulaştığında işlevlerinin hızı değişir mi? Başka bir deyişle, bir izlenimin bir saniyenin on binde birinden, bir nefes alımının üç saniyeden vb. daha uzun tutulması şeklinde bir umudu olabilir mi bu kişinin?"

İşlevlerin hızının değişme olasılığı vardır. Bu, izlenimlerin uzunluğuyla aynı şey değildir ve bu farklılığı sınamak boşuna bir çaba olur. Şimdi izlenimler daha uzundur. Bir saniyenin on binde birinden bahsettiğimizde, sadece entelektüel merkezin bir izlenimini kastediyoruz. Ama başkaları da var.

"Bir hücre, insanın bir parçası olarak kendi fonksiyonunun (işlevinin) şuuruna varırsa, artık bir hücre olduğunu unutur mu? Benzer biçimde, bir insan bir yıldızın yaşamına katkıda bulunduğu şuuruna varırsa; örneğin, bir insan

olarak kendi yaşamının belleğini kaybedip, yaşamlar boyu sonsuz tekrarlama dairesi (siklus) içinde yok olur mu?"

Birbirlerine biraz ters düşen süreçler bunlar. Hücre, hücre olduğunu hatırlayacaktır. Aynı şey insan için de söz konusu. İnsan, insan olduğunu hatırlayacaktır. Belleğini yitirmeyecek, kazanacaktır aksine.

"Kişi yaşamına geri dönüp baktığında, bir başkasının kötü olarak nitelendirebileceği kimi kararlar aldığı belli bazı kavşakları görecektir. Aynı hatayı bir sonraki yinelemede yapmamak için bu seferki yinelememizde yapabileceğimiz özel bir şey var mı?"

Evet, tabii. Kişi şu an bu belli noktalarda (kavşaklarda) değişebileceğini düşünebilir. Ve sonra -düşünme yeterince derinse- hatırlayacaktır; ama yeterince derin değilse hatırlayabilir.

Her ne durumda olursa olsun, kişinin; zaman içinde daha önce yaptığı bir şeyi yapmamayı başarma şansı vardır. Pek çok görüş ve bunun gibi şeyler bir yaşamdan diğerine geçebilir. Örneğin, birisi bana insanın, yineleme fikrinden ne gibi yararlar sağlayabileceğini sormuştu. Kişi; bu fikri entelektüel olarak anlarsa ve bu fikir onun özünün bir parçası -kişinin yaşama karşı genel tavrının bir parçası- hâline gelirse onu unutmaz ve gelecek yaşamının erken yıllarında bu bilgiyi biliyor olmanın yararını görecektir.

"Belirli bir anda, insan için çok kesin olasılıklar var mıdır?"

İnsanlar pek çok olasılık olduğunu düşünürler. Her nasılsa, durum böyle gözükür, ama sadece bir tek, bazen de iki olasılık vardır. İnsan sadece altıncı boyutta değişebilir. Her şey belli bir şekilde olur ve her an tahmin edilen pek çok olasılığın içinden ancak bir tanesi idrak edilir ve bu dördüncü boyutun çizgisini oluşturur. Ama bu çalışmanın, gelişmenin esas görüşü olan, belli bir amaç için öngörülen şuurlu değiş-

me; bu sistemde ciddî olarak çalışmaya başladığınızda -ki bu başlangıç çizgisi altıncı boyuttur- gerçekleşir.

"Belirli bir anda iki olasılık olabileceğini söylediniz. Biri mekanik olan diğeri mekanik olmayandır mı demek istiyorsunuz?"

Hayır, birkaç mekanik olasılık birden olabilir, çünkü küçük sapmalar söz sonusu olabilir, ama daima çizgiye geri dönersiniz.

FARKLI BELLEK TÜRLERİ

"İlk şuurlu çabaların gerektiği bazı biçimler nelerdir?"

Kendinizin farkında olmak. "Ben buradayım"ın idraki.

Ama sözcüklerle değil. Duygularla. Kim olduğunuzun ve nerede olduğunuzun idraki.

Size, temelde yalnızca şuurluluğu düşünmenizi öneririm. Şuurluluğa nasıl yaklaşmak gerektiğini, ne olduğunu anlamaya nasıl başlamak gerektiğini düşünün. Geçmiş yaşamlarımızda şuurluluğun örneklerine rastlayabiliriz. Bir anlık şuurluluk hâli çok güçlü bir bellek üretir, bu yüzden geçmişe ait çok net ve canlı anlar yakalayabilirsek, bunun şuurlu olmanın bir sonucu olduğunu bilebiliriz. Küçücük bir şuurluluk kıvılcımı sayesinde, yer, günün saati, haftanın günü vs. gibi çok net ayrıntılara sahip açık bir belleğiniz olur. Bu şuurluluk anları çok parlak bir bellek yaratırlar.

"Bir kendini hatırlama anında, daha önce hiç duymadığınız olağan dışı bir şey duymanız olası mıdır?"

Oldukça, ama ne duyduğunuza bağlıdır bu. Meleklerin şarkılarını işitmeyi bekleyemezsiniz herhalde.

Belleği zenginleştirmenin tek yolu daha şuurlu olmaktır. Başka hiçbir sistemde belleği geliştirmenin metotları verilmemiştir. Ama bu sistemde yol bellidir: **Kendini hatırla.**

Sabahleyın, kendinizi saat 12'de hatırlayacağınıza söz verdiniz diyelim. Sonra her şeyi unuttunuz, ama belki saat 1'de hatırladınız. İşte her şeyin oluş şekli böyledir. Ama devam ederseniz, çok beklenmeyen sonuçlar da yaratabilir bu çaba. Bütün olay sürekliliğı sağlamaktır. Göz ucuyla yakalanmış küçük görüntüler ortaya çıkabilir ama süreklilik çaba ister. Ayrıca hevesiniz hemen kırılmasın, çünkü çalışmanın sonucu yavaş yavaş alınır. Bazen, bu sistemdeki bir alıştırmada da olduğu gibi, insanlar kendilerini yarın belli bir zamanda ve belli koşullarda hatırlamaya karar verirler. Savaştan önce bazı arkadaşlarım Paris'e gittiklerinde onlara kendilerini Gare du Nord'ta hatırlamalarını söylemişim. Kimse başaramadı. Bir seferinde bir arkadaşım beni Gare du Nord'ta karşılayacaktı, ona oraya vardığında kendisini hatırlamasını söyledim. Fakat yüzünde kaygıh bir ifadeyle gelip, "Benden yapmamı istediğın şeyi unuttum, bir şey satm almam mı istemiştin?" dedi.

Kendini hatırlamanın ne olduğunu, ne olmadığından iyi ayırt etmek gerekir. Örneğın, kendinizi saat 12'de hatırlayacağınıızı söylediğınızı hatırlamak, gerçekten de kendinizi hatırlamaktan farklıdır. Düşünmeyi öğrenmek şarttır. Doğru düşünme için çok malzememiz var, ama gerekli olan bu konuyu unutmamaktır.

Bu sistemde güçlenmek için bilgi ve varlığı biriktirmelisiniz. Kendi kendimize söz verdiğimiz şeyin anısıyla bağlantılı olarak, varlığımızı da bu şekilde güçlendirebiliriz. Hatalarımızın anısı da yararlı olabilir ama bazen oldukça faydasızdır. Hatalarınızı, başarısızlıklarınızı hatırlayıp, ağlar, sızlarsanız ya da başkalarını suçlarsanız bunun yararı olmayacaktır.

"İzlenimler almak mekanik bir süreçtir, değil mi?"

Bunlar değişik şekillerde kullanılırlar. Bilgiyi ele alalım. Örneğın, yeterince Çince sözcükle Çince öğrenebilirsiniz Ye-

terince müzikal izlenim toplarsanız müziği öğrenirsiniz. **Haraket eden enerji bir yolun ve bir yerin anılarını biriktirir.**

"Manyetik merkezin kalıcı ilgi olduğunu söylemişsiniz. Açıklar mısınız?"

Evet. Geçen hafta, geçen ay, geçen yıl neyi sevdiğimizi hatırlamamız -eğer gerçekten hatırlayabilseydik- sürekli bir çekim merkezini oluştururdu. Genelde, unuturuz. Ama hatırlayabilsek ve aynı şeyleri sevmeye devam edebilsek, bu çekim merkezi olur. Hiç hatırlamamaktansa, sevmediğiniz şeyi hatırlamak bile daha iyidir.

"Bellek ölümden sonra yaşar mı?"

Ölüm hiçbir şey değildir. Öldüğünüzü fark etmezseniz, doğduğunuzu da fark edemeyebilirsiniz.

"1,2 ve 3 no'lu insan için ölümsüzlük imkânsız mıdır?"

Evet, o, bunun için 5 numaralı insan olmak zorundadır. Cevap budur. Ama başka cevaplar da olabilir. Örneğin, yineleme açısından 1,2 ve 3 numaralı insanlar tekrar yaşayıp tekrar dönebilirler, ama hatırlayamazlar. Hatırlayabilmek için 5 numaralı insan hâline gelmeleri gerekecektir.

"Ölümsüz olan nedir, öz mü, fiziksel beden mi, yoksa ruh mu?"

Sadece bellek. Beden yeniden doğar; öz yeniden doğar; kişilik yeniden yaratılır. Öyleyse bu bir ölümsüzlük değil, hatırlama sorunudur. Eğer hatırlamazsak, hiçbir kazanç elde edemeden on bin kez yaşayabiliriz. Ölümsüzlük mekanik olarak mümkün olsa bile hiçbir yararı olmayacaktır. Kendimizi ve olayları hatırlamıyoruz; bu çok daha iyidir. Size tekrar ediyorum: Hatırlanması yararlı ve gerekli olan şey; hatırlamadığımız, asla hatırlamadığımız ve hatırlamadığımız farkında olmadığımız şeydir.

"Yani anladığım kadarıyla, eğer bizden bir şey canlı kalmaya devam ediyorsa bu, belleğimizdir diyorsunuz?"

Tam olarak değil. Çünkü eğer bir şey canlı kalıyorsa, ilk

yok olan genellikle bellektir. Bellek son derece tutarsızdır (kararsız).

"Bana öyle geliyor ki, geçmiş yaşamımızda nerede bir fırsat kaçırdığımızı idrak edebilmek için bu yaşamda bir uyanma ammi yakalayabilmemiz gerek öncelikle?"

Çok güzel. Önce, sadece bunu yapın.

"Bu yaşamda kaçırdığım fırsatlara dönüp baktığımda, sadece daha farklı bir insan olsaydım, daha farklı davranabilirdim diye düşünüyorum. Bundan anladığım kadarıyla bana öyle görünüyor ki, yinelemeyi etkilemenin tek yolu kişinin özünü değiştirmesidir."

Çok güzel. Fakat bunu nasıl yapabilirsiniz?

"Bir önceki yinelemenin anılarının insanın eylemlerini değiştirme olasılığı var mıdır?"

Bunu bilmiyorum. Başınıza geldiğinde göreceksiniz.

"Yinelenen bir yaşam, bir evvelkinin tıpatıp aynısı olmaz, değil mi?"

Başlangıç daima aynıdır.

"Bir yaşamdan diğeri yinelemede aynı varlık düzeyini sürdürür müyüz?"

Bu konuda değişik teoriler var. Bir teoriye göre, kişinin bir yaşamda bir kazanımı varsa, bunu geliştirmek durumundadır. Ama daha pek çok teori var.

"Bellek özde midir?"

Belleğin, kişilikte var olan "ben"lerle ilişkili olduğunu söylemek daha doğru olacaktır. Pek çok bellek türü vardır; sıradan bellek, işittiklerimizin belleği, bu sistemin belleği, kokuların belleği, yolların belleği gibi. Ancak bizler kendi bildiğimiz bellekten bahsederiz. Bu belleği tahrip etmek çok kolaydır.

"Fotoğrafik belleği olan insanlar var. Bunlar daha mı fazla şuurlu olurlar?"

Pek çok değişik bellek türü vardır. Sizin belli bir tür bel-

leğiniz vardır. Bir başkasının başka bir tür. Ancak siz daha fazla ya da daha az bilinçli olmakla kendi tür belleğinizi daha iyi ya da daha kötü kullanabilirsiniz. Bellek tüm merkezlerdedir. Bir merkezde, diğerine oranla daha az bellek olabilir, ama belleği güçlendirmenin sadece bir tek yolu vardır: daha şuurlu olmak. Sırf her merkezin kendi belleği olmakla kalmayıp, bazıları öze, bazıları da kişiliğe ait olan bellekler vardır.

"Bellek, bedeninin bir fonksiyonu mudur? Harekete benzetilebilir mi?"

İstiyorsanız bedeninin bir fonksiyonu deyin. Ama neden harekete benzetiyorsunuz? Hiçbir şey diğerinin benzeri değildir. Bellek bizde olan bir şeydir, belki özümüzde, belki de kişiliğimizde. Kişiliğimizde hatırlarız, ama tat ve kokunun belleği özümüzdedir. Fakat aslında insan kişiliğinde hatırlar.

"Belleğimize zarar vermekten kaçınmak için ne yapmalıyız?"

Öncelikle imajinasyon, ikinci olarak da yalan söylemek üzerinde çalışmak gerek. Bu ikisi belleğimizi tahrip ederler. Yalan söylemekten ilk kez bahsettiğimizde, insanlar bunu gülünç buldular; insanın yalanlarla belleğini tümüyle parçalayabileceğini idrak edemediler. İmajinasyonla da mücadele edin, sırf spor ya da alıştırmaya olsun diye değil.

"Kendi kendimize yalan söylediğimizi anlamamıza ne yardımcı olabilir?"

Pek çok değişik şey; öncelikle gerçeklerin, sözcüklerin ve teorilerin analizi. Diğer insanların yalanlarını anlamak da çok yararlıdır ve bir gün pırl pırl bir sabahta insan kendine geliverir.

"Yanlış kişilik belleği tahrip eder mi?"

Evet, yanlış kişiliğin belleği bozduğu ya da çarpıttığı (tahrif ettiği) söylenebilir.

"Yanlış kişilik bir tür yalan biçimi midir?"

Yanlış kişiliği bir yana bırakın. O, bir yalan biçimi değil.

dir; bir savunmadır. Yanlış kişiliğın neden olduğu sevimsiz sonuçlardan kaçarak, kişi kendini belli bir yolda emin hissedebilir.

"Belleğın bu şekilde parçalanması psikolojik değışimle mi sonuçlanır?"

Evet! Tam bir delilikle sonuçlanabilir. Eski psikologlar bunu biliyorlardı. Histeri ve bu gibi şeylerden bahsediyorlardı. Fakat sıradan psikolojik oyunlarımızın, belleğimizi tahrip edebileceğini anlayamamışlardı. Fikirler hakkında yapılan söylemek, fikirlerle ilgili hayaller kurmak gibi şeylerin yani.

"Düşünceleri durdurma konusunda yapılan yoğun çalışmanın yinelenme üzerinde ne gibi bir etkisi olabilir?"

Doğru ya da yanlış, bu çalışmanın ardında parlak bir gelecek vardır.

"Yinelemede belleği geliştirmenin yolu nedir?"

Bu çok ilginç ve önemlidir. Belleği tahrip etmek nasıl mümkünse geliştirmek de o denli gereklidir. Yineleme teorisine göre, belleği geliştirmenin tek yolu kendini hatırlamadır. İnsan kendini bu yaşamda hatırlarsa, diğesinde de hatırlayacaktır.

"Yineleme fikrinde heyecansallığa sahip olma mümkün müdür?"

Evet, olabilir, özellikle kişinin çok küçücük bir hatırlama kapasitesi olsa bile. Her şeyi demek istemiyorum, ama çok zayıf bir bellek bile ilginç bir heyecansal anlamayı sağlayabilir.

"İnsan bir olayın daha önceden de olduğu hissini kuvvetle duyarsa, bunu belleğini geliştirmek için kullanabilir mi?"

Bu pek çok değışik şekilde olabilir; ancak çok uzun ve çok ciddi bir araştırmadan sonra insan bazı gerçekler olabileceği sonucuna varabilir.

"Ölmeden önce bu çalışmayla ilgili bir şeyler yapabilmiş olsak bile, bunun bir sonraki yinelenmemizde yardımcı olup olamayacağını merak ediyorum."

Evet, daha önce olanlar pek çok değişik biçimde daha sonra olacakları tayin edebilirler. Bu, yinelenme değildir.

Sorun; insanın yinelenme için kendini nasıl hazırlayabileceğidir. Belli bir yaşamda bir şey yapmayı istediğinizi ama bir türlü yapamadığınızı gördüğünüzü varsayalım. Yardıma gereksinim duyarsınız. Fiziksel olarak bu yardımı alamazsanız, bunu düşünmeye başlarsınız ve önceki yaşam boyunca bu yardım için hazırlanmış olmanız gerektiğini anlarsınız. Bu yaşam çok geçirir, sonraki yaşam da çok geçirir; önceki yaşam ise tek şanstır. Bunu düşünün. Belki bir fırsat kaçırdınız. Kişi bir şeyi başaramadığını görürse, bir önceki yaşamını düşünür, belki o zaman istediği o şeyi başarabilmişti, ya da belki de yine başaramamıştı. Bunun ne ifade ettiğini bir düşünün.

"Kişinin geçmiş yaşamındaki hataları ya da hazırlanmadaki yetersizliğini anlamasına yardımcı olacak bir belleği olması gerekmez miydi?"

Hataları olması gerekemeyebilirdi, sadece hazırlanma eksikliği söz konusu olabilirdi. Oldukça doğru. İnsan hazırlanma gereksinimi duyar. Kimisi kendisinin hazırlanmadığını söyler. Belki insan daha önceden hazırlanmış olabilirdi. Bununla ilgili bir şey yapabilir misiniz? Zordur, biliyorum. Ama insan belli bir şey için hazırlanmadığını idrak edebilir.

"Altı üçlüden bahsettik. Bir üçlüde bir şey yapabilirsiniz, diğerinde bir başka şey. Fakat bu, tüm yineleme görüşlerini değiştirir. Bir insan için doğru olan, diğeri için olmayabilir. Örneğin, yinelemenin teorik bilgisinin bile kişinin yinelemeyle tüm ilişkisini değiştirebileceğini söylemiştim. Bu, insanın bilgisinin ne kadar derin olduğuna da bağlıdır, bilginin pek çok derecesi vardır.

"Yedi Kanunu, şeylerin, olduğu ya da görüldüğü şekilde incelenebilir mi?"

Bir oktavda iki aralık (enterval) bulduğunuzda yedi kanunundan bahsedebilirsiniz.

"İnsan bunu uzun yılları içeren bir sürede mi, yoksa hemen bir anda mı görebilir?"

Belleği kullanabilirsiniz. Bu, esas gerçekleri gözlemlediğiniz anlamına gelmez. Ve bir oktavda iki aralık (enterval) görmelisiniz.

"İnsan zamanın bir illüzyon olduğunu anlamak için ne yapmalıdır?"

İnsan zaman diye bir şeyin olmadığını anlayabilir. Neden mi? Çünkü zamanın var olmadığını gösteren gerçekler var. Sonsuz yinelenme fikri bizim şimdiki zaman duygumuzla bağdaştırılamaz. İşte tüm olay buradadır, yani zaman duygusundan kurtulmak zorundasınız. Yinelenme sonsuzlukla bağlantılıdır, zamanla değil.

"Yineleme kalıplarım aklımızda tutabilir miyiz?"

İyi bir belleğe sahipseniz evet.

"Eğer birisi yineleme teorisini gerçekten kabul ederse, bu, onun için bir farklılık yaratır mı demek istiyorsunuz?"

Eğer yeterince irdelense ve çalışırrsa, anlayış için malzeme bulacaktır. Anlamak veya anlamamak bize bağlıdır. Yeterince düşünürsek bir şeyler anlayabiliriz ve yinelenmeyi gerçekten değiştirebiliriz.

"Yinelenmeyi ispatlayacak tek iddia, bazı insanların daha önce de yaşadıklarını bu yaşamlarında hatırlamalarıdır, demek doğru olur mu?"

Hayır, böyle yorumlamak çok eksik olur. Çok az kişi hatırlar ve siz daima onların yalan söylediğini iddia edebilirsiniz.

"Yinelenmeye inanmak, çaba sarf etmeye yönelik çok acil bir ihtiyaç yaratmaz mı?"

İnanç yardımcı olmayacaktır; inanç uyuşturucudur; yeterli gücü yoktur. Fakat anlamak (idrak) yardımcı olabilir.

Düşünerek bazı şeyleri anlayabiliriz. Örneğin, tüm insanların yinelenmeden aynı şekilde etkilenip etkilenmedikleri gibi bir soru üzerinde düşünebiliriz. Basitçe evet ya da hayır demek imkânsızdır; çünkü bir insan için geçerli olabilen diğeri için geçerli olamayabilir. Bir insan için aynı yol, aynı ev, aynı kediler olacaktır. Fakat diğerleri için değişik olabilir. Büyük ozanlar, büyük yazarlar aynı sokaklardan yürümek gereği duymayabilirler. Onlar farklı yollardan geçebilirler ama yine de aynı şeyleri yapabilirler. Bu farklılık; çabalardan değil, kapasitelerden, başarıdan, düşünme ve hissetme genişliğinden kaynaklanıyor olabilir. Büyük bir ozan aynı kıtaları yeniden yazma gereği duymayabilir. Belki çevresinden her şeyi değil ama yeterince bir şeyler almıştır, böylece son kez denemediği başka bir şeyi bu kez denemeye kalkışabilir.

"Konferansları dinledikten sonra, büyük ozanların 1, 2 ve 3 numaraları insanların varlığına mı sahip oldukları sorulur hep. Şimdi siz bir ozanın aynı şeyi yeniden yapmak gereği duyamayabileceğini söylüyorsunuz."

Hayır. Büyük bir ozan olabilir, ama yine de nesnel (objektif) sanata ait olmayabilir. Daha küçük ozanlar ise nesnel sanat yaratabilirler.

Bu görüşler hakkında düşünün, ama bildiğinizi sanmayın. Pek çok çeşitleme (varyasyon), pek çok olasılık vardır. Düşünün, çünkü sizler için bundan daha önemli bir şey yok.

Yüzeysel Kişilik

İmajinatif Bir İnsan Üzerine Araştırma

ÖNSÖZ

Bu bölümün metni P.D. Ouspensky'nin 1930-1944 yılları arasında düzenlenen toplantılarında yaptığı konuşmalardan oluşturulmuştur. Değişen şartlardaki sorulara bir cevaplar serisi hazırlanıp, bunları biraraya getirmeye çalışırken, birkaç sözel değişiklik yapma gereği kaçınılmaz olmuştur; ancak yazarın vermek istediği anlamı değiştirmemek ya da fazladan bir şeyler katmamak için gereken özen gösterilmiştir. Ouspensky'nin grubunun üyeleri tarafından sorulan sorular tırnak işaretleri arasına alınmış, böylece Ouspensky'nin tırnak işaretleri arasında verilmeyen sözleri bu sorulardan ayrılmıştır.

Bu kitapta Ouspensky'nin öğrettiği Dördüncü Yol'un sistemi ile bağlantılı özel anlamları olan sözcük ve anlatımlar (ifadeler) vardır. Kitap bu anlamları bilmeyen kişiler tarafından anlaşılabilir.

Burada bu anlamlar hakkında hiçbir açıklama yapılmamıştır, çünkü öncelikle, bu kitap Ouspensky'nin dilini zaten bilenler için yazılmıştır ve ikinci olarak da özel terimlerin açıklamaları, Ouspensky'nin basımı yapılmış diğer çalışmalarında, özellikle de, **İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi** (New York, 1950 ve Londra, 1951) adlı kitabında bulunabilir.

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

Vicdanın gelişmesi, bu sistemin amacı 59. Tamponlar, şuurun gelişmesini engelleyen setler 59. Ahlâk (moral) duygusunun gerekliliği 59. Tamponlar ve vicdan 60. Bu sistemde "ruh"un anlamı 63. Ruh Ay'ı besler 63. Kendinde Ay'ı yaratmak 64. Varlığımızın çoğulluğu ve sabit bir "ben" in yokluğu 64. "Ben" ve diğerleri arasında bir ayrım yaparak insanın kendinde neleri değiştirebileceğini bulması 65. "Ben" sözcüğünün beş anlamı 67. Yanlış kişilik 67. Öz, kişilik ve onların kader ve kazayla ilişkileri 69. Kanunlar ve etkileri 69. Kendini hatırlamayı öğrenmenin bir yolu olarak yanlış kişilik üzerinde çalışma 73. Yanlış kişilik ve negatif heyecanlar 76. Yanlış kişiliği tanıma ve onun esas özelliğini bulma 77. Kendini doğru olarak ayırıştırma 81. İkileşme tehlikesi 83. Kristalleşme 83. Yanlış kişilik kendini savunur 85. Statik üçlü 85. Değer biçme 92.

TAMPONLAR ve VİCDAN

Bu sistemin amacı insanı vicdanıyla tanıştırmaktır. Vicdan, her normal insanda belirli bir niteliğe sahiptir. O, şuurlulukla aynı nitelikte ama gerçekten de farklı bir ifadedir, sadece şu farkla ki, şuurluluk daha çok entelektüel yanımız üzerinde; vicdan ise daha çok ahlâkî (yani duygusal) yanımız üzerinde işlev görür. Vicdan insanın, kendi ölçüleri içinde neyin iyi, neyin kötü olduğunu idrak etmesine yardımcı olur. Vicdan, duyguları birleştirir. Aynı gün içinde aynı konu hakkında hem hoş hem de hoş olmayan ve birbiriyle çelişen pek çok duyguyu yaşayabiliriz. Bu duygular ya hemen birbirleri ardından gelirler, ya da hepsi aynı anda ortaya çıkabilirler ve bizler vicdan yokluğu yüzünden bu çatışmaları fark edemeyebiliriz. Tamponlar, bir "ben" in ya da bir kişiliğin birbirlerini görmesini engellerler, fakat bir vicdan aşaması söz konusu olduğunda kişi tüm bu aykırılıkları artık görmezlikten gelemmez. Sabah bir şey söylediğini, öğleden sonra başka bir şey, ve akşam ise yine bambaşka bir şey söylediğini hatırlayacaktır, ama günlük yaşamda hatırlamaz, ya da hatırlasa bile neyin iyi, neyin kötü olduğunu bilmediğinde ısrar edecektir.

Vicdana ulaşmanın yolu, tamponları yok etmektir ve tamponlar ancak kendini hatırlama ve özdeşleşmeme yoluyla aşılabilirler.

Vicdan fikri ile tamponlar fikri, üzerinde uzun çalışmalar gerektiren görüşlerdir, fakat bu sistemin ahlâkî (moral) yönünden bahsedildiğinde, en baştan itibaren anlaşılması

gereken şey, insanın iyi ve kötüyle ilgili bir anlayışı olmasının şart olduğudur. Eğer bu yoksa, o kişi için hiçbir şey yapılamaz. Daha fazla kazançlar elde etmek için, belli bir ahlâkî duyguyla, bir doğru ya da yanlış duygusuyla işe başlanmalıdır. Kişi, öncelikle sıradan ahlâkın göreceliğini (rölâtivite) ve ikinci olarak da nesnel doğru ve yanlışın gerekliliğini idrak etmelidir. Nesnel ve sürekli (değişmeyen) doğru ve yanlışın gerekliliği bir kez anlaşıldığında, her şeye bu sistemin görüş açısından bakılabilecektir.

Vicdan, kişilikte değil, özdedir; öte yandan, manyetik merkez, özde değil, kişiliktir. Manyetik merkez bu yaşamda edinilir. Heyecansal merkezin entelektüel bölümündedir, belki ayrıca entelektüel merkezin entelektüel bölümündedir ve B etkileri üzerine kurulmuştur.

"Vicdanı uyandırmak için insan kendi tamponlarından kurtulmak zorunda mıdır?"

Sadece tamponlar sarsıldığında vicdan uyanır.

"İnsan kendi tamponlarının neler olduğunu nasıl keşfedebilir?"

Bu bazen mümkündür. Kişinin tamponlar hakkında doğru bir görüşü varsa, kendi tamponlarını bulabilir.

Özürler ve tamponlar arasında çok büyük bir fark vardır. Özürler, her seferinde farklı olabilir, fakat eğer bir özür hep aynı kalırsa, artık bir tampon hâline gelir.

Tamponlar vicdanla ilişkilidir. Vicdana,- sözcüğü geleneksel anlamda kullanacak olursak- bir tür eğitimden geçmiş duygusal alışkanlık diyebiliriz. Oysa aslında, vicdan; herkesin sahip olduğu ama uyku hâlindeyken hiç kimsenin kullanamadığı özel bir kapasitedir. Vicdanı, bir rastlantı sonucu sadece bir an için bile hissedebilsek, bu çok acı veren bir deneyim olacaktır; öylesine ıstırap verici bir deneyimdir ki bu, hemen o an kurtulmak isteriz ondan. Kendilerinde rastlantısal vicdan parıltıları gören insanlar, bu duygudan kur-

tulabilmek için her tür metodu icat ederler. Değişik zamanlarda sıradan bir biçimde hissettiğimiz her şeyi aynı anda hissetme kapasitesidir vicdan. Tüm değişik "ben"lerimizin değişik duygulara sahip olduklarını anlamaya çalışın. Bir "ben" bir şeyi sevdiğini hissederken, diğeri nefret eder, bir üçüncüsü ise kayıtsızdır. Ama bu şeyleri asla aynı anda hissetmeyiz, çünkü aralarında tamponlar bulunur. Bu tamponlar yüzünden vicdanımızı kullanamayız, değişik zamanlarda hissettiğimiz iki aykırı şeyi aynı anda hissedemeyiz. Eğer kişi bunu başarabilirse, acı çeker. Bu yüzden şu anki durumumuzda tamponlar; onlar olmadan insanın delirebileceği, gerekli şeyler bile sayılabilirler, ama insan tamponları anlayıp kendini hazırlayabilirse, bir süre sonra çelişkileri yok edip tamponlarını parçalayabilir.

İyi ya da kötü olsun, mekanik bir alışkanlığın kırılıp yok edilmesi, rahatsızlık verici olabilir, çünkü kendimizi yönetme kurallarımız ve eğitimimizden edindiğimiz ahlâk kurallarımız gibi mekanik alışkanlıklarımız vardır. Bu yüzden, pek çok durumda vicdan deneyimimiz olmaz; çünkü pek çok tamponumuz vardır. Daha önce de söylediğim gibi, bunlar duygusal tavırlarımız arasındaki perdelerdir ve vicdan deneyimi yüzlerce şeyi aynı anda görebilmek anlamına gelir. O anda perdeler kalkar ve tüm içsel çelişkiler aynı anda görürlür.

Bu hiç de hoş olmayan bir durumdur ve yaşamın genel kuralı sevimsiz duygular ve anlayışlardan uzak durmak olduğuna göre, bizler bunları görmekten kaçırız. Bu şekilde de içsel tamponlarımızı yaratırız. Birbirinin ardı sıra görülen aykırılıklar bize çelişkili görünmezler; birbirlerine ters düşmeleri için aynı anda görünmek zorundadırlar.

Bizler birer makineyiz ve bir şeyi nerede değiştirebileceğimizi görmeliyiz, çünkü hangi türden olursa olsun her makede değişimin başlatılabileceği bir nokta bulmak mümkündür.

Bazen insanlar "Bizde hiç değışmeyen bir şey var mıdır?" diye sorarlar. Evet, iki şey vardır: tamponlar ve zayıflıklarımız. Zayıflıklarımız bazen özelliklerimiz diye adlandırılırlar, ama aslında onlar sadece ve sadece zayıflıklarımızdır. Herkesin kendisine ait en az iki ya da üç zayıf noktası ve belli bazı tamponları vardır. İnsan, tamponlardan oluşmuştur, fakat bu tamponların bazıları özellikle önemlidir, çünkü tüm kararlarımıza ve tüm anlayışlarımıza mudahale ederler. Bizde sürekli olduğunu söyleyebileceğimiz şeyler sadece bu özellikler ve tamponlardır, ve çok şükür ki, bunlardan daha sürekli olan başka şeylere sahip değiliz, çünkü bunlar (özellikler ve tamponlar) değıştirilebilirler.

Tamponlar yapaydırlar; organik değillerdir; esas olarak taklit yoluyla kazanılırlar. Çocuklar, yetişkinleri taklit ederek bazı tamponlarını yaratırlar. Diğerleri ise, hiç bilinmeden eğitim tarafından yaratılırlar. Eğer bir çocuğu uyanık insanların arasına koymak mümkün olsa, hiç uykuya dalmayacaktır ama bu yaşadığımız koşullarda, çocuktaki imajinatif ya da yüzeysel "ben" genellikle yedi veya sekiz yaşlarında ortaya çıkar. Bazen insanlar, şu anki şuurluluk aşamamızda tamponlarımızı görüp göremeyeceğimizi sorarlar. Onları başkalarında görebiliriz, kendimizde değil.

VARLIĞIN BÖLÜMLERİ

İnsan dört bölümden oluşmuştur: beden, ruh (soul), öz ve kişilik.

Kişilik ve öz birbirlerinden ayrı imiş gibi görünmezler, fakat yine de neyin öze, neyin kişiliğe ait olduğunu araştırabiliriz. Fiziksel bedeni kontrol eden ayrı bir organizma olarak ele alınan ruh fikrinin, herhangi bir temele oturtulduğunu söylemek mümkün değildir. On yedinci yüzyıla kadar anla-

şıldığı şekliyle, ruh kavramına en yakın yaklaşım; ruhun öz denilen şey olduğu biçimindeydi. Bu sistemde ruh terimi kullanılmaktadır, ama sadece bir yaşam prensibi anlamında. Öz, kişilik ve ruh birarada ele alındıklarında eskiden ruh olarak adlandırılan kavramı karşılarlar. Fakat ruhun bedenden ayrı bir varlığı olduğu farz edilmiştir, öte yandan bu sistemde biz öz, kişilik ve ruhun bedenden ayrı bir varlığı olduğunu düşünmeyiz.

Bize, bir insan ya da bir başka şey öldüğünde (insan ya da hamamböceği, ikisi de aynıdır) Onun ruhunun (yani yaşam prensibinin) Ay'a gittiği söylenir. Ruh materyaldir; ölümden bedeni terk eden katıksız, mükemmel bir maddenin belli bir niceliğidir ya da isterseniz enerjisidir diyebiliriz. Normal bir insanda ruhun şuuru yoktur, sadece mekaniktir, bu yüzden de acı çekmez. Ama insan ruha geçen bir tür yarım şuurluluk hâli yaratabilir ve daha sonra Ay'a giden ruh kendisinin başına ne geldiğinin farkına varabilir. Bu hâl, yaşam süresince ancak bazı ender durumlarda ve özün öldüğü zamanlarda ortaya çıkar. Sonra ruh özden bu şekilde bazı materyaller elde edebilir. Aslında özünü öldüren ve yaşamda da gerçekte ölü olan pek çok insan vardır, ama onlar bizi ilgilendirmiyorlar. Biz, şimdi kişinin kendisinde Ay'ı yaratmasından ne anladığımızdan bahsedelim.

Önce, Ay nedir? Ay'ın insanla, bireyselleşmiş insanla ilişkili işlevi nedir? Ay'ın bu işlevi ortadan kalkacak olursa ne olur; yararlı mı olur yoksa tam tersi mi? Ay'ın tüm hareketlerimizi kontrol ettiğini biliyoruz, örneğin, bu yüzden Ay yok olacak olsa herhangi bir hareket yapamayız, ipleri kesilmiş kuklalar gibi devriliriz.

Tüm bunların Varlık'la ilişkili olduğunu idrak etmeliyiz. Varlığımızın özellikleri nelerdir? Varlığımızın esas özelliği, bir değil, birçok oluşumuzdur. Eğer varlığımızı amacımızla daha fazla uyumlu hâle getirmek için, üzerinde çalış-

mak istersek bir olmaya çalışmalıyız. Ama bu çok uzak bir hedefdir. Bir olmak ne demektir? Hâlâ çok uzak bir adım olan ilk adım, sürekli bir çekim merkezi yaratmaktır. Bu kendi içimizde Ay'ı yaratmak demektir. Fiziksel yaşamımızda Ay, sürekli bir çekim merkezidir. Eğer kendi içimizde bir çekim merkezi yaratırsak, Ay'a gereksinim duymayız.

Ama önce sürekli "ben"in yokluğu ne anlama gelir, ona karar vermeliyiz. Onun yokluğunda, o yerde, yukarıda anlatılan pek çok özellik ve zayıflıkları bulacağız ama bunlar bizler için gözlem yoluyla ve kesin bir biçimde ortaya konulmalıdır. Daha sonra, bizi bir olmaktan alıkoyan bu özelliklere karşı bir mücadele başlatmalıyız. Hayal kurma, negatif heyecanlar ve benlikçiliğe karşı bir savaş başlatmalıyız. Bu savaş başarılı olmadan önce, bir çekim merkezi kazanma görüşüne göre olabilecek en kötü hayal kurma türünün, insanın bir şeyi kendi kendine yapabileceğine inanması olduğunu idrak etmeliyiz. Bundan sonra, bu sisteme ilişkin olarak, bize söylenen şeyleri yapmamıza engel olan negatif heyecanlara karşı savaş açmalıyız. Çünkü benlikçiliğın ancak insanın kendisine söyleneni yapmasıyla aşılabileceğini anlamak şarttır. Benlikçilik insanın, kendi kendine aldığı kararlarla parçalanamaz, çünkü bu hâlâ benlikçilik olacaktır. Benlikçilik daima bir başka isteğe karşı verilen savaştır. Benlikçilik, kendini bir başka isteğın karşısına koymadan (ona direnmeden) ortaya çıkamaz.

Bir parça kâğıt alıp üzerine, varlığımızı neyin oluşturduğunu yazmak yararlı olabilir. O zaman varlığın kendi kendine gelişemeyeceğini anlarsınız. Örneğın, varlığımızın bir özelliği, makine oluşumuzdur; diğeri, makinemizin sadece küçük bir bölümünde yaşamamızdır; bir üçüncüsü ise, "ben"lerimizin çoğulluğudur. "Ben" deriz ama, bu "ben" her an değişir. Herhangi bir dakikada "ben" derim, bu başka "ben"dir, beş dakika sonra yine "ben" derim ve bu da bir baş-

ka "ben"dir. Böylece aynı seviyede pek çok "ben"imiz vardır ve kontrolü elinde tutan tek bir merkezî "ben" yoktur. Varlığımızın hâli budur, asla bir değiliz ve asla aynı değiliz. Tüm bu özellikleri yazarsanız, varlığınızdaki değişimi neyin sağlayacağını ve neyin değiştirilebileceğini görürsünüz. Her belirli özelliğe değişebilen bir şey vardır ve bir özellikteki küçük bir değişme, bir diğerinde de bir değişme demektir.

Kendini değiştirmeye çalışmanın ilk ve en önemli faktörlerinden biri kendini bölümlere ayırmaktır. Doğru bölümlenme; gerçek "ben" ile, Ouspensky veya adımız her ne ise o isimle adlandırdığımız geri kalan diğer "ben"ler arasında yapılan ayırma işlemidir. Bu ayırıştırma yapılmazsa, insan bunu unuttur ve bilinen sıradan şekliyle düşünmeye devam ederse, ya da "ben" ve Ouspensky'yi kullanmayı, ama yanlış biçimde kullanmayı sürdürürse bu çalışma durur. Çalışmanın ilk çizgisi, bu bölümlenme temel alınrsa ilerleme kaydeder. Bu bölümlenme unutulduğunda, diğer çizgilerin de yolu açık değildir, ama bu doğru bir bölümlenme olmalıdır. İnsanların yanlış ayırıştırma yaptıkları sıkça görülür. Kendilerinde sevdikleri şeyi "ben" diye, ama sevmedikleri ya da zayıf veya önemsiz buldukları şeyi "Ouspensky", "Petroff", "Ivanoff", isimleri her neyse o diye adlandırırlar. Böyle bölümlenmeler yaparlarsa bu oldukça yanlış olur. Bugün doğru bir bölümlenme yapıp, yarın unutmak da yeterli değildir. Doğru bir ayırım yapıp onu belleğinizde korumanız gerekir.

(Yanlış ayırma gerçek bir örnek verildi. Ouspensky'nin gruplarından birine katılan Petroff adlı bir adam kendini iki bölüme ayırdı. Bunlardan birini "kendisini canlı tutan" bölüm olarak tanımlayıp, "ben" diye adlandırdı; geri kalanlara ise Petroff dedi.)

Bu yanlış ayırım sadece yalan söylemektir, kendine yalan söylemek her şeyden daha kötüdür, çünkü en ufak bir güçlükle karşılaşıldığında kendisini içsel tartışma ve yanlış

anlama şeklinde ortaya çıkaracaktır.

Bayan X, "İnsanın kendisini bölümlere ayırmasının güçlüğü nereden kaynaklanıyor?" diye sordu.

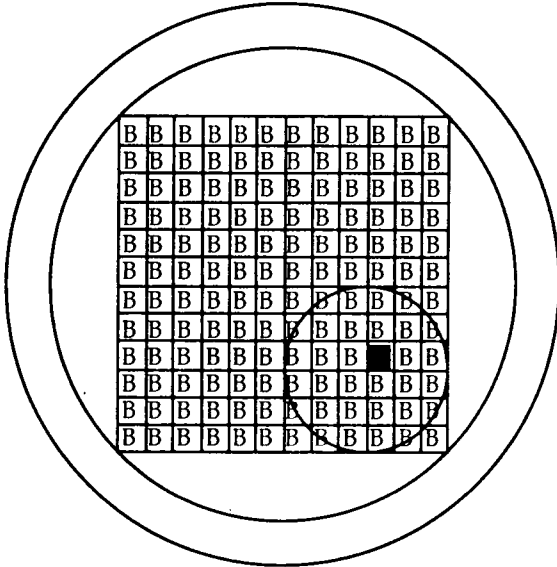
Kaynak, siz ve Bayan X'dir. Bayan X sizden daha iyi bildiğini düşünür. Kendisinin daha önemli olduğunu sanır ve sizden onun istediği gibi yapmanızı ister.

Bay Y, "Güçlüklerden biri de şu ki, bazı durumlarda Y 'ben'den daha iyi biliyor." dedi.

Y hiçbir şey bilmiyor

"Ama bildiğini sanıyor." dedi Bay Y.

Onun emirlerini yerine getirmek zorunda mısınız? Her şeyi en iyi onun bildiğini düşünüyorsanız, sadece onu inceleyin, bu size doğru anlayışı getirecektir. Birinci koşul; hiçbir şeye inanmamalısınız. Bir yandan Bay Y'ye inanmaya devam ederken sabit "ben" i yaratmaya çalışmanın ne gereği var? Gerçek ben, olmak ve bilmek arzusu tarafından yaratılmış-

tır ve diğerleri mevcut değildir. Hiçbir şeye inanmamalıyız, yoksa hiçbir yere gelemeyiz.

Bu sistemdeki "ben" sözcüğünün beş değişik aşamada, beş şekilde kullanımından bahsedilebilir. Sıradan aşamada ki insan bir "ben"ler topluluğudur, bu birinci anlamdır. Aşağıdaki diyagramda bu durum, benlerin kareleri ile gösterilmiştir. Kişi çalışmaya karar verdiğinde, gözlemci bir "ben" ortaya çıkar; (diyagramda siyah kare ile gösterilmiştir), bu ikinci anlamdır. Üçüncü anlam, Deputy Steward'ın görüldüğü en küçük daireyle gösterilmiştir. O, belli bir sayıdaki "ben" üzerinde kontrole sahiptir. Orta büyüklükteki daireyle gösterilen dördüncü anlam Steward'ın görüldüğü yerdir. Tüm benler üzerinde kontrole sahiptir. Beşinci anlam ise Efendinkidir. O bir zaman bedenine sahip olduğu için en dıştaki büyük daire ile gösterilmiştir. Değişik derecelerde olmak üzere, hem geçmişini hem de geleceği bilir.

ÖZ ve KİŞİLİK

Bu sistemde, daha önce de açıklandığı gibi "ben" ve "Jones", "ben" ve "Smith", vs. arasında bir ayrım yaparız. Şimdi anlaşılması gereken şey; Jones, Smith, Ivanoff, Petroff ve diğerlerinin hepimizde var olan Yanlış Kişilikler olduğudur, ancak bu ayrım özle kişilik arasında yapılan ayrımla karıştırılmamalıdır.

Öz, kendisiyle birlikte doğduğumuz şeydir, kapasitemiz ve yetersizliklerimizdir. "Tip"le ve fiziksel bedenle ilişkilidir. Onun üzerinde dolaysız bir biçimde çalışamayız. Kendi üzerimizde çalışma açısından elimizdeki tek şey kişiliğimizdir. İnsan çalışmayı başlattığında, manyetik merkez gözlemci "ben"i var eder. Bu "ben" aynı zamanda diğer kişilikleri ve özü eğitmek durumunda olan bir kişiliktir.

• "Çok gelişmiş bir kişiliğın olan insanın bu çalışmayı daha zor bulacağını düşünmek doğru mudur?"

Evet ve hayır. Kişiliğın ağırlığı, düzeyi kadar önemli değildir, kişiliğın eğitimli ya da eğitimsiz oluşuna, kötü eğitilmiş oluşuna ya da hiç eğitimsiz oluşuna bağılı değildir pek çok şey. Kişiliğın ağırlığı, imajinatif "ben"ın gücünden kaynaklanabilir ve bu da yanlıştır.

Varlık kişilikle öz arasındaki ayrıma girmez. Bilgi ve varlık, insanın gelişme olasılığı ile ilişkili olarak konuştuğumuz konunun iki yüzüdür. Bilgi ve varlık birbirine zıt bir çifti oluştururlar; kişilik ve öz de bir başka düzeyde bir başka zıt çifti oluştururlar.

Kişilik kazanılır; öz ise bizimdir, birlikte doğduğumuz şeydir, bizden ayrılamayan şeydir. Bunlar birbirlerine karışmışlardır ve birini diğlerinden şu an ayıramayız, ama bu ayrımı teorik bir gerçek olarak hatırlamak yararlıdır.

Öz ya da insanın tipi, gezegensel etkilerin sonucudur. Gezegensel etkiler, insanlığın yaşamında savaşılar ve devrimler gibi büyük olayları tayin ederler, heyecanlarımızın orijini gezegenlerdedir ve değişik gezegensel etkilerin birleşimleri değişik özler yaratırlar. Tipimize göre, belli koşullarda şöyle ya da böyle bir şekilde hareket ederiz. Yirmi ya da on sekiz temel tipin ve bunların birleşimlerinin olduğu söylenmiştir. Saf (katksız) bir tiple karşılaşmak çok ender mümkün olur, fakat her tipte her özellik olduğu hâlde değişik özellikler, değişik tiplerde, değişik roller üstlenirler.

"Belli bir tiple doğmuşsanız onu hiç değiştirebilir misiniz?"

Eğer çok kötü bir tipe ve siz çok çalışırsanız değiştirebilirsiniz. Öncelikle tipinizi, yani özünüzü bilmelisiniz. Özde, amaçla uyumlu olmayan bir şey bulursanız, sonra da çok çalışırsanız belki değiştirebilirsiniz bu özü. Öz, kişilikte gizlenmiştir; gezegensel etkilerin ışınları öze nüfuz edemez, çünkü

kişilik rastlantısaldır. İnsanlar gezegensel etkilerden sadece bazı belli kısımlarıyla etkilenirler, o kısımlar zaten hep oradadırlar, böylece bu etkiler insan topluluklarını etkilerler, ama normal durumlarda bireyi çok seyrek olarak etkileyebilirler.

"Rastlantı Kanununa tâbi bir insan, doğum ve ölümü ayrı tutulmak koşuluyla, hangi dereceye kadar 'Kader Kanununun etkisi altına girebilir?"

Bu, kişilikle öz arasındaki ilişkiye bağlıdır. Kişilik güçlüyse özün etrafında bir kabuk oluşturur, o zaman kader olasılığı çok azdır. Kaderi, tipi, özü kontrol altında tutan gezegensel etkiler, kişilik çok güçlü olduğunda, bize ulaşmazlar. Fakat "okulların" etkileri olmaksızın, daha ziyade özlerinde yaşayan insanlar da vardır. Bu insanlarda kişilik çok siliktir ve diğer insanlara göre daha fazla Kader Kanununun etkisi altındadırlar. Diğer insanların daha az bağımlı olduğu belli etkilere daha fazla bağımlıdırlar; bu etkilerin neler olduğunu söylemeyeceğim, çünkü bu sadece hayal kurmaya yol açar. Siz kendiniz bulmalısınız bunları. Sıradan insanların yaşamlarında doğum ve ölüm dışında hiçbir şey kader değildir. Söylediğim gibi insan (birey) gezegensel etkilere çok az bağımlıdır, çünkü öz gelişmemiştir ve çok küçüktür, veya kişiliğiyle fazlaca karışmıştır. Bu etkiler kişiliğe ulaşamadığına (nüfuz edemediğine) göre, bu tür insanlar Rastlantı Kanununun etki alanındadırlar. İnsan özünde yaşasaydı, gezegensel etkilerin ya da bir başka deyişle Kader Kanununun etkisi altına girecekti. Bu, kişinin yararına mıdır, değil midir, o bir başka soru. Bir durumda daha iyi, diğerinde ise daha kötü olabilir. Genellikle daha iyidir. Fakat gezegensel ışınlar kişiliğe nüfuz edemezler; kişilikten yansıtılırlar.

(Gezegensel etkiler ve astroloji hakkında sorulan bir soruyla Ouspensky şöyle yanıtladı:)

Etkilerin bileşimi tiplerin bileşimini üretir. Bunların ne-

ler olduklarını bilmiyoruz ve burçlara bakarak da bulamayız. Bu ortaçağ psikoanalizi gibi bir şey olurdu.

"Ama bileşimler gezegenlerden kaynaklanıyor, öyle değil mi?"

Evet, kaynak olarak öyle. Tüm heyecanlarımız ve tüm fikirlerimizin kaynağı gezegenlerdir, burada doğmamışlardır.

"İnsan heyecanlarına göre mi yaşmalıdır, yoksa yaptığı şey için daima iyi bir neden mi bulmaya çalışmalıdır?"

Bunu yanıtlamak zor. Heyecanlar değişik olabilir ve insanın yaşamını kontrol edebilme kapasiteleri de değişik olabilir. Genellikle imajinatiftirler."Şunu mu yapmalıyım?" "Bunu mu yapmalıyım?" türünden sorular oldukça yapaydır, çünkü insan sadece bir şekilde yapabilir. İnsanlar, çoğunlukla şu ya da bu şekilde bir şeyi yapabileceklerini düşünürler, ama aslında kişi sadece bir tek şekilde yapabilir. İnsanın kontrolü yoktur. Fakat, sorunun kendisine dönecek olursak, kanımca şu bakış noktasından başlamak yararlı olacaktır: Ne tür duygularınız olduğunu, heyecanlarınızın öze mi yoksa kişiliğe mi ait olduklarını görmeye çalışın. Ve çok sık olarak - her zaman değil ama çoğunlukla - öze ait heyecanlarınıza güvenip kişiliğe ait olanlara güvenmeyin. Ama bu genel bir kural da değildir; sadece sorunuzla ilişkili çalışmanın çizgisini gösterir. Sorunun kendisi hangi düşünce çizgisini izlemeniz gerektiğini gösterir. Öz ve kişilik hakkında düşünmelisiniz. Kendinizde kontrol edebildiğiniz ve edemediğiniz şeyleri düşünmelisiniz. Cevap bekleyen bir soru değil ama araştırma isteyen bir sorudur sizin sorunuz.

"Öz, her zaman iyi midir?"

Hayır, asla. Öz mekaniktir, kendi kendine yaşamaz. Özel bir düşünme aygıtı yoktur; kişilik kanalıyla düşünmek zorundadır.

Öz, tip ve kader pratik olarak aynadırlar, fakat kaderle il-

gili gerçekleri bulmak zordur; belki sağlık tipi, kapasiteler ve benzerleri gibi fiziksel sayılabilecek gerçekler hariç. Pek çok başka şeyler de vardır. Ama onları tanımak zordur. Çünkü bizim aşamamızda öz, kişilikten ayrı olarak çalışır. Bu yüzden sonuçlar çıkarmak tehlikelidir. Fakat görebileğimiz bazı şeyler de vardır, örneğin, belli tip insanlar, belli tip insanları çekerler. Aynı tür arkadaşları, aynı tür problemleri, aynı tür güçlükleri vardır; fakat tabî ki kişiliğin de burada rolü olmadığı söylenemez. Bu yüzden, olayı sadece saf kader olarak adlandıramazsınız; daha çok bir sebep -sonuç ilişkisi gibidir.

"Kişi, kazanılmış kişiliği değiştirmektense tipini değiştirmek için daha mı çok çalışmalıdır?"

Eğer gerekiyorsa; ama belki tipte sorun yoktur. Pek çok durumda değiştirilmesi gereken, kişiliktir; kontrolsüz kişilik doğru olamaz.

Sadece çok az insan öz üzerinde çalışabilir. Bu bunu yapabilen insanlar için bile tam olarak bir avantaj sayılamaz ve eğer çalışırsak bizi bir yere getirecektir.

"Varlığımızı değiştirmeye çabaladığımızda öz, kişilik kadar etkilenir mi?"

Kişilik üzerinde çalışmalıyız ama eğer bir şeyi gerçekten değiştirirsek öz etkilenir.

"Tüm yalanları söyleyenin kişilik olduğunu mu söylediniz?"

Hayır, kişiliğin neredeyse tümüyle yapay, özünse neredeyse gerçek olduğunu söyledim.

"Ben'lerimiz kişiliğin mi yoksa özün mü kısımlarıdır?"
Her ikisinin de. Kimi benler öze, kimi benler kişiliğe aittir.

"Bunlar değişik merkezlerle mi bağlantılıdır?"

Elbette, zihinsel "ben" ler, hareket eden "ben"ler ve içgüdüsel "ben"ler vardır.

Bir "ben" sadece bir arzu, bir dilektir. Ama bu ayrım sa-

dece kolaylık açısından yapılır. Durum tam böyle olduğu hâlde, eğer isterseniz onu unutabilirsiniz. Sadece "ben"lerin küçük olduklarını ve kişiliğın daha karmaşık isteklerden oluştuğunu düşünün.

"İçgüdüsel merkez insanın özüyle yakından ilişkili midir?"

Evet, özün ihtiyaçlarını kontrol eder.

"Zekâ, özün bir bölümü müdür?"

Genel konuşursak, evet. Ama zekâdan neyi kastettiğınızı bilmek isterim. "Evet", dersem, onu uygulayamazsınız; bu ölü bir sermaye olarak kalacaktır.

"Zekâ belli bir uygulamayla gelişebilir ya da artış gösterebilir mi?"

Benim söylediğim de budur. Eğer kendimiz hakkında konuşacak olursak, zekânın öz ve kişiliğe çok karışık bir şekilde ait olduğunu göreceğiz; ancak yine de her öze, kozmik bir yolla belli bir miktarda zekâ verilmiştir.

YANLIŞ KİŞİLİK

Kişisel yaşamın ve son olarak da hayalî "ben"ın kanunlarına gelene dek, insan pek çok kanuna bağımlı yaşar (fiziksel, psikolojik, biyolojik kanunlar, insanın kendi yarattığı kanunlar ve diğerleri gibi). Hayalî ben'ın kanunu yaşamımızı yöneten ve bizi mevcut olmayan yedinci boyutta yaşatan en önemli kanundur. İnsanlar temelde hayaller tarafından kontrol edildikleri hâlde, herhangi bir anda, pek çok etki ve gücün insan üzerinde etkinliği söz konusudur. Kendimizi olduğumuzdan farklı hayal ederiz ve bu da illüzyonları yaratır. Fakat gerekli kanunlar vardır. Bizler belli yiyecekler, belli bir hava ve sıcaklık gibi şeylerle sınırlıyız. Etkilerden dolayı öyle koşullandırılmışızdır ki, özgürlük olasılığımız çok az-

dır. İçsel yaklaşımımızı değiştirmemiz şarttır.

Yalnızca A etkilerinin kontrolü altında yaşayan ve ayrıca B etkileri alan insanlar, A etkileriyle aynı düzeyde olan B etkileriyle karşılaşılırsa, genellikle bu yaşamda ölürlür. Fiziksel olarak canlı olabilirler ama özlerinin gelişebileceği anlamına gelmez bu.

"Ölü insanlar diğer insanlara mı benzerler? Bizim yaşadığımız gibi mi yaşarlar?"

Evet, öyle diyebiliriz. Çünkü onların da ruhları ve özden arta kalan şeyleri vardır. Kendilerini sigortalayabilirler!

"Daha önce sabit 'ben'i yaratmaktan bahsediyordunuz. Ne demek istemiştiniz?"

Şunu demek istiyorum ki, siz "ben" dediğinizde her seferinde aynı "ben"den bahsettiğinizden emin olabilirsiniz. Şimdi "bunu istiyorum", yarım saat sonra da "şunu istiyorum" dersiniz. "Ben" oldukça farklıdır. Bir tek şey vardır, o da siz ve pek çok hayalî "ben"ler. Siz gerçekte olansınız ve onu ayırt etmeyi öğrenmelisiniz. Çok küçük, çok basit olabilir, ama kesin ve kalıcı olan, kendinizde yeterince tutarlı olan bir şeyi bulabilirsiniz.

Söylenen her şeyi hatırlarsanız, on haftanın sonunda kendinizi hatırlayabilirsiniz. Yanlış kişilik çalışmasını ele alalım örneğin. Bu en çabuk yöntemlerden biridir. Yanlış kişiliği ne kadar anlarsanız, kendinizi o kadar fazla hatırlayacaksınız. Kendini hatırlamaya engel olan şey, öncelikle, yanlış kişiliktir. Yanlış kişilik kendini hatırlayamaz ve hatırlamak istemez ve bir diğer kişiliğin de hatırlanmasına izin vermez. Kendini hatırlamayı durdurmaya çabalar sadece; bir tür uyku biçimine bürünür ve onu da kendini hatırlama diye adlandırır. O hâlde de oldukça mutludur.

Yanlış kişilik özel bir şeydir ve siz ona karşısınız. Ya yanlış kişiliğin yok edilmesi sağlanmalı ya da ne koşulda olursa olsun, bu çalışmaya girmemelidir. Bu herkes için ge-

çerlidir ve herkes bu şekilde başlamalıdır. Her şeyden önce yanlış kişiliğınızı tanımalısınız ve onun görüşlerine, sözlerine, eylemlerine hiçbir şekilde güvenmemelisiniz. Onu tamamıyla yok edemezsiniz ama bir süre için pasifleştirebilirsiniz ve sonra azar azar zayıflatabilirsiniz.

Yanlış kişilik gerçekte yoktur, ama biz onun var olduğunu hayal ederiz. Yanlış kişilik bizim kendimizin bir parçası olarak değil, kendi görünüşleriyle (tezahürleriyle) var olur. Onu tanımlamaya çalışmayın, yoksa sözcükler içinde yolunuzu kaybedersiniz, ama gerçeklerle uğraşmak gereklidir. Negatif heyecanlar vardır, ama aynı zamanda da yoktur; gerçek bir merkezleri bulunmaz. Durumumuzun talihsizliklerinden biri de budur. Var olmayan şeylerle doluyuz.

(Gruptan biri çalışmaya olan ilgisinden zaman zaman şüphe ettiğini; kendi kendine yalan söylüyor olabileceğini söyledi. Ouspensky'nin cevabı şuydu:)

Buna ancak siz cevap verebilirsiniz, ancak bir tek "ben" varken, bir şey hakkında "ben" dediğiniz anda temel prensipleri unutmanız koşuluyla.

Diğer "ben"leri de tanıyıp hatırlamalısınız. Bunu unutursanız, her şeyi unutursunuz. Bunu hatırladıkça da her şeyi hatırlarsınız. Bunu unutmak büyük tehlikedir ve bir şeydeki küçük bir değişiklik her şeyi berbat etmek için yeterlidir.

Bazı "ben" grupları yararlıdır, bazıları yapay, bazıları da patolojiktir. Tüm insanlar rol yaparlar; her insanın yaşamı boyunca oynadığı beş ya da altı rolü vardır. Bunları şuursuzca yapar ya da şuurlu olarak yapmaya çalışsa bile, kısa sürede rolleriyle özdeşleşir ve yine şuursuzca oynamaya devam eder. Tüm bu roller hep birlikte hayalî "ben"i yaratırlar.

Yanlış kişilik hayalî "ben"dir.

("Şuurluluğun daha yüksek aşamalarının, tümüyle kötü ya da tümüyle iyi insanlar üretme olasılığı eşit midir?" diye soruldu. Ouspensky'nin cevabı:)

Hayır, yanlış. Kötü insanlar sadece mekanikliğin artışı sonucu üretilebilirler. Kendini hatırlama ile sistemin diğer fikirleri arasında kurulan bağlantının bozulmaması koşuluyla, kendini hatırlama kötü sonuçlar doğurmaz, fakat kişi sistemden bir şeyi atlayıp başka bir şeyi alırsa -örneğin, "ben"lerin bölünmesi görüşünü hiç bilmeden kendini hatırlama üzerinde ciddiyetle çalışırsa, kendisini işin en başından itibaren bir olarak (bir bütün olarak) görür- kendini hatırlama yanlış sonuçlar doğuracak ve hatta yanlış kristalizasyona neden olacak ve gelişmeyi olanaksız kılacaktır. Bu durumu bu şekilde formüle etmedikleri hâlde, gerçekte yanlış kişilik ve vicdana karşı mücadele temeline oturtulmuş okul ve sistemler vardır. Örneğin böyle bir çalışma, daha yüksek bir şuurluluk gelişimini olanaksız kılacaktır. Yanlış kişilik, belleği ya tamamen tahrip eder (yok eder) ya da çarpıtır.

Kendini hatırlama doğru işlev (fonksiyon) üzerine temellendirilmesi gereken bir şeydir. Kendinizi hatırlarken aynı zamanda yanlış kişiliğin zayıflatılması için de çalışmalısınız. Baştan itibaren birkaç çalışma çizgisi önerilmiş ve açıklanmıştır ve her şey birlikte yürütülmelidir. Bu doğru bileşimi elde etmek için her şey gereklidir, ama öncelikle yanlış kişiliğin anlaşılması ve onunla mücadele gereği dikkate alınmalıdır. Bir kişinin kendini hatırlamaya çalıştığını, ama yanlış kişiliğe karşı savaş verme çabası göstermek istemediğini varsayalım, bu durumda yanlış kişiliğin tüm özellikleri sahneye çıkacak ve "Ben bu insanları sevmiyorum"; "Ben bunu istemiyorum", "Ben şunu istemiyorum" gibi şeyler söylemeye başlayacaklardır. Bu durumda yapılan şey artık bir çalışma değil, tam tersidir. Kişi bu yanlış yöntemle çalışmayı sürdürmeye çabalarsa, bu çaba, yanlış kişiliği eskiden olduğundan daha da güçlü kılar, fakat böylesine bir güçlülük gelişme olasılığını azaltır. Gelişmeden önce sabitleşmek; işte tehlikeli olan budur.

"Canı sıkılan bir kişi özdeşleşmeden kurtulmuş mudur?"

Can sıkıntısı kişinin kendi kendisiyle özdeşleşmesi, yanlış kişilikle özdeşleşmesi, kendi içindeki bir şeylerle özdeşleşmesidir. Özdeşleşmek bizim için neredeyse sürekli olan bir durumdur. Yanlış kişiliğin esas görünümüdür ve bu yüzden de yanlış kişilikten kurtulamayız. Bu hâli, kendinizin ötesinden, kendinizden bağımsız görebilmeyi başarmalısınız ve bunu ancak daha şuurlu hâle gelmekle, kendinizi hatırlamakla, kendinizin farkında olmakla başarabilirsiniz. Ancak kendinizin daha fazla farkında olduğunuzda, özdeşleşme ve yalan gibi görüntülerle ve yanlış kişiliğin kendisiyle mücadele etme yeteneği kazanırsınız. Tüm çalışma yanlış kişilik üzerinde yoğunlaşmalıdır. Eğer başka şeylerle uğraşır, bu çalışmayı ihmal ederseniz, bu boşuna bir uğraş olur ve kısa sürede yenilirsiniz. Tıpkı negatif heyecanlar, yalan ve tüm hayal kurmalarda olduğu gibi, yanlış kişilik özdeşleşme olmadan ortaya çıkmaz. Yanlış kişiliğin; hayatta ya da bu çalışmada -tıpkı negatif heyecanlar gibi- hiçbir anlamda ve hiçbir şekilde asla yararlı olamayacak olan yalanların, özelliklerin ve "ben"lerin bir birleşimi olduğunu anlamalısınız.

"Yanlış kişilik tamamıyla negatif heyecanlar üzerine mi kuruludur?"

Yanlış kişilikte negatif heyecanlardan başka daha pek çok şey vardır. Örneğin, yanlış düşünme gibi pek çok kötü mantal alışkanlıklar vardır. Yanlış kişilik ya da yanlış kişiliğin bazı kısımları, yanlış düşünme alışkanlığı üzerine inşa edilmiştir. Aynı zamanda, yanlış kişilikten negatif heyecanları çekip çıkarırsanız, çöküp dağılacaktır; yanlış kişilik negatif heyecanlar olmaksızın var olamaz.

"Öyleyse tüm negatif heyecanlar yanlış kişilikten mi kaynaklanıyorlar?"

Evet, tabii. Aksi nasıl olabilirdi ki? Şöyle diyebiliriz:

Yanlış kişilik negatif heyecanların özel organıdır; onları sergilemek, onlarla hoşça vakit geçirmek, onları üretmek için düzenlenmiş özel bir organ. Negatif heyecanlar için gerçek bir merkez olmadığını söylemişim, hatırlarsanız. Yanlış kişilik, negatif heyecanlar için bir merkez rolü üstlenir.

"İnsan yanlış kişiliğin kibri ile nasıl mücadele edebilir?"

Önce onun tüm özelliklerini bilmeli, sonra da doğru düşünmelisiniz. Doğru düşünürseniz mücadele yollarını da bulabilirsiniz. Onu haklı çıkarmamalısınız. Yanlış kişiliğin yaşamı; tüm özelliklerinin haklı görülmesi, hatta övülüp göklere çıkarılması sayesinde sürer. Yaşamlarımızın hemen hemen her anında, sessiz sakın zamanlarımızda bile, ona hep hak veririz, onu meşru kılar, tasdik eder, doğrular ve bunun için gereken tüm mazeretleri buluruz. Yanlış düşünmekten kastedilen budur. Bu yüzden her şeyden önce yanlış kişiliği tanımalı ve sonra da onunla ilgili doğru düşünmeyi başarmalısınız. Onun ne olduğunu bilmelisiniz -onu yerli yerine oturtmahsınız diyelim- bu ilk adımdır. Ve söylediğim gibi, tüm özdeşleştirmelerin, tüm varsayımların, tüm yalanların, tüm kendimize söylediğimiz yalanların, tüm zayıflıkların, tüm görünen ve görünmeyen çelişkilerin, tüm bunların hepsinin yanlış kişilik olduklarını idrak etmelisiniz. Ayrıca, benlikçiliğin tüm biçimleri yanlış kişiliğe aittirler ve siz er ya da geç tüm bunları feda etmek zorundasınız.

"Tüm sevdiklerimizin ve sevmediklerimizin yanlış kişilikte olduklarını mı söylediniz?"

Pek çoğu ve hatta orijin olarak yanlış kişiliğe ait olmayıp, gerçek kökleri olanlar bile yanlış kişilikten geçerler.

(Gruptan birisi, yanlış kişiliğe karşı savaşmak için onun bütünü mü bilmek gerektiğini sordu. Çünkü kendisinin, insanın yanlış kişiliğinin sadece çok küçük parçalarından haberdar olabildiğini sandığını söyledi. Ouspensky'nin cevabı:)

İnsan bunu bilmelidir. Tıpkı özel bir köpek cinsi gibidir bu. Eğer bilmiyorsanız, hakkında konuşamazsınız. Sadece parçalarını görebilmek bile, dediğiniz gibi yeterlidir. Her küçük parçası, bütünüün rengindedir. Bir köpeği bir kez görse- niz artık hep tanırslınız; kendine özgü bir biçimde havlar, kendine özgü bir biçimde yürür.

(Birisı "Temel Özellik (yani yanlış kişiliğın temel özelliği) yanlış kişiliğın besini midir?" diye sordu. Ouspensky'nin cevabı:)

Temel özellik besin değildir. Temel özellik yanlış kişilik- tir. Yanlış kişilik; çoğu durumda, her şeye bulaşan tek bir özellik üzerine inşa edilmiştir. Bir gün temel özellikten ör- nekler verip, gerçekten de yanlış kişiliğe nasıl neden olduğu- nu anlatacağıız.

"Kişinin kendi temel özelliğini aramasının en iyi yolu nedir?"

Sadece kendinizi görün. Bunu daha iyi nasıl açıklarım bilemiyorum. İnsanın bir şeyler bulması , o anın esas özelliği- ni bulması mümkündür. Bu, hayalî kişiliktir; herkes için aynı olan temel özelliktir.

"İnsan temel özelliğini değiştirebilir mi?"

Öncelikle bu özelliği bilmek gereklidir. Eğer bilerseniz, çok şey, bu bilginizin kalitesine bağlı olacaktır. Eğer iyi bilir- seniz değiştirmek mümkündür.

"Bir negatif heyecanın ardındaki eğilimin kökü çok eski- lerde ise ve alışkanlık hâlini almış ise, büyük olasılıkla da bir temel özellik hâline gelmiş ise, ona karşı nasıl saldırıya geç- bilirim?"

Özelliğın kendisiyle başlayın, özelliği bulun, onun hak- kında konuşun vb.

Yanlış kişilik hakkında düşünmek şarttır ve bazı du- rumlarda her şeye giren bir tür temel özelliği net bir şekilde görebilirsiniz, tıpkı dönen her şeyin etrafındaki bir ekseni

gördüğünüz gibi. Bu, kişiye gösterilebilir de. Fakat o, "Saçma, başka bir şey, ama bu değil!" diyecektir. Bazen temel özelliği inkâr etmenin olanaksız olduğu açıkça ortadadır. Fakat insan, yine de tamponların yardımıyla bu özelliğini unutabilir. Temel özelliklerine birkaç kez bir ad takan ve bir süre için onu hatırlayan insanlar tanıdım. Sonra o kişilerle yine karşılaştığımda, unuttuklarını veya hatırladıklarında bir maske takındıklarını, unuttuklarında ise bir başka maske takındıklarını ve sanki ondan daha önce hiç bahsetmemişler gibi konuşmaya başladıklarını gördüm. Ona (özelliğinize) kendiniz yaklaşmalısınız. Kendiniz hissettiğinizde, onu tanıyacaksınız; eğer sadece size söylenmekle kalırsa, daima unutma olasılığınız vardır.

"Geçmişteki olayları düşünerek yanlış kişiliğe ait bir ipucunu yakalayabilir miyim?"

Bazen yakalayabilirsiniz. Geçmişte ya da arkadaşlarınızda. Fakat salt arkadaşlarınızın değil, sizin kendinizin de yanlış bir kişiliğe sahip olduğunuzu anlayamaz mıyız!

"Yanlış kişiliği yardımsız göremez miyiz?"

Teorik olarak, anlayamazsınız diye bir şey yok, sadece ben böyle bir durumla karşılaşmadım ve başka hiç kimsenin karşılaştığını da sanmıyorum. İnsanlar yardımla bile hazır değiller buna. Bu, sanki gerçek bir aynada bir insana kendi aksini göstermeye kalkıştığınızda onun, "Bu ben değilim, bu yalancı bir ayna, gerçek değil, görünen benim aksim değil" demesine benzer. Fakat kişi hazırlanırsa, kendinde bazen bir zayıflık özelliğini tanıması mümkün olabilir. İnsan bu özelliğini bilir, onu aklında tutmaya ve hatırlamaya başlarsa; o özellikten kurtulduğu, davranışlarını bu zayıflığın yönlendirmedeği belli bir anı yakalayabilir.

Özelliklerimiz ve zayıflıklarımız bazen tembellik gibi basit biçimlere bürünürler; fakat diğer durumlarda öylesine büyük bir başarıyla başka kılıklara girerler ki, onları tanımla-

maya sıradan sözcükler yetmez, sadece bir tür diyagram ya da çizimle tanımlanabilirler.

Tembellik bazı insanların yaşamlarının üçte ikisini ya da daha fazlasını kaplar. Tembellik bazen çok önemlidir, bazen de yanlış kişiliğin temel özelliğidir. Büyük çoğunlukla temel özelliktir, tüm diğer özellikler ya tembelliğe bağlıdır ya da onun hizmetindedirler. Fakat değişik tembellik türleri olduğunu unutmayın. Bunları kendinizi ve başkalarını gözlemleyerek bulabilirsiniz. Örneğin, her an bir şeyler yaşamakta olan ama zihinleri hâlâ tembel olan pek çok meşgul insan vardır. Bu her şeyden çok rastlanan bir durumdur. Tembellik sadece oturup, hiçbir şey yapmama arzusu değildir.

(Toplantılarından birinde, Ouspensky'ye insanın kendi kendine mi yoksa başkalarının yardımıyla mı bir şeyler yapabileceği soruldu. Ouspensky, insanlara ne yapmaları gerektiği anlatıldığında, hemen tartışmaya başladıklarını ve sadece tartışmakla kalmayıp olumsuzlaştıklarını da söyledi. İşte bu yüzden bu kişilere gerçekten yardım edilemediğini ve yine bu yüzden kurallar koymanın ve kesin taleplerde bulunmanın şart olduğunu belirtti. Eğer gereksinim duyulan tek şey, insanlara sadece ne yapmaları gerektiğini göstermek olsaydı, bu çok kolay olurdu; ama yanlış kişiliğin temel özelliğini açıklamak her zaman pek de kolay olmuyordu.) Bu özellik bazen kolayca görülebilir, diğer zamanlarda ise daha çok gizlenmiştir ve görülmesi zordur. O zaman yanlış kişiliği sadece genel olarak düşünmek olasıdır. Fakat temel özelliklerini gösterdiğimde, insanların şiddetli bir tartışma başlatmadıkları tek bir duruma bile rastlamadım.

(Bir başka toplantıda bir grup üyesi kendisini ara sıra özdeşleşme ya da özdeşleştiğini varsayma eylemi içinde bulunduğunu ve bu durumdayken kendisini gözlemleyebildiğini söyledi. Yanlış kişiliğini bu şekilde tanıyıp tanıyamayacağını ve onu gözlemleyerek zayıflatıp zayıflatamayacağını sordu.

Ouspensky bunun tek yol olduğunu ve insan bu çabadan bıkmayıp yorulmadıkça çok yararlı olacağını ifade etti.) Pek çok insan başlangıçta çok heveslidir, fakat kısa zamanda yorulurlar ve kendi kendilerine hangi "ben" ya da "ben"in hangi bölümü diye hiç sormadan "ben" sözcüğünü ayrımsız bir biçimde kullanmaya başlarlar. Esas düşmanımız "ben" sözcüğüdür, çünkü gerçekten de onu sıradan koşullarda kullanma hakkına sahip değiliz. Çok daha sonra, ancak uzun bir çalışmadan sonra, "ben" olarak, manyetik merkezden gelişen "ben"ler grubundan birini (Deputy Steward dendiği gibi) düşünmeye başlayabiliriz. Fakat sıradan koşullarda kendinizi "Ben sevmiyorum" derken iştirseniz, kendi kendinize hangi "ben"inizin sevmediğini sorun. Bu şekilde, hepimizin içinde olan çoğulluğu kendinize hatırlatabileceksiniz. Eğer bir kez unutursanız, bir başka seferde de unutmak daha kolay olacaktır. Bu çalışmada çok güzel başlangıçlar yapılır ve sonra bu unutulur ve insanlar su koyvermeye başlarlar ve sonunda tüm olup biten şey şudur ki, öncekinden daha da mekanik hâle gelirler.

"Özelliklerimizi gözlem yoluyla bulamaz mıyız?"

Bu olanaksızdır. Özelliklerimizin o denli içindeyiz ki, yeterince geniş bir bakış açısına sahip değiliz, bu yüzden gerçek ciddî çalışma sadece özelliklerden başlar. Her birey için bu kesinlikle gereklidir demek istemiyorum, çünkü özelliklerin tanımlanamadığı durumlar vardır. Tanım öyle karmaşık ve ayrıntılı olmak zorundadır ki, hiçbir pratik değeri olmayabilir. Böyle bir durumda "ben"le "Ouspensky" arasındaki genel ayrımı ölçü almak yeterli olacaktır. Yalnız, kimin "ben", kimin "Ouspensky" olduğunun, yani kimin siz, kimin yalancı olduğunun doğru bir şekilde anlaşılması şarttır. Örneğin, bölünme olasılığını kabul edip, sonra da neyi seviyorsanız o "ben"dir ve neyi sevmiyorsanız o "ben" değildir demek yeterli değildir. Bu çok uzun bir çalışmadır ve doğru bölümlenme

hemen bulunamaz, fakat başlayacağımız yolu bulabilmenizi sağlayacak bazı göstergeler de olmalıdır. Örneğın, bu çalışmayla ilgili olan hedefinizi "özgür olmak istiyorum" diyerek formüle ettiğınızı varsayalım. Bu çok güzel bir tanımdır, fakat o hâlde gerekli olan nedir? Her şeyden önce özgür olmadığınızı anlamanız gereklidir. Eğer ne dereceye kadar özgür olmadığınızı anlarsanız, ve arzunuzu özgür olmak olarak formüleştirirseniz, o zaman kendinizdeki hangi parçanın özgür olmak istediğini ve hangi kısmının özgür olmak istemediğini göreceksiniz.

(Gruptan biri, bir özelliğı görmenin o özelliğı zayıflatmak için kendi içinde yeterli olup olmadığını ve kişinin onun yerine ne koyabileceğini sordu. Ouspensky konuşmasına devam etti:) Kişi önce direkt bir mücadeleyle onu kontrol etmeye çalışmalıdır. Kişinin çok fazla tartıştığının farkına vardığını düşünelim; öyleyse artık tartışmamalıdır, hepsi bu kadar. Onun yerine neden başka bir şey koysun ki? Yerine sadece sessizlik dışında hiçbir şey koymaya gerek yoktur.

(Aramızdan biri, lüzumsuz olduğunu bilmesine rağmen, kendisinin çok hoşlandığı gereksiz bir kişiliğinden bahsetti. Ouspensky şöyle dedi:) Böyle bir durumda bu kişilikle, ona karşı olan diğer kişiliklerinizi güçlendirerek mücadele edebilirsiniz. Yenmek istediğınız belli bir özelliğınız var diyelim, onunla bağdaşmayan ve yararlı olabilecek bir başka özelliğınızı bulmaya çalışın. Eğer şu anki donanımınız ona karşı yeterince güçlü bir başka özellik çıkarmaya elverişli değilse, belleğimize bakın. Kurtulmak istediğınız özelliğınızla bağdaşmayan ve yararlı olabilecek bir özellik bulduğunuzu varsayalım. Sadece onu diğerinin yerine koyun. Fakat öyle bir şey olabilir ki, ikisi birarada da barış içinde yaşayabilirler. Biri akşam diğeri sabah ortaya çıkabilir ve hiçbir zaman da karşılaşmayabilirler.

Sadece bir tek gerçek tehlike vardır. Eğer kişi, çok uzun

süre yeterince çaba harcamadan veya ciddî bir şey yapmadan çalışmaya devam ederse, tek olmak yerine, ikiye bölünür ve böylece tüm özellik ve kişilikleri iki gruba ayrılır; bir grup çalışma için yararlıdır ve kişisel çabalara yardımcıdır, diğeri ise ya kayıtsızdır ya da düşmancadır. Bu, gerçek bir tehliktir çünkü bu biçimde böyle iki kısım oluşursa, birinin kayıtsızlığı diğernin çalışmalarının sonucunu mahveder. Bu yüzden bu tehlikeye karşı çok hızlı ve güçlü bir biçimde mücadele etmek gereklidir, aksi hâlde bu durum ikili kristalizasyona yol açabilir.

"Kristalizasyonla ne demek istiyorsunuz?"

Sözcüğü özel bir anlamda kullanıyoruz. Tıpkı tamponların kristalize olması gibi herhangi bir özellik kristalize olabilir. Bu terim teozofik terminolojiden gelir; bazen yararlı bir terimdir. Sanıyorum buradaki herkes yükselmiş bedenler, astral, mantal ve kozal beden gibi kavramlar hakkında bir şeyler duymuştur. Buradaki görüşe göre, insanın sadece bir tek fiziksel bedeni vardır ve gelişme daha yüksek bedenlerin gelişimiyle gerçekleşir. Bu yüzden 5 no'lu insan astral bedenin kristalizasyonunu karşılar. 6 no'lu insan mantal bedenin kristalizasyonuna ve 7 no'lu insan da kozal bedenin kristalizasyonuna karşılık gelir.

Fakat özelliklerin kristalizasyonundan bahsederken, kişinin çok iyi ve çok güzel özellikleri olabilir, ancak yine de bu özelliklerinin ardında, çalışmayı kendisi için güçleştiren, belki de böylesine parlak özellikleri olmayan biri için olacağından çok daha güç hâle getiren yanlış kişiliğe ait çok küçük bir özelliği olabilir.

Yanlış kişilik çalışmaya ilgi gösterebilir, her şeyi kendi yorumuyla algılayıp, bazı olumsuz ve mekanik davranışlarına "kendini hatırlama" ya da o türden bir ad yakıştırabilir. Ama bu özellik, yararlı bir iş başaramaz; bir şeyler başarabilen ve bazı sonuçlar elde edebilen kişiliklerin çalışmalarını boz-

makla kalır yalnızca.

Yanlış kişiliğin ışığında sistem, oldukça farklı bir sisteme dönüşür; yanlış kişiliği güçlendiren ve sizler için düşünülmüş gerçek sistemin etkinliğini zayıflatan bir hâle gelir. Yanlış kişilik, sistemi kendi açısından algıladığı anda, oraya buraya birtakım sözcük eklemeleri yapar. Bu görüşler bana aktarıldığında, asıllarından ne kadar çok çarpıtılmış olduklarını tahmin edemezsiniz. Bir formülden bir sözcük çıkarıldığında oldukça farklı bir görüş ortaya çıkar; ve yanlış kişilik tümüyle haklı çıkarılır ve canı ne isterse onu yapar, vs.

"Çalışma kapasitemiz, yanlış kişiliği zayıflatabilme yeteneğimiz ölçüsünde artış gösterir mi?"

İnsanın kazanabileceği her şey, yalnızca yanlış kişiliğin feda edilmesi pahasına kazanılabilir. Daha sonra, yanlış kişilik artık mevcut olmadığına, insan diğer başka şeyler pahasına da pek çok şey kazanabilir; fakat uzunca bir süre, kişi yanlış kişilikten uzakta yaşamalıdır.

"Uyanık olmanın esas engeli yanlış kişilik midir?"

Evet, her şeyden önce. Fakat onun yanında pek çok mekanik alışkanlık da vardır. Hatta bazen diğer merkezlerdeki mekanik alışkanlıklar da.

"Eğer yanlış kişiliği atabilerseniz..."

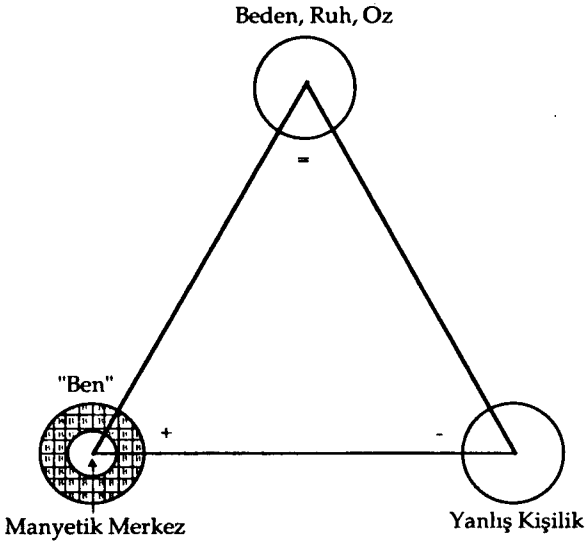
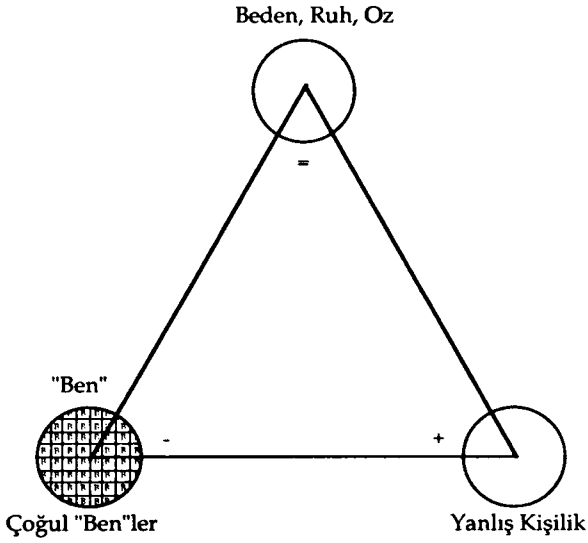
Hiçbir şeyi atamazsınız; bu, kafanızı koparıp atmaya uğraşmanızla aynı şeydir. Fakat yanlış kişiliği daha az ısrarcı ve daha az sabit hâle getirebilirsiniz. Eğer belli bir anda yanlış kişiliğin sahneye çıktığını hissederseniz ve onu susturmak için bir yol bulabilerseniz, işte başlangıç noktanız bu olmalıdır. Yanlış kişiliği silip atma sorunu asla buraya girmez; o konu oldukça farklı şeylerle ilişkilidir. Görünümleri (tezahürleri) kontrol etmeyi öğrenmelisiniz. Fakat insanlar bir şeyler yapabileceklerini düşünürlerse ve aynı zamanda bu kontrolü kazanmak için çalışmayı reddederlerse her şey onlar için berbat bir hâle gelebilir. İnsanlar yapmak zorunda oldukları

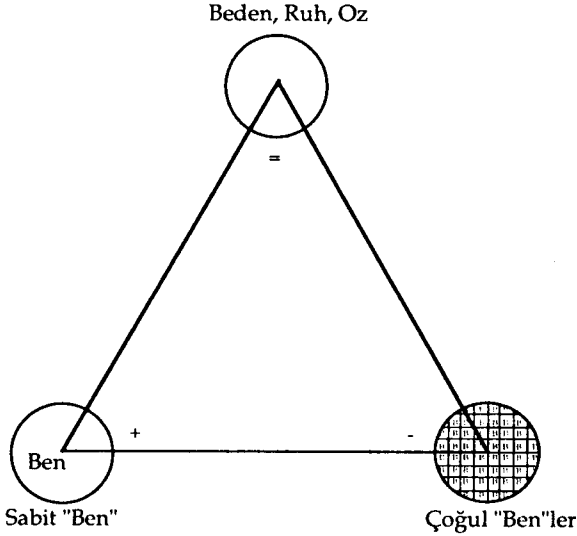
şeyi bilene kadar yapmak zorunda oldukları şey için coşku duyabilirler. Onu bildiklerinde ise, çok olumsuzlaşıp ondan kaçmaya veya bir başka biçimde açıklamaya kalkışabilirler. Anlamak zorunda olduğunuz budur işte. Yanlış kişilik kendisini savunur. Çalışmaya şu anki durumunuzda, olduğunuz gibi başlayamayacağınızı da anlamalısınız. Öncelikle bir şeyi ya da bir başka şeyi değiştirmek zorundasınız. Fakat kendi gözlemlerinizin sonucunda sadece neyi değiştirmek zorunda olduğunuzu bulabilirsiniz ve bunlar değişik insanlar için değişik şeyler olacaktır. Bazen değiştirilmesi gereken şeyin ne olduğu çok belirgindir ve sonra savaş başlar, çünkü yanlış kişilik kendisini savunur. Yanlış kişilikle mücadele etmek için onun sevmediği bir şey yapın, kısa sürede sevmediği şeyin ne olduğunu bulacaksınız. Devam ederseniz, gittikçe daha çok rahatsız olacak ve kendini gittikçe daha fazla ortaya çıkaracaktır. Böylece bu sevmediği şeyin ne olduğu sorusunun cevabı açıklık kazanacaktır. Ama yanlış kişiliği sınamak için hiçbir şey yapmazsanız, gelişip büyüyecektir. Kendi kendine zayıflayamaz. Zevkler değişebilir, vs. fakat o (yanlış kişilik) gelişir. Mekanik yaşamda olan tek gelişme budur; başka hiçbir şey değil.

STATİK ÜÇLÜ

Şimdi yanlış kişiliğin insanın diğer kısımlarıyla ilişkisi üzerinde duralım. Yaşamın her anındaki gelişme her insanda statik üçlü diye adlandırabileceğimiz bir kavram sayesinde ilerleme kaydeder. Bu üçlüye statik üçlü denir, çünkü beden, ruh ve öz hep aynı yerde sabit dururlar ve etkisizleştirici (nötralize edici) güç olarak hareket ederler, öte yandan diğer güçler çok yavaş bir şekilde değişirler. Bu yüzden tüm üçlü daima aşağı yukarı hep aynı yerde kalır.

"ŞUUR" Gerçeğın Araştırılması

İlk üçgen, sıradan yaşam içindeki insanın durumunu, ikincisi gelişmeye başladığı zamandaki durumunu göstermektedir. Birinci üçgendeki durumla, ikinci üçgendeki durum arasında uzun periyotlar vardır. İlk ikisi arasındaki ile üçüncü üçgen arasındaki periyot (zaman aralığı) çok daha uzundur. Aslında, pek çok orta aşamalar vardır ama bu üç gelişme yolunun yanlış kişilikle ilişkisini göstermek açısından yeterlidir.

Bu durumlardan birinin sabit olduğunu hatırlamak gereklidir. Herhangi bir durum yaklaşık yarım saat sürebilir ve sonra bir diğer durum gelir, sonra yine bir farklı durum. Şema sadece gelişmenin nasıl gittiğini göstermektedir. Şemaya sabit "ben" in daha ötesinde devam etmek mümkündür. Çünkü sabit "ben" in pek çok biçimi vardır.

Üçlü, tepe noktasında beden, ruh ve özden oluşmuştur. İkinci noktada "ben" vardır; burada insan olan bir sürü "ben" vardır, yani yanlış kişiliğin bir parçasını oluşturmayan tüm

hisler, duygu ve heyecanlar buradadır.

Uçgenin üçüncü noktasını yanlış kişilik tutmuştur (yani varlığın kendisini gördüğü hayalî resim).

Sıradan insanda yanlış kişilik kendisine "ben" der, ama bir süre sonra eğer insan gelişme yeteneğine sahipse, içindeki manyetik merkez gelişmeye başlar. Kişi bunu "özel ilgi alanları", "idealler", "fikirler" ya da benzeri isimlerle adlandırabilir. Fakat bu manyetik merkezi kendi içinde hissetmeye başladığı anda kendisinin ayrı bir parçasını keşfeder ve gelişmesi bu parçadan başlar. Bu gelişme, ancak yanlış kişiliğın feda edilmesiyle gerçekleşebilir. Çünkü yanlış kişilik manyetik merkezle aynı anda ortaya çıkamaz.

İnsanda manyetik merkez oluşmuşsa, bir okulla karşılaşabilir. Çalışmaya başladığında, yanlış kişiliğe karşı çalışmaya da başlamahdır. Bu, yanlış kişiliğın kaybolması anlamına gelmez; sadece onun her zaman var olmadığı anlamına gelir. Yanlış kişilik, başlangıçta neredeyse daima orada mevcuttur, ama manyetik merkez büyümeye başladığında görüntüden kaybolur, bazen yarım saat, hatta bazen bütün gün boyunca. Sonra yine geri döner ve bir hafta kalır! Bu yüzden tüm çalışmamız yanlış kişiliğe karşı yöneltilmelidir.

Yanlış kişilik kısa bir süre için silindiğinde "Ben" güçlenir ancak bu gerçekte "ben" değil, pek çok "ben"lerdir. Yanlış kişiliğın görüntüden kaybolma süresi ne kadar uzarsa, pek çok "ben"ın birleşiminden ortaya çıkan "ben"ın gücü de o kadar artar. Manyetik merkez Deputy Steward'a da dönüşür ve Deputy Steward, yanlış kişilik üzerinde kontrol kazandığında, gerçekten de tüm gereksiz şeyleri yanlış kişilik tarafına transfer eder ve "ben" tarafında sadece gerekli olanlar kalır. Hatta, sonra çok daha ileri bir aşamada, sabit "ben" kendine ait olan tüm şeylerle birlikte "ben" tarafına geçebilir. O zaman çoğul "ben"ler yanlış kişilik tarafına geçerler, ancak şimdi bunun hakkında fazlaca bir şey söyleyemeyiz. Tüm kendine ait

olan şeylerle birlikte sabit "ben" olacaktır. Ancak, sabit "ben"e nelerin ait olduğunu bilmiyoruz. Sabit "ben" in oldukça farklı işlevleri, alıştığımız herhangi bir şeyden oldukça farklı görüş açıları vardır.

Statik üçlü, yanlış kişiliğin değişik görünüşleri ile ilgili olarak ya kişisel çalışmanın ya da yozlaşmanın aralıksız sürüp gittiğini gösterir. Ancak beden, ruh ve öz hep aynı yerde kalmaktadır. Bir süre sonra onlar da etkileneceklerdir, fakat başlangıçtaki aşamalarına girmezler. Beden, aynı beden olarak kalacaktır; öz daha sonra değişecektir ama çalışmanın başına girmez. Bu sisteme göre öz ancak kişilikle karıştığı oranda çalışmanın başına girer. Özü ayrı olarak ele alamayız, daha önce de açıklandığı gibi (sayfa 62) öz üzerinde, kişilikten bağımsız olarak çalışma aracımız yoktur.

"Gerçek 'ben'i geliştirmeye ve yanlış kişiliği soldurmaya başlayan şey nedir?"

Bu her şeyden önce bir zaman sorunudur. Sıradan yaşamda yanlış kişiliğin her yirmi dört saatin yirmi üç saati orada olduğunu düşünelim; sonra çalışma başladığında sadece yirmi iki saat orada olacaktır ve manyetik merkez, her zamankinden bir saat daha fazla kalıcı olacaktır. Sonra da zaman içinde yanlış kişilik tümüyle zayıflayacak ve daha önemsiz hâle gelecektir. (Bu durum şemada, yanlış kişiliğin pasifleştiği ve manyetik merkezi çevreleyen pek çok "ben" in aktif hâle geldiği ikinci aşamada gösterilmiştir.) Yanlış kişiliği büyüklük açısından değil ama süre açısından azaltabilirsiniz.

"Şu ana kadar yanlış kişiliğin çoğul 'ben'lerin bir koleksiyonu olduğunu sanıyordum. Bu şema benim biraz kafamı karıştırdı."

Bu pek çok "ben" in arasında, başka bir kişiliğin başlangıcı olabilecek pek çok pasif (edilgen) "ben" vardır. Yanlış kişilik gelişemez; bu tümüyle yanlıştır. İşte bu yüzden "tüm çalış-

ma yanlış kişiliğe karşı yönlendirilmelidir" dedim. Eğer kişi bunu başaramamışsa yanlış kişilikle yeterince ilgilenmemiş, onu incelememiş, ona karşı çalışmamış demektir. Yanlış kişilik pek çok "ben"den oluşmuştur ve bunların tümü hayalidir.

"Pasif 'ben'lerden neyi kastettiğinizi anlamadım."

Diğer, yani aktif "ben" tarafından kontrol edilen "ben"ler. Örneğin, iyi niyetler tembellik tarafından kontrol edilirler. Tembellik aktif, iyi niyetler pasiftir. Kontroldeki "ben" ya da "ben" ler topluluğu aktiftir. Kontrol edilen ya da yönlendirilen "ben"ler pasiftir. Bunu oldukça kolay anlarsınız.

Bu şema, bir durumu, sonra biraz farklı bir durumu, ve yine farklı bir durumu simgeliyor. Bu diyagramın yardımıyla en temelden başlamak üzere, insanı üç değişik durumda görebilirsiniz. İlk başlangıç durumunda yanlış kişilik aktiftir ve "ben" pasiftir. Beden, ruh ve öz daima nötr unsurlar olarak kalırlar. Pek çok aşamadan sonra sabit "ben" aşamasına gelindiğinde, "ben" aktif hâle gelir, çoğul "ben"ler pasifleşir ve yanlış kişilik görüntüden çıkar. Bu üç diyagram arasında daha pek çok diyagram çizilebilir, ayrıca üçüncü durumdan daha ileri başka birkaç olasılık daha vardır.

(Ouspensky'ye manyetik merkezle bağlantılı olmayan bir grup "ben" in aktif olduğu ve yanlış kişiliğin de pasif olduğu bir yerin statik üçlüde var olup olamayacağı soruldu. Ouspensky, belli bir grup "ben" ya da kişiliğin aktif hâle geldiğini söylerken, bu ifadeyle, manyetik merkez etrafında kümelenen "ben"leri kastettiğini söyledi.) Önce, manyetik merkezin kendisi, sonra da manyetik merkezin etrafında sıralanan "ben"ler yanlış kişiliğe karşı bir savaş başlatırlar. Sonra, belli bir anda manyetik merkez aktif, yanlış kişilikse pasif bir hâle gelir. Manyetik merkez, belli bir grup ilginin bileşimidir. Manyetik merkez sizi yönetmez, çünkü yönetme ilerleme demektir ve o zaman siz hep bir yerde kalırsınız. Fakat olaylar

meydana geldiğinde manyetik merkezin yardımıyla, neyin ne olduğunu ayırt edebileceksiniz ya da belli bir şeyle ilgilenip ilgilenmediğinizi anlayabileceksiniz. Bir seçim yapabilirsiniz. Kişi bu çalışmaya katılmadan önce, manyetik merkez, çalışmayı belirli bir ilgi grubuna dönüştürdüğü belli bir noktaya ulaşmıştır. Kişi çalışmayla karşılaştığında manyetik merkez okul çalışmasıyla ilgilenir ve sonra manyetik merkez olarak görüntüden çıkar, çünkü manyetik merkez zayıf bir şeydir. Bu diyagram, çalışmanın başlangıç aşamalarını tanımlamak amacıyla çizilmiştir, bu yüzden burada gösterilebilecek bileşimlerden ancak birkaç tanesini koydum. Örneğin, ilk üçgende beden, ruh ve öz (=), yanlış kişilik (+) ve "ben"lerden (-) oluşan bir üçlü var. Şimdi bu "ben"lerin de zaten belli bazı gruplara bölünmüş olduklarını varsayalım, o zaman bu gruplardan biri manyetik merkez olur. Manyetik merkeze ilişik olmayabilen ama yine de düşmanca olmayan başka gruplar da vardır, bunlar varlıklarını sürdürür ve sonunda daha iyi bir şeye dönüşebilirler. Daima düşman ve daima zararlı olan "ben"ler grubu, yanlış kişiliğin kendisidir.

(Statik üçlünün bir biçiminden diğerine değişiminin varlığın değişimine mi bağlı olduğu soruldu.)

Evet, bu ifade her ne kadar genellikle daha büyük, daha ciddi değişimler için kullanılsa da, her küçük değişim bir varlık değişimidir. Varlığın değişiminden bahsederken, örneğin 1,2 ve 3 no'lu insandan 4 no'lu insana değişimi kastediyoruz.

Bu varlık değişimi, bu büyük hamle, elbette pek çok küçük hamleden oluşur. Statik üçlü sizi simgeler. Sizin herhangi bir andaki varlık aşamanızı gösterir. Unsurlardan biri, beden ve öz hep aynıdır, ama diğer iki unsurun ilişkisi değişme gösterir. Beden ve öz normalse, tarafsız kalırlar, diğer iki unsurdan birinin ya da diğerinin tarafını tutmazlar. Ama beden ve özde bir sorun ya da hata varsa, yanlış kişiliğin tarafına geçerler.

DEĞER VERME

Bir şüphe hâli yaşarsanız, belli bir değeri olan diğer "ben"lerinizi denemeyi ve sahneye davet etmeyi unutmayın. Şüpheleri fethetmenin tek yolu budur. Gelişmek için bir değer biçme kapasitesine sahip olmanız şarttır. Kendinizin değişik yönlerini düşünmek ve işe yarayan ve yaramayan taraflarınızı bulmaya çalışmak tek pratik yaklaşımdır. Bazı insanların gerçek değerleri, bazılarının yanlış değerleri vardır, kimisinin ise hiçbir değeri yoktur. Tıpkı değişik "ben"lerde olduğu gibi; bazıları gerçek şeylere değer verir, bazıları yanlış şeylere bir değer biçer, kimisi ise hiçbir şeye değer vermez.

İnsan; yaşamını, sistemleri, sistemlerin öğretilerini çalışarak tüketebilir, ama asla gerçek bir şeylere ulaşamayabilir. Sıradan bilgilerin dörtte üçü ya da onda dokuzu gerçekte var olan şeyler değildir; sadece hayalinizde mevcuttur.

Tek gerçek, uykuda olduğumuzun anlaşılmasıdır. Uyanma yolları bulmak gereklidir ama öncelikle uykuda olduğunuzu kabul etmelisiniz. Uyku ve uyanıklığı karşılaştırın. Bu çalışmanın tüm görüşleri, uyku fikri ile uyanma olasılığı üzerinde odaklanan görüşlerdir. Tüm diğer fikirler-yaşam görüşleri- akılcı ve yeterince ayrıntılı görüşler olabilirler, ancak bunlar uyuyan insanların, diğer uyuyan insanlar için ürettiği fikirlerden başka bir şey değildir. Uyku, pek çok şey sonucu ortaya çıkar; kişilik bölünmeleri, değişik "ben"ler, aykırılıklar (zıtlıklar), özdeşleşmeler vb. gibi. Fakat tüm bunların temelinde, herhangi bir teori olmaksızın katıksız bir uyku görüşünün anlaşılması yatar.

Benlikçilik

**İradenin gelişimi için bir hazırlık olarak
Benlikçiliği yenmek gereksinimi üzerine
P.D.Ouspensky tarafından
dile getirilen görüşlerin bir derlemesi**

ÖNSÖZ

Okuyacağınız metin, P.D.Ouspensky'nin 1935-1944 yılları arasında düzenlenen Londra ve New York toplantılarında kendisine sorulan sorulara verdiği cevaplardan oluşturulmuştur.

Materyalin kronolojik bir düzene konmamasına rağmen, Ouspensky'nin cevaplarından herhangi birinin anlamını çarpıtmamak amacıyla, bir başka düşünce çizgisine ait olan cevapların yanına diğer cevapları eklememeye dikkat edilerek, gereken özen gösterilmiştir. Yine, cevapların maksadına müdahale etmemek amacıyla, bu cevapların alındığı şartların gereğinden fazla göz ardı edilmemesi için de çaba harcanmıştır. Bu nedenle, benlikçiliğe karşı açılan savaşla ilgili temel görüşlerden bazıları, metinde, birkaç yerde, hemen hemen aynı sözcükler kullanılarak tekrar edilmişlerdir.

Benlikçilik üzerine yazılan bu metin, Ouspensky tarafından öğretilen sistemle ve onun özel terminolojisiyle tanışmış kişilere hitap etmektedir. Hem sistemin kendisi, hem de dili hakkındaki bilgiler; P.D.Ouspensky'nin **İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi** (New York, 1950 ve Londra, 1951) ve **Mucizenin Araştırılması** (New York, 1949 ve Londra, 1950) adlı kitaplarında bulunabilir.

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

Varlığı değiştirmek 96. Gerekli koşullar 96. Anlamak, heyecanlar ve irade üzerine çalışmalar 96. İradeden vazgeçmek, çünkü irade sahibi değiliz 96. İrade anları 96. İrade konusunda nasıl düşünelim 96. İnsan yapamaz 97. Kaza kanunu 97. Her şey varit olur 97. Değişme, sadece sistem ve doğru araçların yardımıyla gerçekleşebilir 98. "Yapmak", yapmamakla başlar 98. Amaçla başlamalıyız 100. Amaçsız kendini hatırlama yararsızdır 100. Benlikçilik ve inatçılık irade ile karıştırılıyor 100. Her "ben" in kendi iradesi var 101. İrade arzuların sonucudur 101. Benlikçiliğe çalışmayla karşı koymak 101. Her şey nasıl oluyor: kaza, neden ve sonuç, kader, irade 101. Mücadele, iradeyle ve maksatlı yapılmalıdır 101. İradeyi geliştirmek için iradenin ilkelerini kullanmak 102. Uzak hedef 103. Zayıflık ve güç 103. Organize olmuş bir çalışmanın gereği 103. Kendi içinde çalışmanın üç çizgisi 104. Herhangi bir şeyi değiştirmeden önce her şeyin varit olduğunu ve güçlerimizin ötesinde çalışmamız gerektiğini anlamalıyız 105. Karar veremeyiz ama düzenli çabalar göstermenin ve doğru düşünmenin yolunu öğrenirsek, kendimizi görmeye başlayacağız 106. Sıradan insanın iradesiyle bilgiye dayalı irade arasındaki fark, şuurluluk ve sabit "ben" 107. Hedefin tayini ve tanımı 108. Hedefi yaklaştırmak 109. İyi bir hedef nedir? Hedef, pratik olmalı, çok uzak olmamalıdır 109. Neler istediğimizi bilmeliyiz ve onları doğru bir sırada istemeliyiz 110. İlk hedef insanın kendini görmesidir 111. Varlık üzerine çalışmak gereklidir 111. Birden fazla merkezi kontrol etmeyi öğrenmek 112. Çalışmayı hatırlayarak, benlikçilikle savaşmak 112. Sıradan iradenin tanımı 113. Kendini hatırlama irade anlarıdır 114. İrade ve özgürlük İradeden vazgeçmek ne demektir? 116 Gelişme mekanik olamaz 119. Hiçbir şey verilemez 119. Her şeyin bedeli ödenmelidir 119. Ne istiyoruz ve ödeyebilir miyiz? Ahlâkî (moral) eylem 120.

Ouspensky: Yaşam, üzerinde çalışırsak varlığımızı değiştirebileceğimiz kadar uzun değildir, çünkü yaşamda bunun dışında her şeyi yaparız. Bir şeye ulaşmak, ancak kişi daha mükemmelleştirilmiş bir yöntem kullanırsa mümkün olur. İlk koşul anlamaktır. Heyecanlar ve irade ile ilgili çabalar da gereklidir. İnsan, iradesinden vazgeçmek için kendi kendisinin üstüne gidebilmelidir.

Önce kendinize sormalısınız: İrade nedir? İrademiz yoktur ki, olmayan bir şeyden nasıl vazgeçmeye kalkarız? Bu, her şeyden önce şu anlama gelir; hiç iradeniz olmadığını asla kabul etmezsiniz. İkincisi, her zaman değil, sadece bazı anlarda irade sahibiyizdir. İrade, güçlü bir arzu demektir. Güçlü bir arzu sahibi değilsek, vazgeçecek bir şey de yok, irade de yok demektir. Bir başka anda, çalışmaya karşı çıkan güçlü bir arzumuz varsa ve eğer onu durdurursak, bu, iradeden vazgeçtiğimiz anlamına gelir. Bu, iradeden her an vazgeçebiliriz demek değildir, bunu sadece çok özel anlarda başabiliriz. "Çalışmaya karşı çıkan" ne demektir? Çalışmanın kurallarına ve ilkelerine ya da kişisel olarak, size yapmanız ya da yapmamanız gerektiği söylenen şeylere karşı çıkmak demektir. Bazı genel kural ve ilkeler olduğu gibi, değişik kişiler için bazı kişisel koşullar da olabilir.

Soru: İnsan biraz daha ileri kişisel talimatlar talep etmeli midir?

O: Evet, ama kişi isterse kurallara uymak zorunda olduğunu bilmelidir. Kişi bir şey istememişse, herhangi bir şey yapmak zorunda da değildir, o yüzden istemedenden önce iki

kez düşünmelidir.

Soru: Kişi uymaya (boyun eğmeye) hazırsa talimatları verir misiniz?

O: Fırsatlar sunulursa, evet. İrade sahibi olduğumuz bir ana rastlamaktır bu. Çahşmayı ve diğer kişileri etkileyen bir şeyi yapma arzusunun kesin bir şekilde duyulması gerekir. Genellikle kötü irade sahibiyizdir. Çok nadir olarak iyi iradeye sahibiz. İyi irade sahibiyse, söyleyecek bir şeyim yoktur; sadece, "Devam edin, ilerleyin, öğrenin." derim.

Burada birbirine karışmış pek çok şey vardır. İrade konusunda nasıl düşünmeniz gerektiğini bilmiyorsunuz. Bir yanınızla makine olduğunuzu idrak edersiniz, fakat aynı zamanda da kendi görüşleriniz doğrultusunda hareket etmek istersiniz. İşte tam o noktada durabilmelisiniz; istediğiniz şeyi yapmamayı başarabilmelisiniz. Bu kural, herhangi bir şey yapma niyetiniz olmadığı zamanlar için geçerli değildir, ama arzunuz kural ve ilkelere ya da size söylenen şeylere karşı çıkıyorsa, durabilmeyi başarmalısınız.

İki şeyi anlamak çok önemlidir: "yapamayacağımızı" ve "kaza kanununun etkisi altında" olduğumuzu. Pek çok durumda insanlar, "yapabileceklerini", istedikleri şeyi elde edebileceklerini ve eğer yapamazlar ve istediklerine kavuşamazlarsa bunun sadece tesadüf olduğunu sanırlar. İnsanlar kaza payının çok nadir olduğunu ve pek çok şeyin sebep-sonuç ilişkisiyle açıklanabileceğini düşünürler: Bu oldukça yanlıştır. Doğru biçimde düşünmek gereklidir, o zaman her şeyin varit olduğunu ve kaza kanununun etkisi altında yaşadığımızı görebiliriz.

"Yapma" ile ilişkili olarak, örneğin insanlar bir köprü inşa ettiklerinde bunun "yapmak" olmadığını anlamak bizim için zordur; bu sadece tüm önceki çabaların bir sonucudur. Rastlantısaldır. Bunu anlamak için, Âdem'in inşa ettiği ilk köprüyü ve köprülerin evrimini düşünmelisiniz. İlk başta

her şey rastlantısaldır- ırmağa bir ağaç devrilir, sonra birisi onunla köprü gibi bir şey yapar, vs. İnsanlar "yapmazlar", bir şey diğerinin ardından gelir.

Eğer hiçbir şey yapamayacağınızı hatırlarsanız, başka pek çok şeyi de hatırlarsınız. Genellikle üç ya da dört temel engel vardır ve eğer bir engeli düşmeden geçerseniz, diğerinde düşersiniz. "Yapmak" bunlardan biridir. Bununla bağlantılı olarak, asla unutmamanız gereken bazı temel ilkeler vardır. Örneğin başkalarına değil, kendinize bakmalısınız; bir başka ilke, insanların hiçbir şeyi kendi kendilerine başaramayacaklarını, fakat -eğer değişmek olasıysa- sadece sistemin, organizasyonun, kişisel çalışma ve sistemi incelemenin sonucunda başarılableceğini anlamaktır. İşte bu tür fikirler bulup, onları hatırlamalısız.

Soru: İnsan bunları hatırladığından nasıl emin olabilir?

O: Kendinizi bir şeyler yapmak için plânlar yapmaya başlarken düşünün.

Bir şeyi; gerçekten de varit olduğundan farklı bir şekilde yapmayı denediğinizde, onu farklı bir şekilde yapmanın kesinlikle imkânsız olduğunu idrak edersiniz. Soruların yarısı "yapma" ile; bunu nasıl değiştirmek, şunu nasıl yıkmak, bundan nasıl kaçınmak, vs. ile ilgilidir. Ancak bir küçücük şeyi değiştirmek için bile çok büyük çaba gerekir. Sistem yoluyla olmazsa, hiçbir şeyi değiştiremezsiniz. Bu, genellikle unutulur.

Her şey varit olur. İnsan hiçbir şey yapamaz. Doğduğumuz zamandan, öldüğümüz zamana kadar bir şeyler olur, olur ve biz "yaptığımızı" sanırız. Bu, yaşamdaki sıradan, normal hâlimizdir ve bir şey "yapmanın" en küçücük bir olasılığı bile; sadece çalışma yoluyla ve dışsal olarak değil, öncelikle, sadece insanın kendi içinde söz konusu olabilir. Kendi içimizde bile "yapmak" büyük çoğunlukla yapmamakla başlar. Yapamayacağınız bir şeyi yapmadan önce , daha önce yaptı-

ğınız pek çok şeyi yapmamalısınız.

Soru: Kişi bazen iki olası olay arasında bir seçim yapabilir mi?

O: Sadece çok küçük şeylerde. Ve o zaman dahi, her şeyin belli bir biçimde gittiğini fark eder ve onları değiştirmeye karar verirsiniz, bir şeyleri değiştirmenin ne kadar kötü bir rahatsızlık verdiğini görürsünüz. Bu yüzden yine aynı şeylere geri dönersiniz.

Soru: Kişi, gerçekten de "yapamayacağını" anlamaya başladığında, cesarete çok ihtiyacı olacaktır. Bu cesaret, yanlış kişilikten kurtularak mı kazanılacaktır?

O: İnsan sırf bu şekilde bu anlayış aşamasına gelemmez. Bu anlayış, ancak kişi kendi üzerinde çalıştıktan bir süre sonra kazanılır, ki böylece bu anlayışa ulaşıldığında ona ilâve başka anlayışlar da gelişir; o da temelde şudur: İnsan doğru aracı, doğru yerde ve doğru zamanda kullanırsa değişme yolları açıktır. İnsan bu araçlara sahip olmalıdır ve yine bunlar ancak çalışma ile elde edilirler. Bu anlayışa ulaşmak önemlidir. Kişi, onsuz doğru şeyleri yapamaz; kendine bahaneler bulur.

Soru: İnsanın neden kendine bahaneler bulmak zorunda olduğunu anlamıyorum.

O: İnsan "yapabileceği" düşüncesinden vazgeçmek istemez, bu yüzden olayların sadece varit olduğunu idrak etse bile, "Bu bir rastlantı, ama yarın farklı olacak" gibi bahaneler bulur. Bu fikri bu yüzden anlayamayız. Tüm yaşantımız boyunca olayların nasıl olduğunu görürüz ama onları hâlâ "yapabileceğimiz" düşüncesine dayalı kuralın istisnaları olarak, rastlantısal olaylar olarak açıklarız. Ya unuturuz ya görmez, ya da yeterince dikkat sarf etmeyiz. Daima, her an "yapmaya" başlayabileceğimizi sanırız. Sıradan düşünce biçimimiz budur. Eğer yaşamınızda bir şey yapmaya kalkışıp da başaramadığınız bir zamam görürseniz, bu bir örnek olacak-

tır. Çünkü başarısızlığınızı bir kaza, bir istisna olarak açıkladığınızı fark edeceksiniz. Eğer olaylar kendilerini tekrarlırsa, yine "yapabileceğinizi" düşünür ve yine başarısızlığı yaşarsanız, onu yine sadece bir rastlantı olarak açıklarsınız. İşte bu bakış açısından yaşamın içine dalmak çok yararlıdır. Bir şeye niyet etmişsiniz, bambaşka bir şey olmuştur. Gerçekten samimîyseniz görürsünüz; ama değilseniz olmuş olan şeyin tam sizin istediğiniz şey olduğuna inandırırısınız kendinizi!

O: Somut bir fikirle başlamalısınız . Sizi çalışmada aktif olmaktan alıkoyan şeyin ne olduğunu bulmaya çalışın. Çalışmada aktif olmak şarttır, insan pasif olmakla hiçbir şey elde edemez.

Şimdi başlangıç noktamızı unuturuz, nerede ve ne zaman başladığımızı unuturuz ve hemen hemen her zaman hedefimiz hakkında hiç düşünmeyiz. Sadece küçük ayrıntılar üzerinde dururuz. Hiçbir ayrıntı hedefsiz bir işe yaramaz. Çalışmanın hedeflerini ve esas orijinal hedefi hatırlamadan, kendini hatırlamanın bir yararı yoktur. Bu hedefler heyecansal olarak anımsanmazlarsa, yıllar geçebilir ve insan hep aynı durumda kalabilir. Zihni eğitmek yeterli değildir; iradeyi eğitmek gerekir. İrademizin ne olduğunu anlamalısınız. Zaman zaman irademiz olur. İrade, isteklerin sonucudur. Ne zaman güçlü bir arzumuz varsa, o zaman irademiz de vardır. O anda irademiz üzerinde çalışmalı ve neler yapılabileceğini görmeliyiz. İrademiz yok ama, benlikçiliğimiz ve inatçılığımız var. Kişi bunu anlarsa, iradesinden vazgeçip kendisine söylenene kulak vermeyi öğrenecek kadar cesaretli olmak zorundadır. Böyle anları aramalı ve yakalayınca kaçırmamalıyız. Bu anları yapay olarak yaratın demek istemiyorum, ancak (çalışma ilkelerine göre düzenlenmiş) bir evde, insanın iradesinden vazgeçmesi için özel imkânlar yaratılır, böylece iradenizden vazgeçerseniz, daha sonra kendi iradenizin sahibi olabilirsiniz. Ama böyle bir evde olmayan insanlar bi-

le, kendilerini izlerlerse ve dikkatliyseler, böyle anlarda kendilerini yakalayıp, kendilerine ne yapmaları gerektiğini sorabilirler. Herkes kendi durumunun ne olduğunu bulmaya çalışmalıdır.

Soru: Sorumluluklarla ilgili olarak "yapma" konusundaki beceriksizliğimiz hakkında nasıl düşünmeliyiz?

Ouspensky: Size bazı kesin görevler verilir, yapacağınız şeyler yani. Kendinizi hatırlamayı, birazcık bile olsa, öğrendiğiniz zaman, tüm diğer şeylerle ilişkiniz açısından da çok daha iyi bir konumda olduğunuzu göreceksiniz.

Soru: Sistem, irade gücü hakkında "irade, kullanılırsa gelişir, kullanılmazsa zayıflar" görüşünün dışında bir tez ortaya koyuyor mu?

O: Sistem, pek çok "ben"iniz olduğunu ve her birinin kendine ait bir iradesi olduğunu açıklıyor. Çok olmak yerine bir olabilirsiniz, bir tek iradeniz olur. 1,2 ve 3 numaralı insanlarda, irade sadece arzuların bir sonucudur. Birbirine aykırı düşen belli bazı arzular veya arzuların bileşimleri sizin belli bir şekilde hareket etmenize neden olurlar. Hepsi budur.

Soru: Gözlemci "ben", sabit "ben" in embriyosu mudur?

O: Gözlemci "ben" sabit "ben" in embriyosudur ama gerçek iradesi yoktur. Onun iradesi, benlikçiliğe karşı çıkmaz. Benlikçiliğe ne karşı çıkabilir? Birbirine ters düşen sadece iki şey vardır: çalışma ve benlikçilik. Örneğin, benlikçilik konuşmak ister ve konuşmaya karşı çıkan bir kural vardır. Bir mücadele başlar ve sonuç bu ikisinden hangisinin kazandığına bağlıdır.

Soru: Çaba gösterme sizin mücadele olarak adlandırdığınız şey oluyor, fakat kişinin mücadeleden haberi yoksa?

Ouspensky: Bu onun varit olduğu anlamına gelir. Olaylar dört şekilde başımıza gelirler; kaza, sebep-sonuç, kader ve irade yoluyla. Mücadele; irade, niyet yoluyla yapılmalıdır ve niyetinizden haberdar olmalısınız. Niyetinizin farkında ol-

madan çaba gösteremezsiniz. Bir şeyi istemiş, karar vermiş, gereken eylemi yapmış ve istediğimize ulaşmışsanız burada etkin olan, iradedir. Önemli olan budur.

Soru: "İnsan bir grup 'ben'i üzerinde çalışırsa bu 'ben'lerin birbirlerine nasıl yardımcı olacaklarını anlayacaktır." dendiğini duydum sanıyorum.

Ouspensky: Bu durumda önemli olan irade eylemidir. Bize her şeyden önce üç şey söylendi; irade, kader ve kaza (rastlantı). Daha sonra karmayı da karşılayan bir dördüncü sınıf daha olması gerektiği sonucuna vardık. Fakat, bu sözcüğün teozofik çıkışlı pek çok yanlış çağrışımlar kazandığını düşünerek, bu yaşamda olan ve sadece kişinin kendine yönelik bir şey anlamına gelen "sebeup ve sonuç" ifadesini kullandık, çünkü bir başka görüş açısından bakıldığında tüm dünya sebeup ve sonuç üzerine kurulmuştur.

Soru: Bu dört kategori içinde, irade çok sık kullanılmamıştır, değil mi?

Ouspensky: İrade kullanılmalıdır. Hiçbir zaman çalışmaya hazır değildir, ama yine de çalışmamız, bu hep böyle sürer gider. Hazır olsak, o zaman da yine hazır olmadığımız bir başka görev verilir bize.

Soru: Kaderini bilen bir insan, kazadan (rastlantı) kaçınmak için nasıl bir çizgi izlemelidir?

Ouspensky: "Kaderi bilmek" derken ne kastettiğinizi bilmiyorum. Bunun kazadan kaçınmakla bir ilgisi yoktur. Kişi nedenler yaratarak ve sonuçları artırarak kazadan (bizim verdiğimiz özel anlamıyla) uzak durabilir. Buradan da iradeye gelinir. İrade değildir bu, ama iradeye yaklaşır. Bir saat ya da bir günde belli sayıda olay olabilir, böylece insan daha çok neden yaratırsa, yaşamında kaza olması için daha az yer kalacaktır. Kaderi, fiziksel yapımız, sağlığımız vs. gibi şeylerle ilişkili olarak ele alabiliriz. Kaderin marifetle bir ilişkisi yoktur. Onu neden ve sonuç başlatır. Ancak neden ve sonuç; kişi-

nin kendi eylemine, ama önceden tasarlanmayan eylemine bağlı olduğu zaman söz konusu olur. Kişi çalışmada ne kadar iradeye sahipse onun hepsini kullanmaya gayret etmelidir. Örneğin, bir inçlik iradesi varsa ve onu kullanırsa o zaman iki inçlik irade kazanacaktır, sonra üç, dört ve bu böylece gider.

Soru: Şimdi hissettiğim hep aynı sınırlılıktaki ve sürekli tekrarlanan heyecanlardan kaçınmak için, yaşamda değişik bir biçimde hareket etmeyi nasıl öğrenebilirim?

O: Bu bizim amacımızdır, tüm çalışmamızın amacı budur. Çalışmamızın organize bir çalışma oluşunun, farklı teorileri çalışmak zorunda oluşumuzun, farklı kuralları anımsamak zorunda oluşumuzun, vs. nedeni budur. Bahsettiğiniz şey bizim en son hedefimizdir. Önce sistem içinde çalışmalıyız. Sistem ve organizasyonla ilişkili olarak nasıl hareket etmemiz gerektiğini öğrenerek, yaşamda nasıl hareket etmemiz gerektiğini de öğreniriz; fakat önce sistem bünyesinde ilerleme kaydetmeden yaşamda nasıl hareket edileceğini öğrenemeyiz.

Soru: Bizler bu kadar zayıf ve güçsüzsek kendi üzerimizde çalışmak için bile güç gerektiğine göre, bu gücü hangi kaynaktan sağlayacağız?

O: Belli bir gücümüz olmalıdır. Tümüyle zayıf olsak, hiçbir şey yapamayız. Hiçbir gücümüz olmasaydı, bu çalışmayla ilgilenmememiz gerekirdi. Durumumuzu, zaten bir miktar gücümüz olduğunu idrak edersek, yeni bir bilgi bu gücü arttıracaktır. Bu yüzden başlamak için yeterince donanımımız vardır. Daha sonra, yeni bilgi ve yeni çabalar, daha fazla gücü de beraberlerinde getireceklerdir.

O: İnsanlar ta başından beri yeterince çaba göstermezlerse, sistem onlar için yararsız olacaktır. Çabalar organize edilmelidirler. Bu ne demektir? Çalışmamızı anlamazsanız, size yardımcı olamayız. Ancak çalışmamıza girerseniz size

yardımcı olunabilir. Kişi üç çizgi üzerinde çalışmalıdır. Bunun çalışma ile ilişkili olarak ne anlama geldiğini anlamadan önce, kişi kendi içindeki çalışmanın üç değişik çizgisini anlamak zorundadır: entelektüel bir çalışma (bilgi kazanma), heyecansal çalışma (heyecanlar üzerinde çalışma) ve irade (kişinin eylemi üzerinde çalışması) üzerinde çalışma. İnsanın 7 no'lu insanda olduğu gibi güçlü bir iradesi yoktur, ama ancak belli bazı anlarda iradesi vardır. İrade, arzuların sonucudur. Bir şeyi yapma ya da yapmama konusunda çok güçlü bir istek olduğunda bazı anlarda irade görülebilir. Sadece bu anlar önemlidir. Sistem, sadece iradelerini kontrol edemeyceklerini idrak edenlere yardımcı olabilir. O zaman sistem, onlara ya iradelerini kontrol etmelerinde yardımcı olacaktır ya da onlar kendilerine söyleneni yapmak zorunda kalacaklardır.

Soru: Durumu zorlamak gibi bir şey yok mudur?

Ouspensky: Öyle görünebilir, ama gerçekten de bu olmuştur. Bu şekilde olmasaydı olmayacaktı. Olaylar belli bir şekilde olduğunda, biz akıntıya kapılır, sürükleniriz ama akıntıyı kontrol ettiğimizi sanırız.

Soru: Kişi , bir an için bir şeyi "yapabileceğini", sıradan çalışmada belli bir görevi yürütebileceğini hissetse, bunun açıklaması nedir?

Ouspensky: İnsan bir şeyi yapmak üzere eğitilmişse, belli türde olayları izlemeyi öğrenir, ya da isterseniz, belli türden olayları başlatmayı öğrenir diyelim. Sonra bunlar gelişir ve kendisini lider samrken, aslında geride kalan odur.

Soru: İnsanın doğru bir yaklaşımı varsa...

O: Hayır, yaklaşımın bu işle bir ilgisi yok. Yaklaşım doğru olabilir, anlayış da doğru olabilir ama yine de olayların belli bir şekilde olduğuna tanık olabilirsiniz. Herhangi bir sıradan olayın, yani insanın bir şeyi her zamankinden daha değişik bir şekilde yapmayı deneyip de -hatta küçük bir sapma

gösterse bile- nasıl dönüp dolaşıp hep aynı şekilde yapmaya devam ettiği durumları anımsamakta yarar vardır. Çok büyük güçlülükte birtakım kuvvetler insanı eski davranış biçimlerine doğru çekmektedirler.

Soru: Hep aynı şeylerin oluşuna engel olamadığımızı söylerken, varlığımız değişene kadar bu böyle gider mi demek istediniz?

O: Çalışmadan bahsetmedim. "Yapamadığımızı" bizim kendimizin anlamamızın şart olduğunu söyledim. Bu yeterince anlaşıldığında, yapılma olasılığı olan şeyi düşünebilirsiniz: Hangi koşulların, hangi bilginin ve hangi yardımın gerekli olduğunu düşünebilirsiniz. Fakat, öncelikle, sıradan yaşamda, farklı bir şey yapmayı denerseniz, yapamayacağınızı idrak etmek şarttır. Bu heyecansal olarak anlaşıldığında, ancak o zaman ilerlemek mümkün olur.

Soru: Eğer makineyse, varlığımızı nasıl değiştirebiliriz?

O: Değişene kadar bekleyemezsiniz. Çalışmada çok önemli bir ilke vardır: Asla güçlerinizle uyumlu olarak çalışmak zorunda değilsiniz, ama güçlerinizin ötesinde çalışmak durumundasınız. Bu sabit bir ilkedir. Çalışmada daima yapabileceğinizden daha fazlasını yapmak zorundasınız. Ancak o zaman değişebilirsiniz. Eğer sadece yapılması mümkün olan şeyi yapıyorsanız, olduğunuz yerde kalırsınız. Kişi imkânsız başarmak zorundadır. "İmkânsız" sözcüğünü büyük bir ölçek üzerinde ele almak zorunda değilsiniz, çok küçük bir miktarı bile çok şey ifade eder. Yapabileceğinizden fazlasını yapmalısınız, yoksa hiç değişemezsiniz. Bu, yaşamdan farklıdır - yaşamda sadece mümkün olan şeyi yaparsınız.

Soru: Geri dönemeyeceğim bir çalışmaya karar vermek için bir yol bulmak istiyorum.

O: Bu en büyük illüzyonlarınızdan biridir, yani karar

verebileğimizi sanmak. Karar verebilmek için bir düzen içinde olmak gerekir, çünkü öyle bir yapımız var ki, bir küçük "ben" kararlar alırken, bu kararlardan haberi olmayan bir başka "ben"den onları uygulamaya koymasını beklenir. Anlamak durumunda olduğumuz ilk noktalardan biri budur, şu anki durumumuzla, çok küçük şeyler için bile karar veremediğimizi, her şeyin sadece varit olduğunu anlamalıyız. Fakat bunu doğru olarak anladığınızda, nedenleri aramaya başladığınızda ve bu nedenleri bulduğunuzda, o zaman çalışmayı ve belki de karar vermeyi başarabileceksiniz. Fakat uzun bir süre sadece çalışmayla ilişkili olarak başka hiçbir şey yapamayacaksınız.

Karar vermek zorunda olduğunuz ilk şey, görevinizi yapmak, düzenli olarak yapmak, kendinize onu anımsatmak ve kayıp gitmesine izin vermemektir. Her şeyi çok kolay unuturuz. Çaba -belli tür çabalar ve belli tür gözlemler- göstermeye karar veririz ve sonra sadece sıradan şeyler, sıradan oktavlar her şeyi durdurur ve biz unuturuz. Tekrar anımsar, tekrar unuturuz ve bu böylece sürer gider. Daha az unutup, daha çok anımsamak şarttır. İdrak ettiğiniz bazı şeyleri, bazı anlayış ve kavrayışları daima akılda tutmak şarttır. Onları unutmamaya çalışmalısınız.

Esas zorluk, ne yapılması gerektiği ve kendinize onu nasıl yaptırmak gerektiğidir. Düzenli düşünmenizi sağlamak için düzenli çalışmalısınız, olay budur. Ancak o zaman kendinizi görmeye başlayacaksınız, yani neyin daha önemli, neyin daha az önemli olduğunu, dikkatinizi neye yoğunlaştırmanız gerektiğini vs. anlamaya başlayacaksınız. Aksi hâlde ne olur? Çalışmaya, bir şey yapmaya, bir şeyleri değiştirmeye karar verirsiniz ve sonra yine tam olduğunuz yerde kalırsınız. İşinizi, ne yapmaya çabaladığınızı, bu çabayı neden gösterdiğinizi, hem içinizden hem dışınızdaki kaynaklanan ne gibi şeylerin bu uğraşınıza engel olduklarını, hangilerinin

ise size yardımcı olduklarını düşünmeye, bulmaya çalışın. Dışınızdaki olaylar hakkında düşünmek de yararlı olabilir, çünkü bu olaylar size insanların uykuda oldukları gerçeğine ne kadar bağımlı olduklarını, doğru düşünme, doğru anlama yetilerinin olmadığını gösterirler. Bunları dışarıda gördüğünüzde, kendinize de uygulayabilirsiniz. Her türden değişik konu ile ilgili olarak kendi kendinizde aynı karmaşayı göreceksiniz. Düşünmek zordur, düşünmeye nereden başlanacağını görmek zordur: Bunu bir kez kavradınız mı artık doğru biçimde düşünmeye de başlarsınız. Bir tek şey hakkında doğru düşünme yolunu keşfedebilirsiniz, bu sizin diğer şeyler hakkında da doğru düşünmenize yardımcı olacaktır. Zorluk şudur ki, insanlar hiçbir şey hakkında doğru düşünmezler.

Ouspensky: Pratik çalışmak ne anlama gelir? Sadece entelekt üzerinde değil, heyecanlar ve irade üzerinde de çalışmak anlamına gelir. Entelekt üzerinde çalışmak; yeni görüş açıları yaratarak, illüzyonları yıkarak yeni bir biçimde düşünmek demektir. Heyecanlar üzerinde çalışmak; negatif heyecanları dile getirmemek, özdeşleşmemek, kale almamak ve daha sonra heyecanların kendileri üzerinde de çalışmak demektir. İrade üzerinde çalışmak: Ne demektir? 1,2 ve 3 no'lu insanlardaki irade nedir? Arzuların bir sonucu mudur? İrade bileşik arzularımızın bir çizgisidir ve arzularımız sürekli değiştiğine göre sabit bir irade çizgimiz yoktur. Bu yüzden sıradan irade arzulara bağımlıdır ve arzular çok farklı olabilirler: bir şey yapma isteği, ya da yapmama isteği gibi. İnsanın iradesi yoktur, sadece benlikçiliği ve inatçılığı vardır.

7 no'lu insanın hangi irade temeli üzerinde durduğunu kendi kendimize sormalıyız. 7 no'lu insan tam bir şuurluluk düzeyi üzerinde temellenmiş olmalıdır. Ve bu da nesnel şuurluluk ve sabit "ben"le ilişkili olan bir bilgi ve anlayışı ifade

etmektedir. Böylece üç şey gereklidir: bilgi, şuurculuk ve sabit "ben". Sadece bu üç özelliğe sahip olan insanın gerçek bir iradesi, yani her şeyden bağımsız ve yalnızca şuurculuk, bilgi ve sabit "ben" temeline dayalı bir iradesi olabilir. Şimdi kendinize benlikçilik ve inatçılığın neyin üzerine dayalı olduğunu sorun. Bu ikisi daima muhalefet üzerine kuruludurlar. Örneğin, benlikçiliği ele alalım. İnsan, birinin bir şeyin nasıl yapılacağını bilemediğini görüp ona bu işin nasıl yapılacağını açıklayacağını söylese; alacağı cevap "Hayır, ben kendim yaparım" olacaktır. Benlikçilik muhalefetten doğar. İnatçılık da hemen hemen aynı şeydir; ancak daha geneldir. İnatçılık bir tür alışkanlık olabilir.

İrade üzerinde nasıl çalışmaya başlanacağı, iradenin nasıl başka bir biçime dönüştürüleceği konularında çalışmak için kişi iradesinden vazgeçmelidir. Bu yanlış anlaşılırsa çok tehlikeli olabilecek bir ifadedir. İnsanın "iradesinden vazgeçmesinden" ne kastedildiğini doğru olarak anlamak çok önemlidir. Sorun bu işin nasıl yapılacağıdır. Kişi, öncelikle *düşünce, söz ve eylemlerinin, sistemin görüşleri, gereksinimleri ve ilgileri ile bağlantısını kurmaya ve bunları bir sıraya koymaya çalışmalıdır*. Her şeyi baştan aşağı değiştirecek pek çok rastlantı eseri düşünceye sahibiz. Eğer bu çalışmanın içinde olmak istiyorsak, tüm düşüncelerimizin, sözlerimizin ve eylemlerimizin doğruluğunu çalışmanın görüş açısından ispatlamak zorundayız. Bunlardan bazıları çalışma için zararlı olabilirler. Bu yüzden, çalışmak istiyorsanız, artık özgür olamazsınız; özgürlük illüzyonundan kurtulmalısınız. Soru şudur: Özgürlüğümüz var mıdır? Kaybedecek bir şeyimiz var mıdır? Sahip olduğumuz tek özgürlük çalışmaya ve insanlara zarar vermektir. Çalışmaya zarar vermemeyi öğrenirken, kendi kendimize zarar vermemeyi de; sorumsuz, çalışmadan kopuk eylemler yapmamayı da öğreniriz.

O: Çalışmada hedefin tayini ve tanımı çok önemli bir andır. Kişinin amacını oldukça doğru olarak ve doğru yönde tayin edip, ancak çok uzak bir amaç edindiği çok sık rastlanan bir durumdur. Daha sonra kişi bu amaç çerçevesinde öğrenmeye ve materyal biriktirmeye başlar. Amacını bir sonraki seferde tanımlamaya çalışırken, biraz daha farklı bir tanım yapar ve biraz daha yakın bir hedef bulur. Bir diğer seferde hedefe yine biraz daha yaklaşır ve -yarın ya da yarından sonrası kadar yakın bir hedef bulana kadar- bu böylece devam eder. Amaçlar hakkında kesin sözler söylemeden konuşursak, bu yol gerçekten de amaçlarla ilişkili olan doğru bir yoldur. Ancak bunun dışında, kesin olarak bahsi geçen daha başka pek çok yol da bulabiliriz. "Bir olmak." Çok doğru; iyi bir hedef. "Özgür olmak". Nasıl? Bu, sadece makinenin kontrolü kazanıldığında olacak olan bir şeydir. Kişi şöyle diyebilir: "Şuurlu olmak istiyorum." Çok doğru. Bir diğeri der ki: "İrade sahibi olmak istiyorum." Çok güzel. "Uyanmak istiyorum." Bu da çok güzel. Bunların hepsi aynı çizgi üzerinde, sadece farklı uzaklıklarda hedeflerdir.

Soru: Hedeflerimin çoğunun çok uzak hedefler olduğu sonucuna vardım ve işin pratik yönü üzerinde daha çok çalışmak istiyorum.

O: Evet, çünkü uzak hedeflere ulaşmadan önce burada ve hemen şimdi yapmanız gereken pek çok şey var ve işte tam bu noktada, bu sistem hemen hemen bütün diğer sistemlerden ayrılır. Neredeyse tüm diğer sistemler çalışmaya en azından on bin mil ileriden başlarlar ve pratik bir anlamları da yoktur; fakat bu sistem bu odada başlar. Fark budur ve her şeyden önce anlaşılması gereken şey budur.

Bu çalışmadan ne istiyoruz sorusuna defalarca dönmiyoruz. Sistemin terminolojisini kullanmayın, siz kendiniz ne istediğinizi bilin. Şuurlu olmak istediğinizi söylemeniz çok güzeldir; ama niye? Şuurlu olmakla elde etmek istediğiniz

şey nedir? Bu soruya hemen cevap verebileceğınızı sanmalısınız. Bu çok zordur. Ama hep bu soruya dönmeye devam etmelisiniz. Ve istediğınız şeyi elde edebileceğiniz zaman gelmeden önce, o şeyin ne olduğunu bilmek zorunda olduğunuzu anlamalısınız. Bu çok kesin bir koşuldur. Ne istediğınızı bilmedikçe ve "işte bunu istiyorum" diyemedikçe asla bir şey elde edemezsiniz. Sonra o şeyi elde edersiniz ya da etmezsiniz; ama ne olduğunu bilmedikçe onu asla elde edemezsiniz. Aynı zamanda istediğınız şeyleri doğru bir sıraya da koyabilmelisiniz.

Soru: Bu ne demek oluyor?

O: Kişi olasılıkların doğru bir sıralaması üzerinde çalışmalı ve bunu anlamalıdır. Bu çok ilginç bir konudur.

Soru: Sistemde mi demek istiyorsunuz?

O: Sistemin yardımıyla. Ama siz onu kendinize özgü bir biçimde formüle edebilirsiniz. Kendinize karşı samimî olmanızdır. **Ne istediğınızı tam olarak bilmelisiniz.** Ancak o zaman kendi kendinize, "Sistem onu elde etmekte bana yardımcı olabilecek mi?" vs. gibi bir soru sorarsınız. Ama ne istediğınızı bilmek şarttır.

Birbirini izleyen iki günde asla aynı değilizdir. Bazı günler daha çok, diğerlerinde ise daha az başarılı olacağız. Tüm yapabileceğimiz; ne yapabileceğimizi kontrol etmektir. Kolay şeyleri kontrol edemezsek, daha zor olanlarını asla kontrol edemeyiz. Her gün ve her saatte kontrol edebildiğimiz ve edemediğimiz bir şeyler var; bu yüzden kontrol edilmesi gereken yeni şeyler yüklenecek durumda değiliz. İhmal edilmiş pek çok şeyle çevriliyiz. Temelde, düşüncemizi kontrol edemeyiz. Ne istediğimiz hakkında belli belirsiz bir düşünceye sahibiz, fakat ne istediğimizi formüle etmezsek, hiçbir şey olmayacaktır. Bu ilk koşuldur, ama pek çok engel de vardır.

Bu hedef sorunu üzerinde çok durdum, çünkü şu anda

size bu konu üzerinde düşünmenizi, hedefler hakkında daha önceki düşüncelerinizi gözden geçirmenizi ve şimdi bu fikirler üzerinde yaptığımız bu çalışmadan sonra kendi hedefinizi nasıl tanımlayacağınızı düşünmenizi tavsiye ediyorum. Ulaşamayacak bir hedefi tanımlamak anlamsız ve yararsızdır. Fakat ulaşabileceğinizi umduğunuz bir hedefi tanımlarsanız, çalışmanız şuurlu ve ciddî olacaktır.

Bir çalışma sürecinden sonra kişinin ne elde edebileceği, çalışması şartıyla ona vaat edilen şeyin ne olabileceği sorusu bana sorulsa, şöyle yanıtlarım: Bu çalışma sonucunda kişi kendisini görecektir. Şuurluluk, bütünlük, daha yüksek merkezlerle bağlantı gibi başka kazançlar da elde edecektir; ama tüm bunlar kendini görmeden sonra geleceklerdir ve hangi sırayla geleceklerini bilemeyiz. Ancak bir şeyi anımsamalıyız; buna ulaşana dek- kendimizi görene dek- başka hiçbir şey elde edemeyiz. Bu görüş açısı çerçevesindeki bu amaçla çalışmaya başlayana kadar, çalışmaya başladığımızı söyleyemeyiz. Bu yüzden, bir süre sonra kısa vadeli hedefimizi kendimizi görmek olarak formüle edebilmeliyiz. Kendimizi bilmek değil, (bu sonra gelir) kendimizi görmek.

O: Kişi, varlığı üzerinde çalışmazsa bilgi ve anlayış bile ona yardımcı olamaz. İrade de aynı zamanda gelişmezse, kişi anlayabilir ama hiçbir şey yapamayabilir.

Soru: Anlamanın mümkün olduğunu ama yine de hiçbir şey yapılamayacağını mı söylüyorsunuz?

O: Kişi işin ta başından itibaren iradeyi geliştirmek için ciddî çabalar harcamaya başlamamışsa, evet. İrade gelişmemiş olarak kalırsa, anlayıştaki gelişmenin pek yardımcı olmaz. İnsan çok iyi anlayabilir, ama aynı zamanda hiçbir şey başaramayabilir.

Soru: İrade varlığın bir parçası mıdır?

O: Evet, şuurluluk ve anlayış gibi. Ancak anlayış üzerinde çok çalışır ve iradeyi göz ardı ederseniz, iradeniz daha

güçlü olmak yerine, daha zayıf hâle gelecek ya da aynen eskiden olduğu gibi kalacaktır. Tüm olası konsantrasyon kapasitemizi kullansak bile, bizlerin -1, 2 ve 3 no'lu insanların- iradeleri ile ancak bir tek merkez kontrol edilebilir. Asla iki veya daha fazla merkezi kontrol edemeyiz, ancak merkezler birbirlerine bağılıdırlar. Bir merkezi kontrol etmeye karar verdiğimizizi varsayalım ve aynı anda diğer merkezlerin kendi başlarına buyruk gitmeye devam ettiklerini düşünelim, o zaman diğer merkezler kontrol etmek istediğimiz merkezi hemen bir anda ayartıp iflâs ettirecekler ve tekrar mekanik reaksiyon düzeyine geri getireceklerdir.

Soru: İnsan bu tür bir iradeye nasıl ulaşabilir?

O: Bu konu "dur" egzersizi ile ilişkili olarak açıklanmıştır. (*) "Dur" egzersizi ile ilgili konferansı dinleyenler anımsayacaklardır. Bu egzersizin esası birden fazla merkezi kontrol etmektir. Kendinizi bir başka iradenin egemenliğine bırakırsanız, bunu başarabilirsiniz; çünkü sizin kendi iradeniz yetersizdir. Bazen dört merkezi birden kontrol etmek gerekli olabilir ve sizin irade enerjinizin maksimumu bile ancak bir tek merkezi kontrol edebilir. Bu yüzden bir başka enerji gerekli olur. Okul disiplini ve okul çalışması işte bu nedenle şarttır.

Soru: Benlikçiliği yenmek için nasıl çalışabiliriz? Şu anki hâlimizle gerçek iradeye sahip olduğumuz anları tanıma olasılığımız var mı?

O: Gerçek irade değil; ona sahip olamayız. Tüm sahip olduğumuz, benlikçilik ve inatçılıktır; ya da her zaman değişen küçük iradeciklerdir. Gerçek irade bizden çok uzaktadır. O, sabit "ben", şuurluluk ve bireysellik üzerinde temellenmiştir. Ona sahip değiliz.

Benlikçiliğimizi aşmak için nasıl çalışacağımıza gelince: Sistemi çalışabilirsiniz. Sistemde bazı belli talepler vardır;

(*) Dur egzersizinin tanımı için, bkz. "İnsanın Gerçeği-Kendini Bilmek" (Ruh ve Madde Yayınları) s. 255

yapmamanız ya da yapmanız gereken şeyler. Örneğin, konuşmamalısınız, çünkü konuşursanız sadece yalan söylersiniz. Sistem hakkında da bilmeden ve anlamadan önce konuşmamalısınız. Bu şekilde, işin en başından itibaren çalışmanın benlikçiliğe ters düşen fikirleriyle karşılaşsınız. Çalışmayı unutursanız, benlikçiliğe karşı çalışmıyorsunuz demektir. Benlikçiliğe karşı mücadele vermenin tek yolu çalışmayı anımsamaktır. Öyle olabilir ki, çalışma bir anda hiçbir şekilde anımsanmazken, bir başka anda birden kendini anımsatabilir ve işte o anda benlikçilikten vazgeçmenin ne demek olduğunu anlayabilirsiniz. Kendinize sorun: Bu, çalışmanın görüş açısından doğru mudur, değil midir? Benlikçiliğe karşı mücadele işte budur.

Öncelikle iradenin ne olduğunu anlamak gerekir. İrade-miz yoktur; sadece benlikçiliğimiz ve inatçılığımız vardır. Benlikçilik kendimizin doğrulanmasıdır. İnatçılık bir şeylere, kurallara, vs. karşı olmadır. İkisi de bu hâllerleriyle içlerinde bir tür muhalefet barındırırlar. İnsanın muhalefetsiz de var olabilen, sabit bir iradesi yoktur. Bu yüzden bu tür bir iradenin zaptedilmesi şarttır. Bu zaptetme sayesinde irade eğitilir; böylece sonradan kesin bir çizgi izleyebilir. Bu eğitim yeterince güçlendiğinde artık onu sınırlamak gerekmez. Böylece irade olduğu gibi bırakılmaz. Artık pek çok yöne doğru hareket etmeye başlamıştır. İrade eğitilmelidir ve iradesini eğitmek için kişi pek çok sevimsiz şey yapmak zorundadır.

Sıradan insanda irade zikzak bir çizgi izler veya bir daire içinde gider. İrade, çabaların yönünü gösterir. Çaba bizim paramızdır. Çabayla ödeme yapmalıyız. Çabanın gücüne ve zamanına göre (çaba göstermek için seçilen zamanlama doğru mu değil mi anlamında) sonuçlar elde ederiz. Gösterebildiğimiz çabalar kendini gözleme ve kendini anımsama çabalarıdır. İnsanlar, çaba hakkında bir şeyler işittiklerinde, çabayı bir "yapma" durumu olarak düşünürler. Bu ancak bo-

ş a harcanmış bir çaba ya da yanlış bir çaba olur, fakat kendini gözlemleme ve kendini anımsama çabası doğru bir çabadır, çünkü doğru sonuçlar verebilir.

Soru: Bizim için en zor olduğu anlarda kendimizi anımsamamız gerektiğini neden söylediniz?

O: Bir şeyi yapmamanız gerektiğini biliyorsunuz. İçinizin bir parçası onu yapmak ister. O zaman kendinizi anımsayın ve eyleminizi durdurun. Kendini anımsamanın içinde bir irade unsuru vardır. (Eğer olay, sadece bu "benim, benim, benim"i hayal etmek olsaydı, bu hiç de zor olmayacaktı.)

Anımsamanın ve anımsamamanın ne oldukları ve bu ikisinin hangi sonuçlara yol açacağı gibi sorular üzerinde çalışmaya belli bir zaman ayırmalısınız. O zaman kendinizi anımsamak için pek çok değişik yol keşfedebilirsiniz. Fakat, kendini anımsama aslında entelektüel ya da soyut bir şey değildir; **kendini anımsama irade anlarıdır**. Düşünce değil; eylemdir. Kontrolü artırmak demektir; yoksa başka ne yararı olabilir ki. Kendinizi ancak kendinizi anımsarken kontrol edebilirsiniz. Kişinin eğitim ve yetiştirilme sonucu kazandığı -belli koşullarda nasıl hareket etmesi gerektiğinin öğretildiği- bir kontrol gerçek kontrol değildir.

Soru: Kendini anımsamanın uyanıklık anlamına geldiğini anlamak durumunda mıyız?

O: Sadece uyanıklık değil. Belli bir biçimde hareket etmenin belli bir kapasitesi, istediğinizi yapma kapasitesi anlamına da gelir. Gördüğünüz gibi, bizler mantıksal düşünme biçimimizle, mantıksal bilgimize göre, şuurluluğu iradeden ayırıyoruz. Fakat şuurluluk irade demektir. Örneğin, Rusçadaki kullanımıyla "irade" "özgürlük" anlamına gelir. "Şuurluluk" ise, sanki aynı anda sahip olduğunuz tüm bilgiler önünüzdeymiş gibi bir anlamla, bir bilgiler bileşimini ifade etmektedir. Ama şuurlulukta irade anlamı da vardır ve irade özgürlük demektir.

Soru: İradeden vazgeçmek ne demektir?

O: Çocuksuluktan, yetersizlikten ve yalandan vazgeçmektir.

Soru: Benlikçilikten vazgeçmek kendi yargınızdan da vazgeçmek anlamı taşır mı?

O: Bu, yargınızın ne olduğuna bağlıdır. İradeden vazgeçmek ne demektir? Buna nasıl ulaşılır? Bu konuda yanlışlarınız var. Önce, bu vazgeçme işini yapılacak en son eylem olarak düşünürsünüz; iradeden vazgeçmek ve artık hiçbir iradeye sahip olmamak olarak. Bu bir illüzyondur. Çünkü vazgeçilecek bir irademiz yoktur ki zaten. İradelerimizin yaşama süreleri yaklaşık üç dakikadır. İrade zamanla ölçülür. Eğer üç dakika süren irademizden bir kez vazgeçersek, yarın bir diğer üç dakikalık irade daha gelişecektir. İradeden vazgeçmek devamlı bir süreçtir, bir tek eylem değil. Tek bir eylem hiçbir şey değildir. İkinci bir yanlış, iradeden vazgeçmeyi sağlayacak kurallar gibi belli ilkeleri anımsamamaktır. Örneğin, bu sistem hakkında konuşmamak gerektiği şeklinde bir kural vardır. Doğal istek, konuşmaya eğilim şeklindedir, ama eğer kendinizi durdurabilirseniz, iradenizden vazgeçiyorsunuz demektir; bu kurala uyuyorsunuz demektir. Bu kuralları izleyebilmek için iradenizden vazgeçmenizi sağlayacak daha pek çok ilke vardır.

Soru: İradeden vazgeçmek, anlayış olmaksızın hareket etmemek mi demektir?

O: İşte görüyorsunuz, yanlışlarınızdan biri de budur. İradeden vazgeçmeyi bir şey yapmak olarak düşünüyorsunuz. Bu çok nadir olan bir durumdur. Pek çok durumda, size bir şeyi yapmamanız söylenir. Burada büyük bir farklılık var.

Örneğin, bir kişiye kendisi hakkında ne düşündüğünüzü açıklamak istiyorsunuz ve bunu yapmamak durumunda-sınız. Bu bir eğitim sorunudur. Kişi kendisi üzerinde çalışır

ve iradesinin çalışmanın prensiplerine itaat etmesini sağlarsa, irade gelişebilir. Çalışmayla ilgisi olmayan şeyler bununla bağdaştırılamaz, fakat çalışmayla ne kadar çok haşır neşir olursanız, çok daha fazla şey çalışmayı etkiler. Fakat bu zaman gerektirir.

İnsanlara şans verildiğinde ve bir şeyi yapmaları ya da yapmamaları söylendiğinde, kendilerine en uygun görünen birtakım nedenler bularak, karşı koyarlar. Böylece de fırsatı kaçırmaya çalışırlar. Zaman geçer ve daha sonra fırsatı kaçırdıklarını anlayabilirler belki ama, artık başka bir şey bunun yerini alamaz. Bu, benlikçiliğin neden olduğu bir hatadır.

İradeden vazgeçme konusunda, 1, 2 ve 3 no'lu insanların iradelerinin olmadığı, fakat sadece benlikçilik ve inatçılıklarının olduğu gerçeğini tekrarlamalıyız. Bunun ne anlamı geldiğini anlamaya çalışın. İnatçı olmak demek, insanın yasak bir şeyi, sırf yasak olduğu için yapmak istemesi ya da gerçekten yapması demektir. Bir benlikçilik örneği ise, siz bir şey yapmaya çalışırken, onu nasıl başaracağınızı bilmediğinizi gören ve size yardımcı olmak isteyen birine, "Hayır, ben kendim yaparım." demenizdir. Bunlar sahip olduğumuz iki tür iradeye örnektirler. Muhalefet temeli üzerine kurulmuşlardır. Gerçek irade ise, şuurluluk, bilgi ve sabit "ben" esasına dayalı olmalıdır. Şu anki hâlimizle, iradeye sahip değiliz. Tüm sahip olduğumuz, benlikçilik ve inatçılıktır. İrademiz arzularımızın bir sonucudur. Arzular çok güzel gizlenebilirler. Örneğin, kişi, bir başkasını eleştirmek isteyebilir ve bunu da samimiyet olarak nitelendirebilir. Fakat eleştirme arzusu o denli büyüktür ki, onu durdurmak için gerçekten de çok büyük bir efor sarf etmek zorunda kalacaktır ve kişi kendi kendine böylesi büyük çabalar gösteremez.

İradeyi yaratmak için insan, her eylemini çalışmanın fikirleriyle bağdaştırmaya çabalamalıdır; her eylemde kendi kendisine sormalıdır: Çalışmanın görüş açısına göre bu dav-

ranış nasıl görünecektir?

Benim için ya da çalışma için yararlı mıdır, zararlı mıdır? Cevapları bilmiyorsa sorabilir. Eğer kişi uzun süredir çalışmanın içindeyse, pratik olarak çalışmaya etki etmeyecek bir tek eylem bile yoktur; birbirinden bağımsız eylemler yoktur. Bu durum, kişinin bu şekilde budalaca ve fark gözetmeden hareket edemeyeceği gibi bir anlamda alınır, insanın özgürlüğü yoktur. İnsan eylem yapmadan önce düşünmelidir. Kişi emin değilse, sorabilir. Bu metot, kullanımıyla, iradenin yaratılabileceği tek metottur ve bu metot için okul organizasyonu şarttır. Okul olmaksızın kişi hiçbir şey yapamaz.

Soru: İradeden bahsederken, bunun öncelikle başka insanların, daha sonra da bizim kendi irademiz olduğunu söylediniz. Başka insanların iradelerinin egemenliği altına nasıl gireceğiz?

O: Çalışmanın ikinci ve üçüncü çizgileriyle irtibata geçtiğinizde, diğer kişilerin iradeleriyle de mecburen ilişkiye gireceksiniz.

Soru: Negatif heyecanların ifadesine son vermek, inatçılıktan vazgeçmekle aşağı yukarı aynı şey değil midir?

O: Bir şeyi neden bir başka şeye çevirmek istiyorsunuz? İnatçılık, negatif heyecanlarla kesin bir ilişkisi olmadan da var olabilen pek çok biçimiyle karşımıza çıkabilir.

Soru: Bana öyle görünüyor ki, benlikçilikten vazgeçerseniz, arzu ettiğiniz şeyi elde edebilirsiniz; arzu ettiğiniz şeyden vazgeçerek de arzuladığınız sonucu elde edebilirsiniz.

O: Bu benlikçilik değildir. Benlikçilik arzuladığınız her şeyi içermez. Açsanız ve yemek istiyorsanız bu benlikçilik değildir. Benlikçilik, kendi kendinize hareket etmeyi yeğlemek demektir; bizim terimimizle ise, çalışmayı ve çalışmanın ilkelerini ciddiye almamak demektir. Çalışmanın ilkelerinden ve benlikçilikten bahsediyoruz. Her şeyi kendi yöntem-

lerimize yaparız ya da yapmayız. Örneğın, benlikçiliğım bana küfür etmemi söylüyorsa ve ben çalışmanın ilkelerine ters düştüğü için bundan vazgeçiyorsam, biraz evvel bahsettiğiniz o arzu edilen sonuçlar nerede o zaman?

Söylediğim gibi, benlikçilik daima kişisel görüşlerle ilişkilidir. Kişi hep bir şeyleri bildiğini düşünür. Sonra okula girer ve hiçbir şey bilmediğini idrak eder. Okul için hazırlık çalışması bu yüzden önemlidir. Kişi, genelde kişisel görüşler ve benlikçilikle dopdoludur. Benlikçilik tıpkı bir çocuğun, "Ben biliyorum, kendim yapacağım" demesine benzer. Benlikçiliğın pek çok özelliğı vardır. Kişiyeye bir şeyi yapmaması söylenir, o ise hemen yapmak ister; o işın yanlış olduğı söylenir, o ise "Hayır, ben daha iyisini biliyorum" der. Okula giren kişi okulun öğretimini ve disiplinini kabul etmeye hazır olmalıdır; onu kabul ederken özgür olmalıdır, yoksa hiçbir şey elde edemeyecektir. Kişi benlikçilikten vazgeçmedikçe irade sahibi olamayacaktır; tıpkı kişisel görüşlerden vazgeçmedikçe bilgi sahibi olamayacağı gibi .

Soru: Kişi benlikçiliğı kendisi mi yenmelidir, yoksa bu işi bir başkasına mı yaptırmalıdır?

O: Kişi bunu kendisi yapmalıdır, bir okul çalışması içinde olabilmek için benlikçiliğini yeterince törpülemiş olmalıdır. Bazı şeyleri kavgasız kabul edebilmek için kişi benlikçiliğinden yeterince kurtulmuş olmalıdır. İnsan hem eski görüş ve düşüncelerini sürdürüp, hem de aynı zamanda yenilerini kazanamaz. Eskilerden vazgeçmek için yeterince özgür olmalıdır. En azından bir süre için. Disiplinin şart olduğunu anlayabilmelidir. İnsan belli bir disiplini kabul etmedikçe irade yaratılamaz.

O: Bir başkası tarafından şuurlandırılmış bir insan düşünün, böyle biri başkalarının elinde bir araç olacaktır. Kişinin kendi çabası şarttır. Çünkü aksi hâlde birileri tarafından şuurulu hâle getirilse bile kendi şuurunu kullanamayacaktır.

Şuurluluk ve iradenin insana başkası tarafından verilmesi eşyanın tabiatına ters düşer. İnsan her şeyi satın alır, ona hiçbir şey bedava verilmez. En zor şey, nasıl ödeneceğini öğrenmektir. İnsan ne kadar ödemişse, karşılığında tam o kadar alır, ama bu birkaç sözcükle açıklanabilseydi, okula girmeye gerek de kalmazdı.

Gelişmenin ne demek olduğunu anlarsanız, insanın ancak kendi çabalarıyla gelişebileceğini görürsünüz. İrade, mekanik olarak gelişemez; şuurluluk, şuursuz olarak gelişemez; bir hiçliğin içinden çıkıp da büyüyemez. İnsan her şeyin bedelini ödemelidir. Bu görüş bizi okullar ve kişinin niçin okul için hazırlanması gerektiği sorusuna getiriyor yine. İnsan kendi durumunu idrak etmeli ve ödemeye (*) hazır olmalıdır. Ödemeye ne kadar hazırsa, o kadar kazanır. Hiçbir şey verilemez. Aynı şey merhamet için de söz konusudur. Kişinin bir şeyleri varsa ve vermek istiyorsa bile veremez. İnsandaki verme isteğinin doğası şudur: İnsanlar istedikleri şey için bir ödeme yapmalıdırlar. Bir başkası, onların o şeyi elde etmelerini sağlayamaz; insanlar o şeyi çok fazla istemeli ve ödeme yapmaya hazır olmalıdırlar. Bir başka yol yoktur. Ancak o zaman o şey, onların olabilir; yoksa kaybolur gider.

Ödeme para verme ya da o tür bir şeyden oldukça farklıdır. Ödeme bir ilkedir. Para verme ve hizmet bir imkân sorudur. Maalesef, sadece bu ödeme sözcüğü var, bu yüzden değişik anlamlarda kullanmak zorunda kalıyoruz. Para ödemesi, kısmen anlaşmaya, kısmen de imkâna bağlıdır. Diğer ödeme ise daha önemli bir meseledir ve kesinlikle zorunlu olduğu iyice anlaşılmalıdır.

Soru: Görüyorum ki ben, çabuk sonuçlar almak için çalışıyorum; uyanmak için değil. Bu yanlış bir hedef midir?

O: Burada bir doğruluk ya da yanlışlık sorunu yok. Sadece hedefinizin ne olduğunu bilmek sorunu var. Hedef daima şimdiki zamanda olmalı ve geleceğe de işaret etmelidir.

(*) *Feda etme, kendindekini elden çıkarma.*

Soru: Hedefimi saptamaya uğraşırken onun ne olduğunu bilmediğimi ve daha fazla ilerlemeden önce onu bulmam gerektiğini anladım.

O: Korkarım, siz hedefinizi sadece soyut bir şekilde düşünüyorsunuz. Pek çok departmanı olan büyük bir satış mağazasına gittiğinizi farz edin. Ne satın almak istediğinizi bilmelisiniz. Ne almak istediğinizi bilmiyorsanız, nasıl herhangi bir şey satın alabilirsiniz? Probleme yaklaşma yolu budur. İlk soru: Ne istiyorsunuz? Bunu bir kez bildiniz mi ikinci soru şöyle olacaktır: Bu ödemeyi yapmaya değecek mi ve yeteri kadar paranız var mı? Fakat ilk soru "ne" sorusudur.

Ödeme, çalışmadaki en önemli ilkedir ve kesinlikle şart olduğu anlaşılmalıdır. Ödeme yapmadan hiçbir şey elde edemezsiniz; ve sadece ödediğiniz kadarını elde edersiniz, daha fazlasını değil.

Şu soru Petersburg'da soruldu: "Eğer kişi çok, çok, çok daha fazla ödeme yaparsa, bir şeyler elde edebilir mi?" Bu fedakârlık demektir. Fakat fedakârlık olayında bile çok fazla benlikçilik olmamalıdır.

Soru: Şu andaki durumumuzla ahlâkî (moral) bir davranışın ne olduğu konusunda bir yargı öne sürebilir miyiz?

O: Hata yapmak çok kolaydır, fakat aynı zamanda evet, yargularımız da olabilir. Daha yeni başlıyoruz. Ne kadar kontrolümüz varsa, o kadar şuurulluğumuz vardır ve bu anlamıyla şuurulluluk iradeyi de içerir. Şu anki sıradan durumumuzda kontrolsüz olarak, geleneksel ahlâk dışında bir moral değer hakkında konuşamayız, ama biraz kontrol sahibi olduğumuzda biraz daha sorumlu olacağız. Şuurulluluk düzeyimiz ne kadar düşükse; eylemlerimizin ahlâkî değerlere aykırılık düzeyi o denli artar. Her ne hâlde olursa olsun ahlâkî davranışın ilk şartı, şuurulu olmasında yatar.

Negatif Heyecanlar

**Negatif Heyecanlar Konusunda
P.D. Ouspensky'nin Konferanslarından
ve
Yazılı Metinlerinden
Oluşturulan Bir Derleme**

ÖNSÖZ

Bu derlemedeki başlangıç noktamız; yaşamda sıradan bir biçimde, **hissettiğimiz** hemen her şeyin, doğrudan doğruya sevimsiz olmasa bile, hayalî olduğu ve herhangi bir şekilde hayalî olmaya meyilli olduğu şeklindedir. Derlemenin amacı, bu hayalî ve negatif heyecanların çoğunu en kısa sürede en aza indirgemenin yöntemleri olduğunu; çoğunu yavaş yavaş elemanın ve onları gerçek olumlu heyecanlarla değiştirmenin mümkün olabileceğini göstermektir.

Çalışma, P.D. Ouspensky'nin daha önce basımı yapılan "Psikolojik Notlar" (1934-40) adlı kitabından alınan birkaç terim tanımlaması hariç, henüz basımı yapılmamış söz ve metinlerinden oluşturulmuştur. Mümkün olabildiğince (ki hemen her zaman olmuştur) Ouspensky'nin gerçek cümleleri kullanılmıştır. Konuyu birbirinden kopuk bir biçimde sunmamak için gerekli değişiklikler yapılırken, Ouspensky'nin vermek istediği anlamları çarpıtmamaya veya herhangi bir şekilde süsleme yapmamaya özen gösterilmiştir.

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

"Negatif heyecanlar" dan neyi kastediyoruz 124. Negatif heyecanlara karşı direnmenin gerekliliği 124. Negatif heyecanlar kontrol edilemez 125. Negatif heyecanlar yapay ve hayalîdirler 125. Negatif heyecanlarımız için mazeretler bulunur 126. Varlığın eksikliği 126. İnsan aslında makinedir 126. Şuurluluğun dört derecesi 126. İnsandaki temel işlevler 127. İşlevlerin incelenmesi; hedef ve değer biçme 128. Negatif heyecanlarla başa çıkmanın bir yolu olarak kendini anımsama 129. Tüm negatif heyecanlar kötüdürler ve zayıflık sembolüdürler 129. Negatif heyecanlar iyilikle alt edilebilirler 129. Negatif heyecanların kaynağı bizdedir, dış koşullarda değil 130. Negatif heyecanları yaşama kapasitesi bizim kendi durumumuza bağlıdır 130. Acı çekme kendi içinde negatif bir heyecan değildir 131. Diğer insanların negatif heyecanlarından kendimizi uzak tutma gereksinimi 131. Negatif heyecanların çoğu haklı çıkarılmazlarsa yok olabilirler 131. Hayal kurma ve özdeşleşmeyle mücadele 131. Negatif heyecanların ifadesine karşı verilen savaş, heyecanların kendilerine karşı verilen savaştan farklıdır 132. Önce heyecanları ifade etmeye karşı savaşılmalıdır 133. Negatif heyecanları sınıflandırma Doğru düşünme yoluyla hazırlık 133. Sizi rahatsız eden insana örnek 134. Negatif heyecanların üç kategorisi 135. Negatif heyecanların tahrip ettiği bir insan üzerinde çalışma 136. Doğru yaklaşımın önemi 136. Doğru düşünme 136. Yapılması olası şeyi yapmayı öğrenmek 137. Negatif heyecanlarla mücadele yöntemi olarak düşüncenin gücü 137. Farklı düşünmek; daha uzun süreli düşünceler 138. Alışkanlıkla ilgili çağrışımlar ve yeni görüş açıları .138. Anlayış kıvılcıkları 138. Algılamalar şuurluluk düzeyine bağlıdır 139. Negatif heyecanlara karşı bir silâh olarak doğru yaklaşım 139. Koşullara bağlı olarak hem pozitif hem negatif tutum gereği 140. Yaşamda pek çok şeye karşı negatif yaklaşım gerekli olabilir, ama bu çalışmaya karşı olumlu bir yaklaşım esastır 140. Heyecandan bağımsız davranışlar 140. Davranış değiştirilebilir 141. Değer biçme 141.

NEGATİF HEYECANLARA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

"Negatif heyecanlar" terimi tüm şiddet ve depresyon heyecanlarını ifade eder. Kendine acıma, öfke, şüphe, korku, tedirginlik, sıkıntı, güvensizlik, kıskançlık ve diğerleri gibi. İnsan bu negatif heyecan ifadelerini, sıradan bir biçimde, oldukça doğal ve hatta gerekli bir şeymiş gibi algılamak eğilimindedir. Büyük sıklıkla da, bu heyecanlar, "samimiyet" olarak adlandırılır. Elbette ki, bunun samimiyetle ilgisi yoktur; bu heyecanların ifadesi sadece insandaki bir zayıflığın, kötü huyun ve kendi kederini kendine saklama kapasitesinin yetersizliğinin sembolüdür. İnsan bunu, bu anlatıma karşı çıkmaya çabalarırken idrak eder ve buradan bir başka ders daha çıkarır. Mekanik tezahürlerle (görünümlerle) ilişkili olarak; onları gözlemlemenin yeterli olmadığını, onlara karşı direnmenin şart olduğunu, çünkü insanın direnç göstermeden onları gözlemlemesinin imkânsız olduğunu idrak eder. Bunlar, öylesine çabuk, öylesine alışkanlık eseri ve öylesine tark edilmez bir biçimde ortaya çıkarlar ki, insan onlara engel olmak için yeterli çabayı göstermezse, onların farkına bile varmayabilir.

Bu negatif heyecanlar çok kötü fenomenlerdir ve yaşamımızda çok büyük bir yer tutarlar. Pek çok insanın tüm yaşamlarının bu heyecanlar tarafından düzenlendiği, kontrol edildiği ve sonunda da yine onlar tarafından berbat edildiği söylenebilir. Aynı zamanda, negatif heyecanlar yaşamlarımızda yararlı bir rol de üstlenmezler. Çevre koşullarına alış-

mamıza yardımcı olmazlar, bizi bilgilendirmezler, makul bir şekilde yönlendirmezler. Tam tersine, tüm zevklerimizi yok edip, yaşamı bizim için bir yük hâline getirirler ve gelişme olasılığımıza büyük bir başarıyla son verirler. Çünkü yaşamımızda negatif heyecanlardan daha mekanik olan hiçbir şey yoktur.

Negatif heyecanlar, asla kontrolümüz altına giremezler. Negatif heyecanlarını kontrol edebildiklerini ve ancak kendi istedikleri bir zamanda açığa çıkardıklarını sanan insanlar sadece kendilerini aldatırlar. Negatif heyecanlar özdeşleşmeye bağlıdır; eğer özel bir durumda özdeşleşmenin üstesinden gelinirse, yok olurlar. Negatif heyecanlarla ilgili en garip ve fantastik gerçek ise, insanların aslında onlara tapmasıdır. Sıradan, mekanik insan için en zor şey; kendisinin ve başkalarının negatif heyecanlarının her ne olursa olsun herhangi bir değerleri olmadığını ve herhangi bir asil, güzel veya güçlü bir şeyi içermediklerini idrak etmektir. Gerçekte negatif heyecanlar, zayıflık ve büyük çoğunlukla da histeri, cinnet ya da suç başlangıcından başka bir şey içermezler. Onlarla ilgili tek şey, yararsız oluşları ve hayal kurma (imajinasyon) ve özdeşleşme (*) (eşkoşma, idantifikasyon) yoluyla yapay olarak yaratılırlarken, hiçbir kayıp olmaksızın -ki bu, insanın sahip olabileceği tek kaçış şansıdır- tahrip edilebilmelelerinin mümkün oluşudur.

Aslında, negatif heyecanlar üzerinde sandığımızdan

() "Özdeşleşme" insanın yaşamının yarısını kendisi ile geçirdiği tuhaf bir durumdur; yaşamın diğer yarısı ise tam bir uykuda geçmektedir. İnsan her şeyle özdeşleşir: söyledikleriyle, hissettikleriyle, inandıklarıyla, inanmadıklarıyla, diledikleriyle, dilemedikleriyle, kendisini cezbeden şeylerle, kendisinde nefret uyandıran şeylerle. Her şey o olur ya da daha doğrusu, o her şey olur. Sevdiği her şey olur ve sevmediği her şey olur. Bu demektir ki, özdeşleşme durumunda insan kendisini özdeşleştirdiği nesneden ayrı tutma becerisini gösteremez. İnsanın özdeşleşmeyi başaramadığı en küçük bir şeyi bile bulmak çok güçtür. Aynı zamanda, özdeşleşme durumunda, insanın mekanik reaksiyonları üzerindeki kontrolü diğer zamanlardakinden çok daha azdır.*

çok daha fazla bir güce sahibiz, özellikle de onların ne kadar tehlikeli olduklarını ve kendileriyle mücadele etme gereksiniminin ne kadar acil olduğunu zaten bildiğimiz zamanlarda. Fakat yine de bu heyecanlar için pek çok bahane bulur, kendine acıma ya da bencillik denizlerinde yüzmeye devam eder, kendimiz dışındaki her şeyde bir kusur ararız.

ŞUURLULUK ve FONKSİYONLARI

Negatif heyecanlar hususunda daha fazla bir şeyler söylemeden önce, bizim insanı ele alış çalışmamızın üzerinde temellendiği ana görüşü kısaca özetlemek gerekli olacaktır. Bildiğimiz kadarıyla, insan tamamlanmış bir varlık değildir; doğa onu belli bir noktaya kadar geliştirir ve sonra ya kendi çaba ve araçlarıyla daha da ileri gitmesine, ya da doğduğu gibi yaşaması ve ölmesine izin verir. İnsan, kendisine, sahip olmadığı ve tamamlanmış bir varlık seviyesine gelmedikçe de asla sahip olamayacağı pek çok güçler, yetenekler ve özellikler atfeder (yakıştırır). İnsan, aslında bağımsız hareket kabiliyeti olmayan, dışsal etkiler tarafından çalıştırılan bir makine olduğunu idrak etmez. İnsanın kendisine yakıştırdığı ama sahip olmadığı en önemli özelliklerden biri de şuurluluktur. Şuurluluktan kastımız; insandaki bir tür uyanıklık hâli, kendisinin, kim olduğunun, ne hissettiği ya da düşündüğünün veya şu anda nerede olduğunun farkında oluş hâlidir.

İnsanın her zaman eşit derecede şuurlu olmadığını ve bizim insanı ele alış yöntemimize göre, şuurluluğun dört hâline sahip olduğunu anımsamalısınız. Bu hâller: 1. uyku; 2. uyanıklık durumu veya göreceli şuurluluk; 3. şuurluluğun üçüncü hâli (*) veya öz-şuurluluk; 4. şuurluluğun dördün-

(*) Bu üçüncü şuur durumu, yazarın diğer eserlerinde kendi kendini hatırlama, sübjektif şuur veya varlık şuuru olarak tanımlanmıştır.

cü hâli veya objektif (nesnel) şuurulluktur, fakat sıradan yaşamında, insanın objektif şuurulluk hakkında herhangi bir şey bilmesi ve bu yönde herhangi bir deneme yapması olası değildir. Aslında insan sadece iki aşamada yaşamaktadır: Yaşamının bir kısmı uykuda geçer ve diğer kısmı ise uyanıklık durumu olarak adlandırılan, ancak gerçekte uykudan çok da büyük bir farkı olmayan bir aşamada geçer. Şuurulluktan bahsettiğimizde, bu nedenle, sıradan uyanıklık durumumuzdan çok daha yüksek dereceli bir şuurulluk hâlini kastediyoruz. Bu hâl (uyanıklık durumu) üzerinde bir kontrole sahip değiliz; fakat onun hakkındaki düşünme biçimimiz üzerinde belli bir kontrolümüz vardır ve düşünce sistemimizi bizi şuurulluğa ulaştıracak bir tarzda inşa edebiliriz. Düşüncelerimize bir şuurulluk anında sahip olacakları bir yön verecek şuurulluğa varabiliriz. Bu pratiği kendini anımsama olarak adlandırıyoruz.

Daha da ileri giderek insan üzerindeki çalışmamızla ilişkili olarak, insan makinesinin dört temel işlevini -düşünme, hissetme, hareket ve içgüdü- anlamamızın şart olduğundan ve bunların tezahürlerinde şuurulluğun her üç aşamasında ortaya çıkan nitelik farklılıklarını gözlemlemeye çalışmanın zorunluğundan bahsettik. Bu dört işlevin tümü de, tezahürleriyle, kendilerini uykuda ortaya çıkarabilirler, fakat bu tezahürler tutarsızdırlar, güvenilir değildirler; hiçbir şekilde kullanılamazlar, kendi başlarına hareket ederler. Göreceli şuurulluk ya da uyanıklık durumunda, uyum (orientation) programımıza bir dereceye kadar hizmet edebilirler. Bunların sonuçları karşılaştırılabilir, doğrulukları ispat edilebilir, yanlışları düzeltilebilir.

Bu tezahürlerin pek çok illüzyon yaratabilmelerine karşın, şu anki sıradan düzeyimizle yapacak başka hiçbir şeyimiz yoktur ve elimizde olanla en fazla ne yapabilirsek onu yapmakla yetinmek zorundayız. Eğer bu aşamada yapılan

yanlış gözlemlerin, yanlış teorilerin, yanlış hesaplamaların ve sonuçların niceliğini bilmiş olsaydık, kendimize inanmaktan tümüyle vazgeçerdik. Ama insanlar gözlem ve teorilerinin ne kadar aldatıcı olduğunu idrak etmezler ve onlara inanmaya devam ederler. İşte, insanın şuurluluğın ya da benlik şuurunun üçüncü aşamasına ait küçük kıvılcımlarla bağlantılı olan işlevlerinin (fonksiyonlarının) kendilerini açığa çıkardığı o nadir anları gözlemlemesine engel olan budur.

İşlevlerin gözlemlenmesi uzun iştir. Her biri için pek çok örnek bulmak gerekir. Çalışma sırasında, her şeyi aynı düzeyde göremeyeceğimizi, kendi kendimizi tarafsız olarak gözlemleyemeyeceğimizi görmeye başlarız. Bazı işlevlerimizin doğru olduğunu, diğerlerininse çalışmanın görüş açısına ters düştüklerini kaçınılmaz bir biçimde anlarız. Ve bir amacımız olmak zorundadır, aksi takdirde hiçbir çalışma hiçbir sonuç veremez. Uykuda olduğumuzu idrak edersek, amaç uyanmaktır; makine olduğumuzu idrak edersek, amaç makine olmaya son vermektir.

Daha şuurlu olmak istiyorsak, bizi kendimizi anımsamaktan alıkoyan şeyin ne olduğu konusunda çalışmalıyız. Bu yüzden işlevlerimizin, kendini anımsama açısından yararlı mı, zararlı mı olduklarına bakarak bu işlevlere belli bir değer biçme ölçüsü geliştirmek durumundayız.

İşlevleri kendiniz için gözlemlerken ciddi bir çaba gösterirseniz, bir şeyi idrak edeceksiniz. Sıradan bir biçimde ne yaparsanız yapın, ne düşünürseniz düşünün, ne hissederseniz hissedin, kendinizi anımsamadığınızı idrak edeceksiniz. Aynı zamanda, yeterince uzun bir süre içinde, yeterince çaba gösterirseniz, kendini anımsama kapasitenizi artırabileceğinizi keşfedeceksiniz. Kendinizi daha sık, daha derin anımsayacaksınız; tıpkı şuurluluk fikri gibi, çalışma fikri gibi ve benlik çalışması fikri gibi daha pek çok fikirle bağlantılı olarak kendinizi anımsamaya başlayacaksınız.

Soru şu olmalı: Kendimizi nasıl anımsayacağız, kendimizi daha uyanık bir hâle nasıl getireceğiz?

Negatif heyecanlar hakkında ciddî bir biçimde düşünürseniz, bizi kendimizi anımsamaktan alıkoyan esas faktörlerin onlar olduğunu anlayacaksınız. Bu nedenle bir şey, diğeri olmadan süremez. Kendinizi daha fazla anımsamadan, negatif heyecanlarla mücadele edemezsiniz ve negatif heyecanlarla mücadele etmeden de kendinizi daha fazla anımsayamazsınız.

ÖFKENİN NEDENLERİ KENDİMİZDEDİR

Negatif heyecanlarla mücadeleye başlamadan önce faydalı tek bir negatif heyecanın bile var olmadığını idrak etmek şarttır. Tüm negatif heyecanlar eşit derecede kötüdürler ve tümü de zayıflık simgesidirler. İkinci olarak da onlarla mücadele edebileceğimizi, gerçek bir merkezleri olmadığı için fethedilip tahrip edilebildiklerini idrak etmeliyiz. Gerçek bir merkezleri olsaydı, hiçbir şansımız olmazdı; sonsuza dek negatif heyecanların egemenliği altında kalırdık. Şansımız varmış ki, negatif heyecanlar tahrip edilip, kaybolabilen yapay bir merkez üzerinde var oluyolar. Ve bu merkez yıkıldığında da kendimizi çok daha iyi hissediyoruz. Bunun mümkün olabileceğini idrak etmek bile çok büyük bir aşamadır; fakat bu konuda o kadar çok kanaat, önyargı ve hatta ilke sahibiyiz ki, negatif heyecanların gerekli ve mecburen oldukları fikrinden kurtulmamız çok zor. Kendimizi ifade edebilmek veya diğer pek çok şey için negatif heyecanların gerekli, kaçınılmaz ve hatta yararlı olduklarını düşünmeye devam ettikçe hiçbir şey yapamayız. Negatif heyecanların hiç de yararlı olmadıklarını, yaşamımızda hiçbir faydah işlevlerinin olmadığını ama yine de, aynı zamanda tüm yaşantımızın onlar üze-

rine kurulu olduğunu idrak edebilmek için belli bir mantal mücadele vermek şarttır. Kimsenin idrak etmediği budur işte.

Negatif heyecanların koşullar yüzünden ortaya çıktıklarını sanmak en güçlü illüzyonlarımızdan biridir ve bu koşullara tam tamına uygun düşen "mükemmel bir neden" olarak, kendimizi kızgın hissettiğimizden bahsederiz, fakat tüm negatif heyecanlar; bizde, bizim içimizdedirler. Onlarla mücadele etmeye başlamadan önce, kızgın olmak için uygun nedenler olmadığını idrak etmeliyiz. Negatif heyecanların başka insanların hataları yüzünden ya da koşulların bozukluğu yüzünden ortaya çıktıklarını düşünürüz ve böyle düşünmeyi severiz. Bu bir illüzyondur. Öfkem bir nedenden kaynaklanmıyor, öfkemin kaynağı benim içimde. Ofkeniz bir nedene bağlı değil, kaynağı sizde. Negatif heyecanların kaynağı dışsal nedenlere bağlı değildir, içimizdedir. Bir başkasının bir eyleminin ya da belirli koşulların bende negatif bir heyecan yaratmasını gerektirecek tek bir kaçınılmaz neden bile yoktur. Bu sadece benim zayıflığımdan kaynaklanır.

Kendinizi gözlerseniz, nedenler hep aynı kalsa da, sizde bazı zamanlarda negatif bir heyecan yaratırlarken, diğer zamanlarda böyle bir heyecan yaratmadıklarını göreceksiniz. Bunun nedeni, negatif heyecanın gerçek kaynağının sizde olduğu ve dışsal olayın sadece görünürdeki neden olduğu şeklinde açıklanabilir. Eğer bir iyilik hâli içindeyseniz, kendinizi anımsıyorsanız, özdeşleşmiyorsanız, o zaman -göreceli konuşarak ve felâketleri bertaraf ederek- dışarıda olup biten hiçbir şey sizde negatif heyecanlar yaratamaz. Oysa kötü bir ruh hâli içindeyseniz, özdeşleşiyorsanız, hayaller ya da benzeri şeyler içinde dalıp dalıp gitmişseniz, o zaman küçücük bir tatsızlık bile sizde şiddetli negatif bir heyecana neden olabilir.

Negatif heyecanların bir dış neden sonucu ortaya çıktığı

gösterilmeye çalışılırken, bir arkadaşın ölümü ve diğer önemli olaylarda duyulan acı ile ilgili sorular sorulur bazen. Acı, kendi içinde negatif bir heyecan değildir ancak acıyla özdeşleşirseniz negatif bir heyecan yaratabilir. Acı, gerçek olabilir; negatif heyecan ise gerçek değildir. Ne de olsa, acılar yaşamın çok küçük bir kısmını, negatif heyecanlar ise büyük bir kısmını -yaşamın tümünü- işgal ederler. Peki neden? Çünkü onları (negatif heyecanlarımızı) haklı çıkarırız da ondan. Onların bir dış nedenden kaynaklandıklarını düşünürüz. Negatif heyecanlarla ve özdeşleşme ile dolu olan insanların, tabii ki, diğer insanlarda da benzer reaksiyonlar yaratacakları beklenebilir, ama insan böylesi durumlarda, kendini anımsama ve özdeşleşmeme yoluyla kendisini soyutlamayı (izole etmeyi) öğrenmek zorundadır. Aynı zamanda soyutlanmanın (izolasyon) kayıtsızlık anlamına gelmediğini de idrak etmelidir. Negatif heyecanların dış nedenlerden kaynaklanmadıklarını bildiğimizde, çoğu yok olur. Fakat negatif heyecanlara sahip olmak istemiyorsak, onların dışsal nedenler yüzünden ortaya çıkamayacaklarını iyice anlamak zorunda oluşumuz ilk koşuldur. Negatif heyecanlar genellikle oradadırlar, çünkü biz onlara izin veririz, varlıklarını dışsal kaynaklara bağlayarak açıklarız, böylece de onlarla mücadele etmemiş oluruz. Negatif heyecanlar, hayal kurmadan var olamazlar. Sadece bir kederli durumdan dolayı acı çekmek negatif heyecan değildir, fakat hayal kurma ve özdeşleşme işin içine girdiği zaman acı negatif heyecan hâline gelir. Heyecansal acı, tıpkı fiziksel acı gibi kendi başına negatif heyecan değildir, fakat onun üzerinde her türlü süslemeyi yapmaya başladığımızda, negatif heyecan hâline gelir. Daha sonra, heyecanların kendileriyle mücadele yöntemlerinden bahsedebiliriz, çünkü değişik heyecanlar için pek çok ve çok kesin yöntemler vardır, ama öncelikle özdeşleşme ve hayal kurma (imajinasyon) ile mücadele etmelisiniz. İnsanlar hayal kur-

ma (imajınasyon) sözcüğüne yaratıcı veya seçici yetenek anlamında oldukça yapay ve hiç de hak etmediğı bir anlam yüklerler. Hayal kurma, kontrol edilemeyen yıkıcı bir yetenektir . Kendimizi mutlu etmek için bir şeylerin hayalini kurmaya başlarız ve kısa süre içinde ona inanmaya -en azından bir kısmına- başlarız. Hayal kurma genellikle insanın kendisine, sahip olmadığı bir bilgiyi , bir gücü, bir niteliğı yakıştırmısından ibarettir. Bu, tehlikeli bir hayal kurma biçimidir; öte yandan sadece zihne düşüncelerin gelmesine izin vermek ya da gündüz düşü, özdeşleşmeden bağımsız olabildikçe, zararsız, hatta eğlenceli bile olabilir. Özdeşleşme ve hayal kurmaya karşı verilen bu mücadele, her zaman rastlanan türden pek çok negatif heyecanı tahrip etmeye her halükârda en azından hafifletmeye yeterlidir. İşe bununla başlamalısınız, çünkü ancak özdeşleşmeyle bir dereceye kadar mücadele edebildiğinizde ve negatif imajınasyondan vazgeçtiğinizde, negatif heyecanlara karşı daha güçlü yöntemler kullanmaya başlamak mümkün olacaktır. Özdeşleşme ve hayal kurmaya tümüyle son verilmelidir. Bu yapılmadıkça daha ileri yöntemleri çalışmak yararsızdır. Hayal kurmaktan vazgeçmeye çalışırsanız, gerçek hisleri kovma tehlikesi de söz konusu değildir; hislerimiz gerçekse, zaten bertaraf edilemezler. Negatif imajınasyona bir **son verebilirsiniz** ve sırf özdeşleşme üzerinde yapılan bir çahşma bile, negatif imajınasyona son verecektir. Ama negatif heyecanların kendilerine karşı verilen gerçek savaş daha sonra başlar. Bu savaş doğru anlama esasına dayalı bir savaştır. Her şeyden önce, negatif heyecanların nasıl ortaya çıktıklarını, aralarında neyin yattığını, ne kadar yararsız olduklarını ve onlara sahip olmakla elde edeceğiniz zevkten ne kadar kayba uğrayacağınızı anlama esasına dayalı bir savaş. Ne kadar kaybedeceğinizi idrak ettiğinizde, belki o zaman bu konuda bir şeyler yapabilecek kadar bir enerjiye de sahip olacaksınız.

DOĞRU YAKLAŞIMIN ÖNEMİ

Negatif heyecanları ifade etmeyi bırakmak ile bu heyecanların kendileriyle başa çıkma mücadelesinin birbirlerinden oldukça farklı iki pratik olduğunu anlamanız şarttır. Bu heyecanları ifade etmeye son verme çabası önce gelir. Onları ifade etmeye son vermeyi öğrenmedikçe, bu heyecanların kendileriyle başa çıkabilme konusunda hiçbir şey yapamazsınız. Negatif heyecanların ifade edilmesi konusunda belli bir kontrol kazandığınızda, negatif heyecanları kendi içlerinde çalışmaya başlayabilirsiniz. Kendi negatif heyecanlarınızı sınıflandırmaya çaba harcayabilirsiniz. Temelde hangi negatif heyecanlara sahip olduğunuzu, niçin ortaya çıktıklarını, onları neyin ortaya çıkardığını vs. keşfedebilirsiniz. Heyecanlar üzerindeki tek kontrolünüzün ancak zihniniz yoluyla olabileceğini anlamalısınız, ama bu kontrol hemen gelmez. Altı ay doğru düşünürseniz, negatif heyecanlar bundan etkileneceklerdir, çünkü ortaya çıkış nedenleri yanlış düşünme alışkanlığına bağlıdır. Bugün doğru düşünmeye başlarsanız, negatif heyecanlarınız hemen yarın değişmeyeceklerdir; fakat şimdi doğru düşünmeye başlarsanız altı aylık bir süre içinde değişebilirler; ancak zemin önceden hazırlanmalıdır. Gerginliğinize, kötü mizacınıza, şüphelerinize ya da en sık yaşadığınız hangi nahoş heyecanınız varsa ona karşı doğru bir yaklaşım yaratabilmeyi başarılırsanız, o zaman -belli bir süre sonra- bu yaklaşım negatif heyecanınızı hemen işin başında durdurabilmenize yardımcı olacaktır. Bu heyecanların başlamasına bir kez izin verdiniz mi, artık onları durduramazsınız. Bir kez ifade etmeye başladınız mı artık onun egemenliği altına girersiniz. Savaş kafanızda başlamalıdır ve belli bir konudaki düşünme biçiminizi keşfetmek zorundasınız. Negatif bir heyecan görünmeye başladığında, sınırları-

nize hâkim olamazsınız. Artık çok geçtir; o, hamlesini gerçekleştirmişti bile. Örneğın, kızgınlık tezahürleri gibi şeyleri ancak bir şekilde kontrol edebilirsiniz. Belli bir kişiyle karşılaşmak durumundasınız diyelim ve bu kişinin sizi gerdiğini farz edelim. Onunla ne zaman karşılaşsanız öfkeniz kendini gösterme eğilimindedir ve siz bundan hoşlanmıyorsunuz; fakat kendinize nasıl hâkim olacaksınız? Düşünme biçiminizle ilgili bir çalışma ile işe başlamahsınız. Bu insan hakkında ne düşünüyorsunuz -gerildiğın zaman ne hissediyorsunuz değil, sakın anlarınızda bu insan hakkında ne düşünüyorsunuz? Onunla tartıştığınızı, ona yanıldığınızı ispat ettiğınızı, tüm hatalarını yüzüne söylediğınızı, size karşı genellikle yanlış davrandığınızı düşünürsünüz, tüm bunlar beyninizden geçer. İşte yanılığa düştüğünüz nokta burasıdır. Doğru düşünmeyi öğrenmek zorundasınız; doğru düşünmenin yöntemini keşfetmek zorundasınız. Bunu başarabilirseniz, şöyle olacaktır: Heyecan, düşünceden çok daha hızlı olmasına rağmen, geçici bir şeydir, ama düşünce sürekli (kalıcı) hâle getirilebilir; bu yüzden heyecan ne zaman hamle yapsa, sürekli düşünce engeline çarpar ve varlığını sürdürüp kendini açığa çıkaramaz. Bu yüzden negatif heyecanların ifadesine karşı, tıpkı bu örnekteki gibi, salt sürekli doğru düşünme yöntemi kullanarak mücadele edebilirsiniz. Negatif heyecanlara karşı kullandığımız silâhlar olarak doğru düşünmeden ve doğru yaklaşımdan neyi kastettiğimiz sorusuna geleceğiz şimdi.

NEGATİF HEYECAN TÜRLERİ

Her şeyden önce negatif heyecanların ne kadar yanlış, ne kadar yararsız olduklarını ve sonra da özdeşleşme olmadan var olamayacaklarını anlamak zorunda olduğumuzu

tekrar etmeliyiz. Bunu idrak etmek çok uzun zamamnızı alacaktır, ancak bir kez başardınız mı negatif heyecanlarınızı üç kategoriye ayırmayı denemelisiniz. Önce, çok sık ortaya çıkan, aşağı yukarı her gün tekrarlanan, sıradan ve daima özdeşleşmeye bağlı negatif heyecanlar. Elbette, bunları incelemeli ve bunların ifade edilmeleri konusunda zaten belli bir noktaya kadar kontrol sahibi olabilmelisiniz. Sonra, özdeşleşmemeye çalışarak, sırf bu heyecanlarla ilişkili olarak değil, her şeyle bağlantılı olarak özdeşleşmeden mümkün olduğunca kaçınarak, bunlarla başa çıkmaya başlamalısınız. Eğer kendinizde özdeşleşmeme kapasitesini yaratabilirseniz, bu, negatif heyecanlarınızı etkileyecek ve nasıl yok olma-ya başladıklarını göreceksiniz.

İkinci türden negatif heyecanlar her gün ortaya çıkmazlar. Bunlar -şüphe, incinmiş heyecanlar ve bunun gibi pek çok şeye bağlı- çok daha zor, çok daha karmaşık bir mental sürecin neden olduğu heyecanlardır. Zaptedilmeleri çok daha zordur. Bunlarla, doğru bir mental tutum yaratıp -negatif heyecanı yaşadığınız anlarda değil, ama aralarda, sakin zamanlarınızda- doğru düşünerek başa çıkabilirsiniz. Doğru yaklaşımı, doğru görüş açısını bulmaya çalışın ve onu kalıcı hâle getirin. Doğru düşünmeyi sağlayabilirseniz, bu, negatif heyecanların tüm gücünü çekip alacaktır.

Sonra çok daha yoğun, çok daha zor ve çok daha seyrek ortaya çıkan üçüncü tür negatif heyecanlar gelir. Bunlara karşı hiçbir şey yapamazsınız. Yukarıdaki iki metot -özdeşleşme ile mücadele ve doğru yaklaşımlar yaratma- size yardımcı olmaz. Bu tür heyecanlar ortaya çıktığında ancak tek bir şey yapabilirsiniz: Kendinizi anımsamaya çalışmalısınız, negatif heyecanın yardımıyla kendinizi anımsamaya çalışmalısınız O zaman bir süre sonra bu heyecanlar değişecektir. Ama bunun için hazırlanmanız gerekecektir; bu oldukça özel bir şeydir.

DOĞRU DÜŞÜNMENİN ÖNEMİ

Kendimiz üzerindeki çalışmayı, şu an ne olduğumuz açısından değil, gelecekte ne olabileceğimiz açısmdan ele alırız, ki böylece bazı şeyleri yeterince çalıştığımızda, onları değiştirmek için bir uğraş veririz. Yeterince ciddî bir çalışma, zaten kendi içinde bir değişikliği getirir, ama bu değişikliğin tüm sonuçları, bazı negatif heyecanlar tarafından ziyan edilebilirler. Eğer bu çalışmaya, negatif heyecanları zaptetmeden başlarsanız, bir yarınız çalışacak diğer yarınız ise çalışmayı bozacak, böylece bir süre sonra kendinizi daha öncekinden çok daha kötü bir durumda bulabileceksiniz. Negatif heyecanlarını sürdürmeyi isteyen insanlar için, bu sürekliliğin, çalışmayı kendileri için olanaksız hâle getirdiğine birkaç kez tanık olduk. Bu insanların negatif heyecanların tehlikesini idrak ettikleri zamanlar oldu; ancak bu anlarda yeterince çaba göstermeyi başaramadılar ve negatif heyecanları eskiye göre çok daha fazla güçlendi. Doğru bir yaklaşımın negatif heyecanların çoğunu tahrip ettiği biraz evvel açıklandı. Eğer çalışmanın kötü sonuçlarından kaçınmak durumundaysak, bu yaklaşımın tohumlarını için en başından atmayı öğrenmemiz çok önemlidir.

Bir konuya doğru yaklaşmak, o konu hakkında doğru düşünmenin sonucunda gerçekleşir. Örneğin, pek çok insanın yaşamı sadece muhalefet (karşı çıkma) üzerine kuruludur; itiraz edecek bir şey bulduklarında, sadece kendilerinin akıllı olduğunu sanırlar. Karşı çıkacak bir şey bulamazlarsa, kendilerinin çalışmadığını, hissetmediğini, düşünmediğini ya da hiçbir şey yapmadığını düşünürler. Yine, hemen hemen tüm kişisel negatif heyecanlarımız, suçlama ve bir başkasının suçlu olduğu varsayımı üzerinde temellenmişlerdir. Eğer, kalıcı düşünme yoluyla, bizimle ilişkili olan şeylerde

hiç kimsenin suçlu olamayacağını ve başımıza gelen her şeyin sorumlusunun kendimiz olduğunu idrak edersek, negatif heyecanlarımızla ilişkili bu suçlama yaklaşımı değişmeye başlayacaktır. Sonuç olarak bu doğru düşünme, doğru yaklaşım veya görüş açısının yaratılması sabit bir işlem hâline gelebilecek ve negatif heyecanlar sadece zaman zaman ortaya çıkacaklardır. Tam sabit olduğunda, doğru düşünme işlemi negatif heyecanlar üzerinde bir güce sahip olur; onları işin ta başından kontrol eder.

Bazı görüş açılarını reddedip, diğerlerini kabul etmeyi öğrenebiliriz. Bir açıdan, çok mekaniğiz ve hiçbir şey yapamayız, bir başka açıdan ise içimizde yapmaya başlayabileceğimiz - belki çok fazla değil ama- yine de bazı şeyler var. İçimizde hiç kullanmadığımız birtakım olanaklarımız var. Bu, herhangi bir anda hissettiklerinizi değiştiremezsiniz şeklinde algılandığında hiçbir şey yapamayacağımız doğrudur, ama herhangi bir anda belli bir konuda düşünmeyi başarabilirsiniz. Bu bir başlangıçtır. Neyin mümkün olduğunu bilmeniz ve işe buradan başlamalısınız, çünkü bir şeyin olup bitmesine izin vermektense, o şeyi yapma olasılığı çok daha hızlı gelişecektir. Bir konu hakkında belli bir biçimde düşünmeyi ve -gerekli olduğunda da- düşünmemeyi başarabilirsiniz.

Düşünmenin ne denli büyük güçlere sahip olduğunu idrak edemiyorsunuz. Burada gücün felsefi bir açıklaması kastedilmiyor. Burada söz konusu olan gerçek şudur ki, belli şeyler hakkında daima doğru düşünürseniz bu düşünceyi kalıcı kılabilirsiniz ve bu da kalıcı yaklaşımın yolunu açacak ve onu geliştirecektir. Eğer kendinizi bir tür yanlış heyecansal tezahürün etki alanı içinde bulursanız, tam o anda bu konuda hiçbir şey yapamazsınız; çünkü yanlış düşünerek kendinizi içinizde bu tür reaksiyonlara ait bir kapasiteyi geliştirmek üzere eğittiniz; fakat bir süre doğru düşündükten sonra kendi içinizde bir başka tür reaksiyon kapasitesi yaratmanın

ęitimini yapabilirsiniz. Ancak bu yöntem anlaşılmalıdır ve bu anlayış oldukça derin bir anlayış olmalıdır. Bu yöntemi pek çok değişik şeye uygulayabilirsiniz. Gerçekten de yapabileceğiniz tek şey budur. Başka hiçbir şey yapamazsınız. Negatif tezahürlerle mücadele etmenin dolaysız (direkt) bir yolu yoktur, çünkü onları yakalayamazsınız; ve onları engellemek için, kendilerine karşı önceden hazırlanmak dışında bir yol yoktur. Hepsinin, toptan yanlış olduğunun geçici bir süre için idraki size yardımcı olmayacaktır; bu kavrayış çok derin olmalıdır, aksi takdirde bir başka tezahüre zemin hazırlamak için aynı zorlukta bir süreci yeniden yaşayacaksınız. Negatif bir karakterin, bu kendiliğinden (spontan olarak) ortaya çıkan tezahürleri (görünümleri) yüzünden ne kadar çok şey yitirdiğinizi idrak etmelisiniz. Bunlar arzu edilen pek çok şeyi ulaşılması imkânsız bir hâle getirirler ve tam tamına elde etmek istediğiniz şey kadar kayba uğrarsınız.

ŞUURLULUK KIVILCIMLARI

Her şey hakkında doğru bir yaklaşım sahibi olmak için, farklı bir biçimde düşünmeyi ve daha uzun süreli düşüncelere sahip olmayı öğrenmek zorundayız. Düşüncelerimizin her biri çok kısa sürelidir. Uzun ve kısa süreli düşünceler arasındaki ayrımla ilgili olarak kendi gözlemlerinize dayalı deneyimlere sahip olmadıkça, bu görüş sizin için hiçbir şey ifade etmeyecektir.

Tamamıyla alışkanlıkla ilgili çağrışımlara bağımlı olmasına izin verilirse düşüncemiz gelişmeyecektir; fakat yeni görüş açıları tanıtarak, yeni çağrışımlar yaratabiliriz. Örneğin, hep mutlaklar hâlinde düşünme alışkanlığında -ya hep, ya hiç biçiminde- ama ilk kez oluşan herhangi bir şeyin önce kıvılcımlar hâlinde geldiğini anlamak gerekir. Gelir ve sonra

kaybolur. Ancak belli bir sonra daha uzun ve sonra biraz daha uzun süreli gelirler ki, böylece onları görüp fark edebilirsiniz. Hiçbir şey hemen ilk anda tamamlanmış biçimiyle karşımıza çıkmaz. Kazanılabilen her şey önce gelir, sonra kaybolur, yine gelir, yine kaybolur. Uzunca bir süre sonra geldiğinde, biraz kalır ve böylece ona bir isim verebilir, onu fark edebilirsiniz. Örnek vermek istemiyorum, çünkü hayal kurmanıza yol açar. Tüm söyleyeceğim şudur ki, örneğin belli bazı kendini ammsama çabaları sayesinde kişi, şimdi göremediği bazı şeyleri görebilir. Gözlerimiz bizim düşündüğümüz kadar sınırlı değildir. Görebildikleri ama fark edemedikleri pek çok şey vardır. Farklı düşünemedikçe, farklı algılayamayız. Sadece düşünceler üzerinde kontrol sahibiyiz; algılama konusunda kontrol sahibi değiliz. Algılama, bizim arzu ya da kararımıza bağlı bir şey değildir. Algılama, özellikle, şuurluluk aşamamıza, daha uyanık olma durumumuza bağlı bir şeydir. İnsan yeterli bir süre için, diyelim ki bir saat için uyanık kalıyorsa, şu an görmediği pek çok şeyi görebilir.

GEREKİRSE HEM POZİTİF HEM DE NEGATİF YAKLAŞIMLAR

Negatif heyecanlarına karşı bir silâh olarak doğru bir yaklaşım kullanma sorusu anlayış gerektirir; bu, heyecanların kendilerine nasıl yaklaştığımızla ilişkin bir sorudur. Çünkü kendi olumsuzluğumuza karşı doğru ya da yanlış bir yaklaşımımız olabilir. Değişik durumlar için değişik yaklaşımlar ortaya çıkar ve genelleme yapılamaz. Olumlu yaklaşım entelektimizin "Evet" diyen kısmına, negatif bir yaklaşım ise "Hayır" diyen kısma aittir. Daha başka yaklaşımlar da olabilir, ama bu ikisi en önemli olanlardır. Bir konu ya da sorun hakkında anlayış eksikliği salt ona karşı yanlış bir yaklaşımın

varlığından kaynaklanabilir. Her şeye veya herhangi bir şeye olumsuz yaklaşan insanlar vardır ve öte yandan, olumsuz bir yaklaşım geliştirmek zorunda oldukları şeylere de olumlu bir yaklaşımın tohumlarını atmaya çabalayan insanlar vardır. "Olumlu" ve "olumsuz" sözcükleri sıradan anlamlarıyla onaylamak veya onaylamamak olarak kullanıldıklarında şöyle diyebiliriz: Bazı şeyleri anlamak için olumsuz yaklaşımlara gereksinim duyarız, öte yandan diğer bazı şeyler de olumlu bir yaklaşımla anlaşılabilirler. Her şeye hiç ayırım yapmaksızın fazlasıyla olumlu yaklaşmak, tıpkı her şeye ısrarla olumsuz yaklaşma eğiliminin yaptığı gibi, her şeyi berbat etmeyi başarabilir, fakat bazen olumsuz bir yaklaşım yararlı olabilir. Çünkü yaşamda ancak yeterince iyi bir negatif yaklaşım sayesinde anlaşılabilir pek çok şey vardır. Olumsuz bir yaklaşımla özdeşleşmek negatif heyecanlara yol açacaktır elbette, ama bundan kaçınmak olasıdır ve büyük çoğunlukla da özdeşleşme yanlış bir yaklaşımın sonucunda ortaya çıkar. Bu bir çelişki (paradoks) gibi gözükabilir. Pek çok negatif heyecana sahibiz, çünkü negatif heyecanlarımıza karşı yeterince negatif yaklaşımlara sahip değiliz. Öte yandan, bizim gelişme çalışmamızla bağlantısı olan herhangi bir şeye karşı negatif bir yaklaşım sahibi olduğunuz anda, artık onu anlama yeteneğiniz son bulacaktır.

Kontrol sahibi olmadığımızı, makine olduğumuzu, her şeyin varit olduğunu anlamak zorundayız. Bu konu hakkında sadece konuşmak bu gerçekleri değiştirmez. Mekanik olmaya son vermek için başka bir şey gereklidir: davranış değişikliği. Davranış, heyecandan bağımsız olabilir ve bir dereceye kadar da kontrolümüz altında tutulabilir. Örneğin bilgiye, arkadaşlarımıza, bu çalışmaya ve benlik çalışmasına karşı geliştirdiğimiz davranışlarımız üzerinde belli bir kontrole sahibiz. Davranış, aslında bir görüş açısidir ve bir görüş açısı doğruysa bir etkisi; yanlıısa başka bir etkisi vardır. Hiçbir şey

yapamayacağımızı anlamak gereklidir, ama davranışlarımızı değiştirebiliriz.

Doğru bir davranış, onu incelediğimiz özel yöntemle uyumlu olarak, insanın kendisi üzerinde ve yaşam üzerinde çalışması sayesinde yavaş yavaş, derece derece gelişebilir. Bu çalışma, bilgiye değil, farklı bir düşünme biçimine bağlıdır. Farklı düşünme, ancak farklı davranışlardan ve şeylerin göreceli değerlerinin anlaşılabilmesinden kaynaklanır. Davranış değişikliği, kendi başına insanın varlığının değişimini sağlamaz. Değer biçme şarttır.

Çalışma Üzerine Notlar

İÇİNDEKİLERİN ÖZETİ

Çalışma Kararı Üzerine Notlar 144

Kendi Üzerimizde Çalışmayla İlgili Notlar 147

Okul Nedir? 157

ÇALIŞMA KARARI ÜZERİNE NOTLAR

Kendinizi değiştirmek fikriyle, örneğin şuurlu hâle gelmek ve daha yüksek merkezlerle ilişkiyi geliştirme gibi kesin amaçlarla, kendiniz üzerinde çalışmaya başlamaya karar vermeden önce çok ciddî düşünün. Bu çalışma hiçbir uzlaşmayı kabul etmez ve çok büyük bir miktarda öz disiplini ve tüm kurallara ve özellikle de direkt talimatlara uymayı gerektirir.

Çok ciddî düşünün: İtaat etmeye gerçekten hazır ve istekli misiniz? Bunun zorunluluğunu iyice anladınız mı? Geri dönüş yoktur. Eğer önce kabul eder, sonra geri dönerseniz, o ana kadar kazandığınız her şeyi kaybedersiniz. Bu, gerçek bir kaybediş olacaktır; çünkü kazandığınız her şey sizde bir yanlışlığa dönüşecektir. Buna karşı ise hiçbir çare yoktur.

Kurallara ve direkt talimatlara uyma zorunluluğunun anlaşılması, mekanikliğinizin ve çaresizliğinizin idrak edilmesi esasına dayanmalıdır. Bu idrak ediş yeterince güçlü değilse; bekleyip, kendinizi, sistem üzerinde çalışma, gruplar içinde çalışma, vs. gibi sıradan işlerle meşgul etmeniz daha hayırlı olur. Bu işi ciddiyetle yapar ve tüm kuralları hatırlarsanız, bu sizi, durumunuzu ve gereksinimlerinizi idrak etme aşamasına getirecektir. Ama çok da gecikmemelisiniz. Gerçek çalışmaya gelmek istiyorsanız acele etmelisiniz. Bugün var olan fırsatın yarın yine yolunuza çıkamayabileceğini anlamalısınız. Tereddüt ederek ve uzun süre bekleyerek tüm şanslarınızı yitirebilirsiniz.

Çalışmayı ve çalışmada karşımıza çıkan her şeyi kabullemeye karar verirseniz hızlı düşünmeyi öğrenmek zorundasınız. Size bir görev verildiğinde hemen kabul ettiğinizi söylemelisiniz. Tereddüt eder ya da cevap vermek için zaman isterseniz görev önerisi geri çekilecek ve bir daha yinelenmeyecektir. Size, sizden istenen şeyi gerçekten yapmadan önce belli bir zaman verilebilir, ancak öncelikle görevi hemen kabul etmelisiniz. Her şey hakkında fazlaca konuşmak, alaycı, şüpheli veya negatif bir davranış, korku veya güven eksikliği gibi şeyler, tüm bunlar görevi hemen o anda uygulanması imkânsız bir hâle getirirler. Size önerilen görev konusunda bir duraksama geçirdiğinizi hissederseniz, kendi mekanikliğinizi, kendi olumsuzluğunuzu, kendi benlikçiliğinizi düşünün; ama çabuk düşünün. Zayıf yönlerinize karşı, kendi kendinize hiçbir şey başaramazsınız. Size önerilen görevlerin amacı size yardımcı olmaktır. Tereddüt eder ya da onları redderseniz yardımı da geri çevirmiş olursunuz. Bunu zihninizde yeterince açıklığa kavuşturmalısınız.

Çaresizliğinizi ve derin uykunuzu idrak etme hâlinizin sürekliliği şarttır. Kendi kendinize devamlı olarak hiçliğinizi, anlamsızlığınızı ve her türden zayıflıklarınızı hatırlatarak bu idrak hâlini güçlendirebilirsiniz. Kesinlikle, gurur duyacak hiçbir şeyiniz yok. Yargınızı üzerinde temellendireceğiniz hiçbir şeye sahip değilsiniz. Eğer kendinize karşı yeterince samimî iseniz kendi başınıza hareket etmeye kalkıştığınızda, yaptığınız tüm gafaları ve tüm hataları görebilirsiniz. Doğru düşünemezsiniz, doğru hissedemezsiniz. Sürekli yardıma ihtiyaç duyarsınız. Bu yardımı da elde edebilirsiniz; ama öncelikle -en'âzından, tartışmayarak- bunun bedelini ödemelisiniz.

Değişmek istiyorsanız, çok büyük bir iş başarmak zorundasınız. Daha ilk basamaklarda tereddüt eder ve tartışırsanız, ya da yardım gereğini idrak edemezseniz, şüpheli ve

negatif olursanız, herhangi bir şey elde etmeyi nasıl umut edebilirsiniz ki?

Ciddî çalışmak istiyorsanız, kendinizde pek çok şey keşfetmelisiniz. Onyargılarımızı, sabit fikirlerinizi, kişisel özdeşleşmelerinizi ve gazezlerinizi kendinizle birlikte taşıyamazsınız.

Ama, aynı zamanda kişiselliğın her zaman hatalı olmadığını da anlamaya çalışın. Kişisellik, çalışmaya yardımcı bile olabilir fakat özdeşleşme ile mücadele ve mekanikliğının ve zayıflığımızın idraki sayesinde netleştirilmemişse son derece tehlikeli de olabilir.

Maksatlı ıstırapın ve şuurulu bir çabanın şart olduğunu anlamaya çalışın. Sizi sadece bu iki şey değiştirebilir ve hedefinize ulaşırabilir.

Maksatlı ıstırap, kendi kendinize ceza olarak verdiğiniz gerekli bir acı demek değildir. Acı çekmeye karşı geliştirilen bir yaklaşımdır. Acı, görevinizle ilişkili heyecan, düşünce ve eylemlerinizin bir sonucu olarak ortaya çıkabilir; sizin kendi hatalarınızın bir sonucu olarak, ya da başkalarının eylem, yaklaşım ve hislerinin bir sonucu olarak kendi kendine ortaya çıkabilir. Acı; kendisine isyan etmezseniz, ondan kaçınmaya çalışmazsanız, kimseyi suçlamaz ve onu şu anki görevinizin zorunlu bir kısmı olarak, hedefinize ulaşmanın bir aracı olarak kabul ederseniz ölçülü (ihtiyatlı) bir biçimde gelir.

Şuurulu çaba ise, anlama temeline dayalı bir çabadır; her şeyden önce gereğinin anlaşılması ve onu zorunlu hâle getiren nedenlerin anlaşılması esasına dayalı bir çaba. Şuurulu çabanın ana nedeni; mekanikliğının, benlikçiliğının ve şu anki varlığını inşa eden kendini hatırlamadaki yetersizliğinizin duvarlarını yıkma gereksinimidir.

Size verilen görevleri duraksamadan kabul etmenin, ölçülü bir acı ve şuurulu bir çabanın zorunlu olduğunu daha iyi

anlayabilmek için, sizi bu çalışmaya çeken fikirlerinizi, mekanikliğinizi, hiçbir şey bilmediğinizi ilk kez idrak ettiğiniz zamanki fikirlerinizi düşünün. Başlangıçta bunu idrak ettiniz ve yardım istemeye geldiniz, ama şimdi size söyleneni yapıp yapmama konusunda kuşularınız var. Ve bu işten paçayı sıyırmak için, kendi yargılarınızın ve kendi anlayışınızın ayakları üzerinde durmanın yollarını arıyorsunuz. Bir zamanlar kendi yargı ve anlayışlarınızın yanlış ve zayıf olduklarını açıkça kavramıştınız, oysa şimdi yine onları korumaya uğraşıyorsunuz; onlardan vazgeçmek istemiyorsunuz. Pekâlâ onları saklayabilirsiniz ama, onlarla birlikte içinde yanlış ve zayıf olan her şeyi de canlı tutmaya devam edeceğinizi anlamak zorundasınız. Yarım önlemler yoktur. Karar vermelisiniz. Çalışmak istiyor musunuz, istemiyor musunuz?

KENDİ ÜZERİMİZDE ÇALIŞMAYLA İLGİLİ NOTLAR

Çalışmak durumunda olduğunuz tüm hatları hatırlamaya, sürekli olarak aklınızda tutmaya çalışın. Zihin, şuur, luluk, heyecanlar ve irade üzerinde çalışmalısınız. Çalışmanın her çizgisinin özel bir dikkat, özel yöntemler ve özel bir anlayış gerektirdiğini anlamaya çalışın. Bir süre sonra çalışmanın tüm dört çizgisi de birbirlerine yardımcı olmaya başlayacaklar ve daha sonra hepsi bir tek çizgide birleşeceklerdir, fakat başlangıçta bu dört çizgi ayrı ayrı çalışılmalıdır.

Çalışmayı zihninizde anlamaya gayret edin. Bu çalışmayı yapabilmek için; sistemin insana ve evrene, özellikle de psikoloji, heyecanların incelenmesi, çoğul "ben"ler, insanın bölümleri, yanlış kişilik, sürekli "ben", ezoterizm, okullar ve okul çalışmasının yöntemlerine ilişkin tüm fikirlerini gözden geçirin. Zihninizi bu fikirler üzerinde yoğunlaştırın, ya da en

azından onlara mümkün olduğunca sık başvurun. Zihniniz asla başıboş bırakılmamalıdır. Mümkün olan her anda sistemin şu ya da bu fikrini, şu ya da bu çehresini yansıtmalısınız.

Çalışmanın yöntem ve ilkelerini kendi kişisel yaşamınıza uygulamanın zorunluluğunu ve her şeyden önce kişisel sorularınız ve bunların çalışmayla olası bağlantıları hakkında doğru düşünmenin zorunluluğunu anlamaya çalışın. Bu olmadan, bütünlüğe asla ulaşamazsınız. Bir parçanızın yanlış düşünmesine izin verip, diğerinin doğru düşüneceğini umut edemezsiniz.

Okul çalışmasının ilke, kural ve yöntemlerini anlamak, zihin çalışmasının en önemli kısımlarından biridir. Zihin, doğru ile yanlış arasındaki seçimi yaparken duraksamamak (tereddüt etmemek) üzere eğitilmelidir; benimle, (Ouspensky kendini kastediyor) çalışmadaki ve dışarıdaki diğer insanlarla ilişkili her şeyi mükemmel bir doğrulukla anlamayı başarmak üzere eğitilmelidir.

Kişinin, kendisi üzerinde ciddi bir biçimde çalışmaya ilk başladığında, zihnin özgürlüğünden vazgeçtiğini iyice anlaması şarttır. Bu, elbette ki göz aldatici bir özgürlüktür (bir illüzyondur) fakat kişi kendisini çalışmanın kanunlarına tâbi tuttuğunda, dışarıdaki birine göre çok daha fazla kanunun denetimi altına girmiş olur.

Çalışmadaki sessizliğin, samimiyetin ve gerçeğin anlamlarını kavramaya çalışın.

İnsan, çalışmanın selâmeti açısından konuşmamak gerektiği zamanlarda sessiz kalamıyorsa, bu çalışmadan hiçbir şey elde etmeyi asla bekleyemez. İnsanlar genellikle çok konuşurlar, kendi hazları için, gururları yüzünden, sığılıkları yüzünden, güzel ya da acı veren deneyimlerini yeniden yaşamak arzusu yüzünden konuşurlar; konuşurlar çünkü konuşmayla özdeşleşme eğilimlerine karşı koyamazlar; konuşurlar, çünkü şu ya da bu özel biçimde veya şu ya da bu özel ko-

nuda konuşmamaları gerektiğini idrak edemezler. Konuşmanın özel cazibesi, onlar için, çoğunlukla konuşmamaları gerektiğini biliyor olmaları gerçeğinde yatmaktadır.

Çalışmanın dışındaki insanlarla konuşmayı kastetmiyorum. Bu konu, zaten kişinin kendisi üzerinde ciddî bir biçimde çalışması için herhangi bir olasılığın ortaya çıkmasından çok daha önce halledilmiş olmalıdır.

Söylemek istediğim şu ki; benim tarafımdan istenmedikçe, çalışma içindeki arkadaşlarınızla konuşurken bile sınırlı olmak zorundasınız. Ama bir yandan da, aynı zamanda kendinize ve bana karşı dürüst olamıyorsanız, hiçbir şey bekleyemezsiniz. Her şey hakkında ve bazı özel konular hakkında samimiyetten ne anladığınızı hususunda, çalışma arkadaşlarınızla karşılıklı bir anlaşmaya varabilirsiniz; ama bu ancak benim tasdik etmem ve aranızda neler konuşulduğunu tam tamına bilmem koşuluyla gerçekleşebilir.

Daha da ötesi, kişi korkuyorsa veya benim tarafımdan öyle yapması söylenmese bile gerçeği bana anlatmakta isteksiz davranırsa yine çalışmadan bir şey elde etmeyi bekleyemez. Bu çalışmada kalabilmeyi isteyen hiçbir kişinin gruptaki bir diğer kişiden, benden gizli tutulan bir sırrı saklamasını talep edemeyeceğini ve hiç kimsenin de herhangi bir şeyi sır olarak saklama sözü veremeyeceğini iyice anlamalısınız. Bu çok önemli bir noktadır.

Kişi kendisi hakkında herhangi bir şeyi ve bir diğer kişi hakkında öğrenebileceği herhangi bir şeyi bana söylemeye daima hazır olmalıdır. Bunu kendisine öyle yapması gerektiği hatırlatılmadan ve çalışmanın ana temeli olan tam bir anlayışla yapılmalıdır.

Kuralların bir kısmını kabul edip, diğer bir bölümünü redderek ya da unutarak devam edemeyeceğinizi anlamalısınız. Çalışmada disiplinin önemini anlamalısınız.

Istiraplarınızdan fedakârlık edin sözlerinin anlamını,

doğru zamanları, doğru yöntemleri ve böyle bir fedakârlığın amacını ve olası sonuçlarını kavramalismız

"Ben" derken dikkatli olmak gerektiğini anlamalısınız. Sadece çalışma hakkında veya çalışmanın görüşleri ya da kural ve ilkeleri hakkında ya da tüm kural ve ilkelerle bağlantılı olarak konuştuğunuzdan emin olduğunuz zamanlarda, kendinizden bahsederken "ben" diyebilirsiniz. Tüm diğer durumlarda hangi parçanızın konuştuğunu veya düşündüğünü anlamaya çalışmalısınız ve o parçanızı ona göre adlandırmalısınız. Bu görüş fazla da abartılmamalıdır. Hiçbir zarar vermeksizin şöyle diyebilirsiniz: "Ben sigara almaya gidiyorum." Ama şöyle diyemezsiniz: "Ben bu adamı sevmiyorum." Hangi bölümünüzün, onu sevmediğini ve neden sevmediğini bulmalı ve bu sevgisizliği kendinizin tüm bölümlerine atfetmemelisiniz (yakıştırmamalısınız).

Kendi üzerinizde çalışmak için kendinizi gözlemlemenin şart olduğunu açıkça anlamalısınız. İşlevlerle şuurulluk arasındaki farkı kavramalismız. İşlevler hakkında düşünerek, entelektüel, heyecansal, hareketle ve içgüdülerle ilgili işlevleri; entelektüel ve içgüdü merkezlerindeki olumlu ve olumsuz kısımları; tüm merkezlerdeki heyecansal ve entelektüel kısımları daima ayırt edebilmelisiniz. Dikkat konusunda çahşmalismız ve dikkat çalışmasıyla merkezlerin bölümleri arasında nasıl ayırım yapabileceğinizi anlamalısınız.

Şuurulluk konusundaki çahşmaya ilişkin olarak, uyku ve uyanıklık hâli hakkında ne bildiğinizi, uyanıklık durumunun değişik aşamalarını ve daha yüksek merkezlerin daha yüksek şuurulluk aşamalarıyla ilişkisini hatırlamalısınız. Hedefinizin, kendinizde daha yüksek şuurulluk aşamaları yaratmak olduğunu ve daha yüksek merkezlerle bağlantı kurmak olduğunu hatırlamalısınız. Daha yüksek merkezlerin günlük dilde tanımlanamayan, pek çok bilinmeyen işlevi olduğunu anlamalısınız. Bu merkezlerin çok daha büyük bir

güçleri vardır ve doğa kanunlarına çok daha derinden nüfuz ederler. Sıradan zihnimize çözemediğimiz pek çok sorun daha yüksek merkezler için çözülebilir hâle gelebilirler. Ve her zaman sabit "ben" fikrine dönüp ondan ne kadar uzaklaştığınızı ve ona ulaşmak için ne kadar çok çaba ve fedakârlık göstermek gerektiğini idrak etmelisiniz.

Şuurluluk konusunda çalışırken, her şeyden önce, bu çalışmanın tamamıyla pratik olduğunu anlamahsmız. Teorik çalışmanın yararı olmayacaktır. İkincisi, şuurluluk üzerinde çalışma ancak sürekli ya da mümkün merteye sürekliye yakın olduğu zaman sonuçlar verebilir. Ara sıra ve birdenbire vaki olan (spazmotik), rastlantısal ve kesintiye uğratılan çahşma sonuç veremez. Bu yüzden şuurluluk çalışmanızı nasıl devamlı kılacağınızı bulmaya çalışın. Başlangıçta zihninize size yol göstermelidir, size sürekli olarak kendinizi hatırlamanın gerekliliğini hatırlatmalı ve hatırlamadığınız anları yakalamanıza yardımcı olmalıdır.

Zihninizin sizi bu çalışmaya ancak **hazırlayabileceğini** ve size ancak belli bir mesafeye kadar rehberlik edebileceğini idrak etmelisiniz. Şuurluluk çalışmasında daha da ileriye gidebilmeniz sadece irade ve heyecanların yardımıyla gerçekleşir.

Aynı zamanda şuurluluğun, şuurlu kalma periyotlarının uzunluğu ve bu periyotların ortaya çıkma zamanlarının sıklığı ile ölçülebileceğini de hatırlayın.

İnsanın kendini şuurlu kılma gayretleri ilk başlarda hemen hemen umutsuzdur. Fakat kısa sürede sonuç vermeye başlayacaklardır. Sizin tarafınızdan herhangi bir zorlama olmadan da şuurluluk hâlinin kendiliğinden ortaya çıktığına tanık olduğunuz zaman, bu sonuçları fark edeceksiniz. Aşhnda, bunlar evvelki çabalarınızın sonuçlarıdır.

Düşünceleri durdurma pratiği kendinizi hatırlamanıza çok yardımcı olur. Hayal kurma ile, kendinizle ya da başkala-

nyla mekanik konuşma ile mücadele işın en başından şarttır. Ama insan ıstıraplarından fedakârlık ederek, kendini hatırlamak için hâlâ çok daha güçlü bir yardım alacaktır. Şuurluluk çalışmasını gerçek ve ciddî hâle getiren ancak budur. Bundan önceki her şey sadece buna hazırlıktır.

Heyecanlar üzerindeki çahşma da tıpkı şuurluluk üzerindeki çalışma gibi baştan itibaren pratik olmalıdır. Bu çalışma, negatif heyecanların ifade edilmesine karşı verilen mücadele ile başlar. Belli bir kontrol kazanıldığında ve kendi yaşamınızda ve genelde yaşamda ortaya çıkan negatif heyecanların tüm şeytanî yönlerini iyice anladığınızda, özdeşleşme, hayal kurma (imajınasyon) ve sizi aldatan özel yalan türleri üzerinde kişisel bir çalışma yapmak için bir plân hazırlamamız.

Bu çalışmada kendinizi incitmekten çekinmemelisiniz. Ancak kendinizi yaralayarak istediğimize ulaşabileceğimizi anlayın. Kuralları inceleyerek bunu yapabilirsiniz. Örneğın, kendiniz veya diğeri insanlar hakkında söylemek istemediğınız bir şeyi söyleyerek, ama sizden böyle yapmanız istendiğinde bunu yapabilirsiniz. Hem de bu şekilde konuşmaya kendinizi hazırlayarak, yani oldukça gizli veya kılık değıştirmiş olduklarını düşündüğünüz, en zor ve mahrem konularda bile, kendinizi gerçeğı söylerken hayal ederek, içinizde çok heyecansal bir ruh hâli yaratabilirsiniz.

Aynı zamanda hedefinize ulaşmadan önce yaşam deneyiminize katılacak daha pek çok ıstırap türü olduğunu idrak edin. Acı çekmenin, daha yüksek seviyeli bir hisse hem de daha yüksek seviyeli bir düşünce ve anlayışa dönüştürülebilen, bizdeki en aktif prensip olduğunu anlamaya gayret edin.

Sizi incitse bile, heyecanlarınızı düşünmekten ve onlardaki çelişkileri bulmaktan korkmayın. Sadece aynı konuya ilişkin değışik heyecanlarınızı karşılaştırarak kendi tampon-

larınızı bulabilirsiniz ve sonucunda da yeterince çok çalışır ve kendinizi kırmaktan çekinmezseniz bu tamponları parçalayabilirsiniz.

Unutmayın ki, bu eylem size, tüm aykırı heyecanların içinde eşzamanlı olarak ortaya çıkan vicdanın uyanması yolunu açacaktır ve yine unutmayın ki, uyanmış bir vicdan sizi, şuurulluğun daha yüksek aşamalarına geçirecek olan gerekli bir adımdır.

Özdeşleşme ve hayal kurmayı -onları yok etmeden- negatif heyecanlardan uzaklaştırma pratikleri yapın. Oldukça beklenmedik ve çok ilginç sonuçlar elde edebilirsiniz.

Heyecanları, mantal yaklaşımlara dönüştürerek zihne transfer etmeyi öğrenirseniz, özdeşleşme ve hayal kurma olmaksızın heyecansal merkezde barınamadıkları için mantal yaklaşımlar olarak oldukça yararlı hâle gelirler ve hem kendinizi, hem de diğer insanları gözlemlemenize ve genel anlayışınızı güçlendirmenize yardımcı olurlar.

Sistemle bağlantıda olduğunuz tüm zamanlar boyunca hissettiğiniz tüm heyecanlarınızı, sistemin kendisine, bana, kendinize ve çalışmadaki diğer kişilere ilişkin tüm heyecanlarınızı bir bir gözden geçirin.

Kendinize karşı dürüst olmaya çalışın. Çalışmadaki varlığınızla, nasıl daima kâra geçmek için uğraştığınızı, örneğin çalışmadaki insanlar arasında kuruluveren özel yakınlığı kullanarak, ortak psikolojik çalışmalardan ve pek çok tamponun yok oluşundan yararlanarak, sıradan mekanik ve heyecansal yolu izleyerek arkadaş kazanınak, aşk ilişkileri yaşamak vs. için daima nasıl uğraşıp durduğunuzu görmeye çalışın. Çalışmayla ilişkinizden ne yarar sağladığınızı görün. Çoğunlukla ne denli bencil ve hesapçı olduğunuzu, varlığınızla çalışmaya ne kattığınızı ve çalışmadan ne kazandığınızı görün. Yaklaşımlarınızda ne denli ince eleyip sık dokuduğunuzu, ne çok şey talep ettiğinizi ve ne çok gücendiğinizi, hele

insanlar size yardımcı olmaya çalıştıklarında, ne çok kırıldığınızı görün. Çalışmaya biçtiğiniz değerin ne kadar düşük olduğunu ve bundan dolayı ne çok şey kaçırdığınızı görmeye çalışın. Şimdi pek çoğunu yitirdiğiniz, size yardımcı olabilecek insanlar hakkındaki negatif heyecanlarınızı ifade etmekle ne kadar aptalca davrandığınızı kavramaya çalışın. Kendinizi olduğunuz gibi görmeye çalışın. Ve yanlış umutlarla, mucize beklentileriyle ya da yarın farklı davranma kararlarıyla kendinizi rahatlatmaya, dinlendirmeye bakmayın sakın.

Genel yaşamı düşünün, dünyada başka hiçbir şey olma şansına sahip olmayan, kör ve uykudaki insan yığınlarını düşünün. Kendinizi düşünün, ne kadar çok fırsata sahip olduğunuzu, ne kadar çok fırsatı kaçırdığınızı ve her gün de kaçırmaya devam ettiğinizi düşünün.

Ölümü düşünün... Ne kadar zamanınız kaldığını bilmiyorsunuz. Değişmezseniz, her şeyin, tüm budalaca tamponların, tüm aptalca hataların, tüm zaman ve fırsat kayıplarının (bu kez sahip olduğunuz fırsatın dışındaki her şey, çünkü fırsatlar asla aynı formlarda gelmezler) yineleneceğini hatırlayın.

Şansınızı bir dahaki sefere yeniden aramak zorunda kalabilirsiniz. Ve bunu yapmak için, pek çok şeyi hatırlamak zorunda kalacaksınız, peki şimdi hiçbir şey hatırlamıyorsanız sonra nasıl hatırlayacaksınız?

İrade konusundaki çalışmayı anlamaya gayret edin. Bu işe zihin ve şuurluluk üzerindeki çalışmalarla başlarsınız; heyecanlar üzerindeki çalışma iradeyi daha da güçlendirir ve sizi daha ileri seviyeli çabalar için hazırlar. Fakat irade üzerindeki gerçek çalışma benlikçiliği anlama ve onun görünümünü eylemlerimizde bulma çabası ile başlar. İşte bu noktada, kendinize karşı çok büyük ölçüde dürüst olma ve kendi benlikçilik tezahürleriniz hakkında benimle konuşma-

ya hazır olma zorunluluğunuz karşınıza çıkacaktır. Sizin tarafınızdan ve sizin için yapılan ve aynı zamanda çalışmanızı etkileyen her kararın, bir benlikçilik görünümü olduğunu anlamaya çalışın.

İrade ve benlikçilik arasındaki farkı anlayabilmek için, mekanik ve şuurlu arasındaki ayrımı yapabilmeyi öğrenmek gerekir. Benlikçilik daima mekaniktir, irade ise daima şuur-
ludur. Sıradan bir durumda bile mekanik ve şuurlu arasında çok büyük bir fark olduğunu anlamalısınız. Yaşamdaki fark ise, önemli ile önemsiz arasındaki farkla ilişkilidir, fakat ya-
şamdaki önemli önemsiz farkı değişik insanlar için ve koşul-
ların değişikliğine göre farklılıklar gösterir. Okuldaki insanlar içinse "önemli" daima çalışmayla bağlantılıdır.

Kendinizin okul çalışması ile bağlantıda olduğunuzu düşünüyor ya da okul çalışmasının içinde olmayı arzu ediyor ama yaşamınıza ilişkin meselelerde duraksıyor ve hangi yolu seçeceğinizi bilemiyorsanız, soruna daima bu görüş açısından bakarak sizin için neyin daha önemli olduğunu bulabilirsiniz.

"Önemli" daima ya bir biçimde ya da pek çok biçimde çalışmayla ilişkilidir ve çalışmanın ilke ve metotlarına ters düşemez. Mekanik kararlar ve mekanik eylemler ise çalışma yöntemlerine daima aykırıdırlar ve sizin çalışmanıza ve çalışma içindeki durumunuza zarar verirler.

Neyin daha önemli olduğuna ve hangi yolu seçeceğinize kendiniz karar veremiyorsanız, bana sormalısınız.

Eğer cidden çalışmanın içindeyseniz ve içinde olmak istiyorsanız, önce benim fikrimi sormadan yaşamınızı etkileyecek herhangi bir karar vermemelisiniz. Ciddî durumlarda kendi kararlarınız, benlikçiliğinize dayalı olmaya mahkûmdurlar.

Ama kararınızı zaten vermişseniz ve o doğrultuda eylemlere başladıysanız, benim görüşümü ya da kararımı sora-

mazsınız, çünkü bu eylemde benlikçilik var demektir ve bana sormak için artık çok geçtir. Kararınız çoktan verilip bitmiş olduğundan, benim görüşüm ve kararımın ne olduğu biçimindeki sorular aslında sizin kendi kendinize karşı dürüst olamayışınızın görünüşleri ve sahte, yapmacık tavırlarla beni aldatma çabalarıdır sadece.

Mekanik eylemlerin ve mekanik kararların, daima çalışma dışındaki (sonucun çalışmanız açısından yararlı olacağına kendinizi inandırmanız bile) tahlillerinize, zevk, elverişlilik ya da rahatlık hakkındaki görüşlerinize dayandıklarını ya da negatif heyecanlar veya hayal kurmadan kaynaklandıklarını idrak etmeye çalışın.

Çalışmanın içindeyseniz ve içinde olmayı arzu ediyorsanız en mekanik olan görünümün bana yalan söylemek veya gerçeği benden gizlemek olduğunu anlamaya çalışın.

Saf gerçeklere ulaşma isteği benimle çalışmaya yeni başlayanlarla ilgili bir şey değildir. Saf gerçekler gerekli ve zorunlu hâle gelmeden önce, zihin ve şuurculuk üzerinde uzun bir ön hazırlık çalışması yapmaları zorunludur. Fakat bu kişiler kişisel yardımın gereğini idrak ettiklerinde, ben de onları hazır bulduğumda ve bu yardımı sağlayabildiğimde, saf gerçek prensibi artık zorunlu hâle gelir. Ve bu ilke, hem beş yıldır çalışmanın içinde bulunan herkes için ve hem de daha az bir süredir çalışmaya katılmış, ama amaçlarını zaten formüle etmiş diğer bazı kişiler için de zorunludur tabii ki.

Esas görevinizin benlikçilik üzerinde çalışmak olması gerektiğini hatırlayın. İnsan, benlikçiliğinden, kuralları kabullenerek kurtulmaya başlar, ama kişi bu konuda samimî olmak zorundadır. Daha sonra, kişi, tüm ciddî meselelerde benlikçiliğinden vazgeçmeli ve bir başka kişinin iradesini (ki bu durumda benim irademi) kabul etmelidir. Sadece bu dediğimi yaparak ve böyle yapmanın şart olduğunu iyice anlayarak, kişi kendi iradesini yavaş yavaş yeniden kazanacak-

tır. Gerçekten de bu benlikçilikten vazgeçme eylemi, yapılacak ilk eylem olmalıdır ve gerçek iradenin ilk tezahürüdür.

Kişinin kendisi üzerindeki çalışmasının dört çizgisi şu şekilde gösterilebilir: entelektüel çalışma-hazırlık; şuurluluk üzerinde çalışma- amaç; heyecanlar üzerinde çalışma - araçlar, enerji; irade üzerinde çalışma -kontrol ve ayrıca enerji.

OKUL NEDİR?

Soru: Okul nedir?

Ouspensky: Okul, hazırlanmış belli sayıda insana, daha yüksek zihin seviyelerinden gelen bilginin aktarıldığı bir organizasyondur.

Okulun en temel unsuru, yüksek zihinden gelen bilgi kavramıdır. Bu demektir ki, okullarda bilgilenmiş insanların katılımı olmaksızın, okullar keyfi olarak kurulamazlar. Bir diğer önemli faktör ise, okulun etkisiyle yapılan seçimdir; yani öğrencilerin seçimi. Okula sadece belli bir hazırlığı olan ve belli bir anlama düzeyine sahip olanlar kabul edilirler. Okul herkese açık olamaz, hatta çoğunluğa bile. Okul daima öğretmenin merkez noktasında durduğu kapalı bir çemberdir.

Öğrencilerinin hazırlanma ve varlık düzeylerine bağlı olarak, pek çok değişik düzeyde okul bulunabilir. Okulun düzeyi ne kadar yüksekse, öğrencilerden o kadar çok şey talep edilir.

Soru: Okullar neden gereklidir?

O: Okulların neden gerekli olduğu konusunda konuşmaya başlamadan önce, okulların kimler için gerekli olduğunu idrak etmeliyiz, çünkü okullar insanların büyük çoğunluğu için hiç de gerekli değildir. Okullar, sıradan zihnin toparlayabildiği bilginin yetersizliğini zaten idrak eden ve

kendi kendilerine, kendi güçleriyle, ne varlıklarını çerçeveleyen sorunları çözebilmeyi, ne de doğru yolu bulabilmeyi başaramayan insanlar için gereklidirler. Sadece bu tür insanların okul çalışmasıyla ilişkili zorlukların üstesinden gelebilme kapasiteleri vardır ve okul sadece onlar için gereklidir.

Okulların niçin gerekli olduğunu anlamak için şunu idrak etmeliyiz ki, yüksek zihinli varlıklardan gelen bilgi; sadece sınırlı bir sayıdaki insana kendiliğinden geçirilebilir ve yine bu bilgi, okulun öğretmeni tarafından iyice bilinmesi gereken belirli koşulların tüm bir serisini mutlaka gözlemlemek yoluyla aktarılabilir. Bu koşullar var olmazsa, bilginin doğru olarak aktarılması söz konusu olamaz.

Bu koşulların varlığı ve onlarsız başarmanın imkânsızlığı organizasyonun neden zorunlu olduğunu açıklar. Bilginin geçişi hem alıcı, hem de verici açısından epeyce efor gerektirmektedir. Organizasyon bu çabaları kolaylaştırır ve mümkün kılar. Bu koşullar, kendi kendilerine ortaya çıkmazlar. Bir okul, sadece, çok daha önceden başarısı sınanmış ve bilinen belli, kesin bir plâna göre organize edilebilir. Okullarda keyfi ve o anda uydurulan (improvize) hiçbir unsur olamaz. Fakat değişik yolları gösteren, değişik tiplerde okullar bulunabilir. Değişik yollardan daha sonra bahsedeceğiz.

Soru: Bu koşulların nelerden oluştuğu açıklanabilir mi?

O: Bu koşullar, insan doğasının belirli bir özelliği ile ilişkilidir, şöyle ki; insanın, genel gelişimi içinde, eşzamanlı ve paralellik içinde gelişmesi gereken iki parçası vardır: **bilgi** ve **varlık**. İnsanlar, bilginin ne olduğunu bilirler veya bildiklerini sınırlar ve belli bir dereceye kadar da bilginin göreceliliğini (rölâtivite) anlarlar. Fakat, varlığın ne olduğunu bilmezler ve varlığın göreceliliğini ve bilginin varlığa bağlı olduğu gerçeğini anlayamazlar. Aynı zamanda, varlığın gelişimine uymayan bir bilgi ya da bilginin gelişimiyle uyumlu gitmeyen bir varlık gelişimi yanlış sonuçlar doğurur. Okullar, işte böy-

le tek yanlı gelişimlerden ve bunlarla bağlantılı olan istenmeyen sonuçlardan kaçınmak için gereklidir. Okul öğretiminin koşulları öyledir ki; daha ilk adımlardan itibaren, çalışma, kendiliğinden iki çizgi boyunca, bilgi ve varlık çizgileri boyunca ilerleme kaydeder. Okuldaki ilk günlerinden itibaren kişi, mekaniklik üzerinde çalışmaya ve kendindeki mekanikliğe, istek dışı eylemlere, gereksiz konuşmalara, hayal kurmaya, gündüz düşlerine ve uykuya karşı mücadele etmeye başlar. Ona, bilgisinin, varlığına bağımlı olduğu açıklanır. Kişi, bilgi çizgisi boyunca bir adım atarken, varlık çizgisi boyunca da bir adım atmak zorundadır. Okul çalışmasının ilkeleri, kendisinden talep edilen her şey, hatırlamak zorunda olduğu kurallar, tüm bunlar, kişinin kendi varlığı üzerinde çalışmasına ve onu değiştirmek için uğraş vermesine yardımcı olurlar.

Soru: Bilgi neden gereklidir?

O: Kendi seviyesini ve durumunu idrak eden insanın amacı, varlığında bir değişimi gerçekleştirmektir. Bunu gerçekleştirmek öylesine zordur ki, aslında, kişiye yardımcı olmak için bilgi olmasa, bu değişim imkânsız olurdu.

Soru: Varlıktaki bir değişim, yani belli bir varlık seviyesine yükselmek bilgiyi açığa çıkarır mı?

O: Hayır. Bilgi ve varlık insan doğasının gelişen ve büyüyen iki yanını açıklarlar, fakat bunların gelişimleri için değişik çabalara (eforlara) gereksinim vardır.

Soru: Anlama neye bağlıdır, bilgiye mi varlığa mı?

O: Ne bilgi, ne de varlık, tek başlarına gerçek anlamayı sağlayamazlar. Bunun nedeni, anlamamanın bilgi ve varlığın sonucu olmasındandır. Anlamadaki bir gelişme, ancak bilgi ve varlığın kendiliğinden gelişimiyle mümkün olabilir. Eğer biri diğerinden daha fazla gelişirse, anlama doğru yönde gelişemez.

Soru: Bilgi ve varlığın gelişiminden ne kastediliyor?

O: Bilgi gelişimi, özelden genele, ayrıntıdan bütüne, illüzyondan gerçeğe doğru bir geçiş anlamı taşır. Sıradan bilgi ya da bilgi diye adlandırılan şey her ne ise, bütünün bilgisi olmadan, daima ayrıntıların bilgisidir; ağacın bilgisi olmadan yaprakların ya da yapraklardaki damar ve testere dişlerin bilgisidir. Sıradan bilginin de, bizi gerçek bilgiye yaklaştırdığı zamanlar vardır. Örneğin, sıradan işaretler sistemine göre, herhangi bir rakam, sadece kuvveti değil, bu kuvvetin sıfırdan sonsuza kadar olan bir kuvvetler dizisi içindeki yerini de belirtir. Tüm gerçek bilgi işte bu doğadadır.

Gerçek bilgi, yüksek zihinden gelir, yani insanlar için mümkün olabilen en dolu gelişim düzeyine ulaşmış kişilerin zihinlerinden. Bu bilgiye objektif (nesnel) bilgi denir, çünkü bu, sübjektif (öznel) bilgi diye adlandırılan sıradan insanın bilgisinden farklı bir bilgidir. Objektif bilgi daima okul bilgisidir, yani okulda kazanılan bilgidir. Kişi bu bilgiye, kendi aklıyla ya da kitaplardan okuyarak ulaşamaz.

Objektif bilginin ilk görüşlerinden biri, gerçek dünya bilgisinin; ancak görecelik (rölâtivite) ve dizi (skala) prensiplerinden yararlanmayı başarabilmek ve sonra da evrenin temel kanunlarını, "üç" ve "yedi" kanununu bilmek koşuluyla mümkün olabileceği fikridir. Objektif bilgi çalışmasına doğru yaklaşım, nesnel bir dil çalışması ile başlar. Bir sonraki adım, insanın evrendeki yerini anlama ve insan makinesi üzerinde çalışma ile işe başlayan kişinin, kendi üzerindeki çalışmasıdır. Kendimize ait bilgi, hem amaç hem de araçtır.

Okul eğitimi almamış kişinin, yani öznel düşünme biçimi olan kişinin yaşamı, illüzyonlarla ve her şeyden önce, kendi kendisiyle çepeçevre kuşatılmıştır. Yaşamının her anında iradesi ve seçme şansı olduğunu; yapabileceğini, bireyselliği olduğunu, yani sabit ve değişmeyen bir şeye, bir "ben"e ya da, yine aynı şekilde, sabit ve değişmeyen bir egoya sahip olduğunu sanır; kendisini şuurlu bir varlık olarak düşünür ve

akıl ve mantığın talimatlarını izleyerek, yeryüzündeki yaşamını düzenleyebileceğini farz eder; içinde yaşadığı ve eylem yaptığı şuurluluk aşamasını, aslında uyku olmasına rağmen, **açık (net) şuurluluk** olarak adlandırır. Uykusunda yaşar, kitaplar yazar, teoriler icat eder, savaşlar yapar, diğer uyuyan insanları öldürür ve bir gün uyanabileceğinden bir an bile kuşku duymadan kendisi uykudayken ölür.

Gelişme ya da büyüme olasılığını idrak etmez. Kendi kendisine, sahip olmadığı şeyleri yakıştırır. Ama kazanabileceği şeylerin ne kadar çok olduğunu asla bilmez.

Eğer bir bilim adamıysa, yaşam süresince, sıradan entelektüel gelişme sınırlarının ötesinde, insanın herhangi bir bireysel evrim olasılığı olabileceğini kabul etmez. Tersine, insanın evrim olasılığını **bir türün evrimi** olarak tanır ve böyle bir evrimi tümüyle mekanik olarak, yani hiç kimsenin iradesine bağımlı olmadığı biçiminde düşünür ve algılar.

Eğer dindar biriye, gelecek yaşama ve dua yoluyla ilişki kurabileceği daha yüksek güçlerin ona **kendi iyiliği için** yol gösterdiğine inanır.

Eğer teozofi ile tanışık biriye, karma kanununa ve reen-karnasyona; bir astral bedeni, bir mantal bedeni ve bir de kozal bedeni olduğuna ve kaçınılmaz bir tekâmül süreci sonunda, bu dünyada olmasa bile, bir başka gezegende en yüksek seviyelere ulaşacağına **inanır**.

Eğer bilimsel, dinî ve teozofik görüşlerin yetersizliklerini ve aldatici (göz boyayan) doğalarını algılamış ve insandaki içsel değişimin zorunluluğunu idrak etmiş biri olsa bile, bu değişimin ne denli zor olduğunu kavrayamaz. Bir yönetime ve insan makinesinin tam ve ayrıntılı bir bilgisine sahip olunmadıkça gerçekleştirilmesi mümkün olmayan uzun ve sistematik çabaların gerekliliğini idrak edemez. **Gelebilecek olanın gelmesi gerekir** diye düşünür.

Ama gerçekte hiçbir şey kendiliğinden gelmez. İnsan

önce kendisini illüzyonlarından kurtarmalı ve daha sonra bir başka varlık seviyesine ulaşmak üzere çalışmalıdır. Bu çalışma, uzun ve sistematik çabalara ve bilgiye gereksinim duyan bir çalışmadır.

Soru: Sizin bahsettiğiniz okul ile "Teozofi Derneği"ndeki (Theosophical Society) "ezoterik okul" arasındaki fark nedir? Her ikisinin de ardındaki görüş bana aynı imiş gibi geliyor sanki.

O: Benim sözünü ettiğim okul ile "ezoterik okul" arasındaki farkın esas prensibi; "ezoterik okulun", doğrusunu söylemek gerekirse, tüm teozofinin süper bir yapısı ya da daha üst seviyeli bir öyküsü olduğu gerçeğinden kaynaklanır. "Ezoterik okul"a girmek için kişi geri kalan her şeyi kabul etmek zorundadır. Ve teozofik sistemde denenmemiş, mantıksız, aykırı ve imkânsız olan pek çok şey vardır.

Soru: "Üstatlar"la daha yüksek zihin seviyesine sahip varlıklar arasındaki fark nedir?

O: Teozofideki "Üstatlar" Blavatsky ile başlayan kesin bir efsane ile bağlantılıdır. "Üstatlar"ı kabul ederken, tüm efsaneyi de kabul etmek zorundasınız. Aynı zamanda bu efsanede kabul edilemeyen ve imkânsız olan pek çok şey de vardır. Yüksek zihinli insanların herhangi bir türden efsane ile ilişkileri yoktur. Bizim bildiğimiz kadarıyla insan, kendi türünün olası en yüksek ifadesi ve tamamlanmış bir varlık olarak görülmez, ancak kendi olası dönüşüm (transformasyon) sürecinin belli ve kesin bir aşamasında olan bir varlık olarak algılanır. Bu dönüşümün tek bir yaşam süresi içinde gerçekleşmesinin mümkün olduğu düşünülür, yani bir safhada dünyaya gelen bir kişinin tek bir yaşam süresi boyunca bir başka safhaya geçebileceği farz edilir. Bir kelebek örneğini ele alırsak, o zaman insan aşağı yukarı bir tırtıla benzetilebilir ve insanların çok büyük bir çoğunluğu "tırtıllar" olarak ölürler. Fakat tüm bu tırtıllar sürüsünün içinden dönüşüm

yapabilen varlıkların küçücük bir yüzdesi, hiç aralıksız olarak doğmaya devam etmektedir. Bu tekâmül eden varlıklar, bizim yüksek zihinli insanlar dediğimiz varlıklardır. Bizler bunların izlerini tarihteki etkinliklerinden ve özellikle de sanat ve dinlerdeki etkinliklerinden tanıyoruz. Onlar sıradan insanlarınkinden çok daha kusursuz (mükemmel) bir zihne sahip olurken, yine diğer insanlarınkinden çok daha derin bir bilgiye de sahip olurlar. Benim sözünü ettiğim okulların, içinde buldukları durumdan kaçmanın zorunluluğunu hisseden ya da idrak eden sıradan insanları, yüksek zihinli insanların görüşlerine yakınlaştırmak gibi bir amaçları vardır. Çünkü sırf bu görüşlerin kendileri bile onların dönüşümüne, yani yeni bir varlık aşamasına geçişlerine yardımcı olabilecek güçtedirler.

Soru: Buda ve İsa gibi varlıkların "okul" bilgisine sahip olduklarını düşünüyor musunuz?

O: İsa ve Buda ile ilgili sorunuza cevap veremem; çünkü öncelikle, onlarla ilgili efsanelerin kabul ettiğimiz ve kabul etmediğimiz yönlerinin neler olduğuna karar vermeliyiz. Ama İsa gerçekten de var olduysa, o zaman, hiç kuşkusuz öğrencilerine okul bilimini öğretmiştir. İnciller okul sistemi ve okul bilgisine ilişkin kaynaklarla doludur.

Soru: "Ezoterik okul"daki inisiyasyon fikri, seçime ve sizden daha iyi bilen ve görüşleri sizinkilere de benzer gözükken insanları (bir grup hazırlanmış insanı) takdir edebilme esası üzerine kuruludur değil mi?

O: Bir başkasına bağlı olan inisiyasyon fikrinin sistemde kesinlikle yeri yoktur. Sadece kendi kendine inisiyasyon, yani içsel gelişme mevcuttur. Bir başkasından sadece bilgi alınabilir ve bilgi bir başka biçimde alınamaz. Hazırlık ise oldukça farklı bir şeyi ifade eder. Birinci anlamıyla hazırlık, sadece entelektüeldir ve heyecansal hazırlık, insana yeni görüşleri anlama ve onlara değer biçme olanağı tanıyan bir şey-

dir. Hazırlığın gerekliliği, sistemin görüşlerinin hiç ayırım yapmadan herkese iletilemeyeceğini göstermek için vurgulanmıştır. Hazırlığın özelliklerinin ve öneminin daha doyurucu bir açıklamasını daha sonra yapacağım.

Soru: Bir okula ait olduklarını ve özel bir bilgiye sahip olduklarını iddia eden pek çok insan var. Bu kişilerin hepsi de sizin söylediğiniz şeyleri söylüyorlar. Doğru kişiye rastladığımızı kanıtlayacak kıstası nerede bulacağız? Bu tür insanların bazı örnekleri bilgilerini doğrulamaktan çok, inkâr ediyor gibi görünüyorlar.

O: Tabii ki, gerçek okulların yanında pek çok yanlış okullar da var. Esas tehlike, çok küçük miktarda bir bilgiye sahip olan ama diğer yandan teozofik, antropozofik, martini ve benzeri tür fantezilere çok büyük miktarlarda sahip olan okullardan gelmektedir. Bir okulla ilk kez tanışıldığında, bir ayırım yapabilmenin tam ve net bir ölçütünü (kriterini) bulmak ve göstermek son derece güçtür, çünkü böyle bir ölçüt hazırlığın derinliğine ve niteliğine bağlıdır. Kişisel olarak düşündüğümde bence, bu okulun doğruluğunun ilk kanıtı; daha önce herhangi bir yerde duyduğum her şeyin çok daha ilerisinde olan ve psikolojiyi eksiksiz ve uygulanabilir (pratik) bir bilim hâline getiren bir okul olması ve kuşkuya yer tanımayan tam ve eksiksiz bir psikoloji bilgisine sahip olmasıydı. Bu bir gerçektir ve bence yadsınamaz bir gerçektir ve benim bu gerçeği yargılamak için özel bir hazırlık çalışmam oldu.

Okullar çok değişik düzeylerde olabilirler:

1- Dördüncü yolun hazırlık okulları iki gruba ayrılabilirler. Birinci gruba öğretmenin kendi varlığını öğrencilerinin varlıklarının üstünde gördüğü ve bu üstünlük sayesinde öğrencisine, sıradan insanın sahip olduğunun çok ötesinde güçler kullanmak suretiyle yapacağı bir yardımı vaat ettiği okullar dahildir. İkinci kategoride ise, öğretmenin sadece kendi bilgisinin üstünlüğünü öğrettiği okullar vardır.

2- Birinci gruptaki okullar, yani öğretmenin, kendi varlığının üstünlüğünü ve sıradan insanın sahip olmadığı güçlerini kabul ettiği okullar, ölçülemeyecek derecede zordurlar ve bu okullarda kalabilmek ancak, çalışmanın ilkelerini sürekli olarak hatırlayarak, öğretmene tam anlamıyla teslim olarak ve kurallara harfi harfine uyararak mümkün olmaktadır. İlkeleri hatırlamaktan, öğretmene teslimiyetten ve kurallara uymaktan küçücük bir sapma dahi, bu tür bir okulda çalışmayı sürdürmeyi imkânsız hâle getirecektir.

3- İkinci gruptaki okullarda, öğretmen öğrencilerinin hatalarını tek tek bağışlayabilir, bu hatalar, tek tek öğrencilerin görevlerinde gecikmeye neden olsa bile, okulun genel çalışma temposuna zarar vermedikçe kabul edilebilirler.

4- Çalışmanın güçlüklerini hafifletirken, talepleri azaltmak veya öğretmen adına ayrıcalıklar yaratmak, öğrenci için hiç de bir ayrıcalık ya da avantaj sayılamaz; tersine, bu sadece öğrencilerin çalışmalarında başarısızlığa ve çalışma içindeki yerlerini kaybetmelerine yol açar.

5- Tek ayrıcalık, talepleri yükseltmek ya da artırmaktır.

6- Kişinin çalışma içindeki yeri, hazırlık, kıdem, çabalar, kapasiteler, öğretmene duyulan güven ve çalışma hedeflerini anlama yetisi tarafından belirlenir.

7- Öğrenci, yüksek zihinden gelen görüşlerin anlamını ve okul çalışmasının amaçlarını iyice kavramadan da çalışmaya başlayabilir. Fakat belli bir süre sonra, kendisinden doğru bir değer biçme ve anlayış talep edilecektir ve bu değer biçme ve anlayışa sahip olamadıkça çalışmaya devam edemeyecektir.

8- Öğretmene karşı duyulan bir güvensizlik görüntüsü ve bu güvensizliğin özellikle de öğretmenin bilgi, metot ve kişisel görüşlerine karşı ifade edilmesi okul çalışmasına devamı olanaksız kılacaktır.

9- Öğrenci, öğretmenin kendi kişisel görüşlerine ters

düşen fikirlerinin, şu an kendisinin sahip olabileceği gözlem ve muhakeme (akıl yürütme) metotlarından çok daha iyi ve yeterli olan yöntemlere dayalı fikirler olduğunu hatırlamalıdır. Bu nedenle, bu yöntemler, öğrenci için, bir tartışma ya da karşı çıkma konusu olmaktan çok, bir araştırma ve çalışma konusu olmalıdırlar.

10- Öğrenci, bu çalışmanın amaçlarından birinin kendi görüş açılarında bir değişiklik yaratmak olduğunu unutmamalıdır. Çünkü öğrencinin -uyuyan insanın görüşleri olan eski görüşleri doğru olamazlar. Öğretmenin görevi, öğrencisine uyum içinde olan ve aynı zamanda uyanmasına katkıda bulunacak görüş açılarının da var olabileceğini göstermektir.

11- Öğrenci, öğretmeye ya da görüşlerini açıklamaya değil, öğrenmeye geldiğini unutmamalıdır.

12- Öğretmeninkilere ters düşen görüşler öğrencinin öğretmenden alabileceği her şeyi zaten aldığı ve artık okulu terk edip kendi başına çalışma zamanının geldiğinin bir göstergesi olabilir. Görüş farklılığı, aynı zamanda, öğrencinin çalışmanın temel prensiplerinden bazılarını unuttuğunu veya çok daha kötüsü, kendi prensiplerinden bazılarını, öğretmenden işitmediği birtakım ilkeleri, çalışmanın temel ilkelerine eklediğini de gösterebilir. Bu ise, daha ileri aşamalara ait tüm çalışmaları yararsız bir hâle getirir.

13- Okul dışında bir çalışma, öğretmenle bağlantılı ya da bağlantısız olarak yürütülebilir.

14- Öğretmenle bağlantı öğretmene değil, öğrenciye bağlıdır ve eğer öğrenci öğretmenden duyduğu her şeyi, yaşamının herhangi bir anında hatırlarsa, herhangi bir sapma eğilimi göstermeden tümünü hatırlar ve her şeyin ötesinde, bu hatırladıklarına kendinden bir şeyler katmazsa bu bağlantı kurulmuş olur.

15- Öğretmen öğrencilerin çalışmalarının sorumluluğunu taşır ve onlara sadece kendisiyle ilişkili güçlüklerinde yar-

dımcı olabilir. Öğrenciler birinci gruptaki okulların ilkelerini izleyip, birinci grup okulların ilkelerine itaat ederlerse; yani kendilerine daha önceden söylenen şeyleri asla unutmazlar ve öğretmenle tartışmazlarsa, öğretmen kendilerine yardımcı olabilir.

16- Bu bazen okul çalışmasını taklit etme olarak adlandırılır.

17- Bir tek ve aynı okulda değişik öğrenciler bulunabilir, yani birinci grup okulların öğrencileri ile ikinci grup okulların öğrencileri birarada bulunabilirler. Öğrenciler arasındaki bu farklılık, yalnızca öğretmene karşı sergiledikleri yaklaşımlarına bakmak suretiyle tayin edilir.

BU KONUYLA İLGİLİ FAYDALANABİLECEĞİNİZ DİĞER YAYINLARIMIZ

İnsanın Gerçeği "Kendini Bilmek" — P. D. Ouspensky

Dünyadaki pek çok inisiyatik merkezleri dolaşarak kendi okulunu kuran Gurdjieff, insanın kendisini bilmediği meselesini batıya duyurmaya vesile olmuş bir kimsedir. Kitabını sunduğumuz Ouspensky ise onun en iyi öğrencilerinden biriydi.

Gurdjieff öğretisi sufilik öğretisiyle, Hint, Tibet, Mısır ve Babil öğretisini birleştirerek fakir, keşiş ve yogi yollarının üstünde olan bir dördüncü yolun mevcudiyetini ortaya koyarak, uyanma yolunu çağdaş bilgi ve anlayış düzeyine getirmiştir. Kitabın konuları "ezoterik bilimin" en önemli konularını içerir.

İnsanın Bilinmeyen Psikolojisi — P. D. Ouspensky

Tarihte hiçbir zaman psikoloji, günümüzde olduğu gibi böyle düşük bir seviyede kalmadı. Kökeni ve anlamıyla tüm ilişkisini kaybetti ve bu yüzden şimdi psikoloji terimini tanımlamak bile güçtür. "Psikoloji nedir ve neyi araştırmaktadır?" anlamına gelir bu sözler. Tarihte hiçbir zaman bu kadar çok psikolojik kuram ve psikolojik yazılar olmaması gerçeğine karşın, durum yine böyledir.

İnsan için mümkün olan dört şuurluluk durumu vardır: "Uyanıklık şuuru, kendinin şuurunda olma, uyku ve objektif şuurluluk", fakat insan sadece kısmen uyku, kısmen de uyanıklık şuuru olarak adlandırılan iki durumda yaşar.

İşte bunun için insan psikolojisi, gerçekten bilinmiyor. Bu kitap insan psikolojisine yaklaşan çok önemli bir kitaptır.

Anahtar Bilgiler — Herbert Puryear
Değişmek Zorundayız - Krishnamurti — Mary Lutyens
Dördüncü Yol - P.D. Ouspensky
Gelen İyiliğin Habercisi - G.I. Gurdjieff
Gizli Yol - Paul Brunton
İçsel Gerçeklik - Paul Brunton
İnsanın Gerçeği "Kendini Bilmek" — P.D. Ouspensky
İnsanın Bilinmeyen Psikolojisi — P.D. Ouspensky
İpnoz ve Ötesi — Lee Pulos
Kendine İnan Kendine Güven - Dr. Robert Denmar
Kendini Bilmenin Temelleri — Harry Benjamin
Ruhsal Hayatın Değişimi-Metamorfoz — Rudolf Steiner
Şuuraltından Şuura Geçiş - Gustave Geley